

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

VEHBİ BARDAKÇI

İNSAN SEVDİKÇE GÜZELLEŞİR

ARITAN

İnsan Sevdikçe Güzelleşir, duraksamadan, soluk soluğa okuyacağınız, okuduktan sonra kesinlikle bir kenara atmayacağınız ve sevdiklerinize heyecanla uzatacağınız bir kitap.

İstanbul'dan, Alibey Adası'ndaki yazlığa giden yolculukta, sadece yazara eşlik etmekle kalmayacak, aynı zamanda kendi içinizde de uzun bir yolculuğa çıkacak ve kendinizi yeniden tanıyacaksınız.

Bu yolculukta, kimi zaman kendinizi sorgulayacak, kimi zaman hayata coşkuyla sarılacak, kimi zaman gülecek, kimi zaman hüzünleneceksiniz. Fakat en önemlisi, kendinizi yeniden keşfedeceksiniz.

İçinizde gizemli bir yolculuğa çıkmak ve bilinmeyen yönlerinizi keşfetmek istiyorsanız, kendinize birkaç saat zaman ayırın, koltuğunuza uzanın, çayınızı kahvenizi yanınıza alın ve sayfaları çevirmeye hemen başlayın.

ARITAN

ISBN 978-975-6060-38-4

9 789756 060384

İnsan Sevdikçe Güzelleşir

Vehbi Bardakçı

ARITAN

İNSAN SEVDİKÇE GÜZELLEŞİR

Vehbi Bardakçı

©

*Bu kitabın her türlü yayın hakkı, Fikir ve Sanat Eserleri
Kanunu gereğince ARITAN YAYINEVİ'ne aittir.
Tanıtım amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.*

Yayın Koordinatörü: Aydın Arıtan

Teknik Editör: Selma Türhan

Ofset Hazırlık: Aydın Ata

Kapak: Arıtan Yayınevi

Baskı: Kitap Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/32

Topkapı / İstanbul

Tel.: (0212) 567 48 84

Birinci Baskı: Aralık 2006, İstanbul

İkinci Baskı: Ocak 2008, İstanbul

ISBN: 978-975-6060-38-4

ARITAN YAYINEVİ

Litros Yolu, İkinci Matbaacılar Sitesi

A Blok, Kat 6, No: 4NA6, Topkapı / İstanbul

Tel: (0212) 576 22 26 / (0212) 576 87 41 / Fax: 576 87 06

www.aritanyayinevi.com / info@aritanyayinevi.com

İnsan Sevdikçe Güzelleşir

Vehbi Bardakçı

VEHBİ BARDAKÇI

1956'da Yozgat'ın Curalı Köyünde doğdu. İlk öyküsüyle, 1979'da, Kültür Bakanlığının açtığı bir yarışmaya katılarak birinci oldu. Kayseri Lisesini bitirdikten sonra, 1980'de yurtdışına çıktı. Grafik tasarım ve uygulamaları üzerine, üç yıllık meslek eğitimini Berlin'de tamamladı. Berlin'de, Almanca-Türkçe yayınlanan tüm öykülerini, «Yarım Kalan Türkü» adlı tek kitapta topladı. «Evrenin Gizli Boyutları», «İnsan Sevdikçe Güzelleşir», «Kelebek Vadisi», «Özgürlük» ve «Dünyanın En Güzel Kitabı», yazarın diğer eserleridir.

Uzun Bir Yol

Dağlar, bulutlar, ormanlar geçiyor camın ardından. Bozkırlar geçiyor. Uzakların gizemi ve çekiciliği, yaklaştıkça sıradan bozkırlara dönüşüyor. Bozkırların ortasında kıvrılarak gidiyoruz.

Yanımda, yayınevinden daha bugün aldığım yeni çıkan iki kitabım var. Ön-arka kapaklarına bakıyor, sayfalarını çeviriyor, sonra çantama koyuyorum. Yaban çiçekleriyle bezenmiş kırları, dağları ve ormanları seyrederek Alibey Adasındaki yazlığıma gidiyorum. Otobüsteyim. İstanbul'dan çıkmalı bir saat oluyor.

Bahar, gelinlik giymiş genç bir kız gibi gülerek el sallıyor. Kırları seyrederken, hayatın detaylarını ören ve sürekliliği sağlayan o gizemli gücü düşünüyorum. Bir de gurbeti... Gurbeti ve beni oraya zorlayan koşulları...

Cam kenarındayım. Elimi çeneme dayamış, dışarıyı izliyorum. Yıllarca hasret kaldığım bu topraklara bakarken, yaşamımı oluşturan küçük kareler, birbiri ardından film şeridi gibi geçiyor belleğimden.

O kareleri yaşarken sadece yaşıyorsunuz. Yani anlatamıyorsunuz. Acıyı ve sevinci, bilincinizin derinliklerinde hissederek yaşıyorsunuz. Bazen direniyor, bazen kaçıyor, fakat çoğu zaman teslim oluyorsunuz. Nesnel bir değerlendirme yapamıyor, bazen kendinize ve hayata kahrediyorsunuz. Yaşamınızın kareleri, o karelerin içinde yaşarken, anlamsız geliyor size. Ağır geliyor, taşınamaz, çekilemez geliyor. Tüm bu kareleri birleştirip, hayatınıza bir bütün olarak baktığınızda, yaşadığınız acılara gülümseyebiliyorsunuz. Acılara gülümseyebilmeniz için, o acılarda pişmeniz gerekiyor.

Hayata alıştığınızda ve onu kanıksadığınızda, kendinizi sorgulama ihtiyacı hissetmiyorsunuz. Hayatınız, birbirini tekrarlayan monoton günlerle bir girdap haline dönüşüyor. Ve kirleniyorsunuz... Kirlenen dünyayla birlikte siz de kirleniyor, farkında olmadan kendinizi karanlıklara hapsediyorsunuz. Ama siz ne kadar karanlıkta olursanız olun, bu karanlıkları aydınlatan bir şimşek çakıyor birgün. Şimşegin yarattığı aydınlıkta, o bir anlık ışıktaki kendinizi görüyor ve «hayır» diyorsunuz... «Benim istediğim adam sen değilsin!..»

Sizi gurbete zorlayan siyasi kimliğinizle çatışmaya ve kendinize ters düşmeye başlıyorsunuz. Hayatınız

işte o zaman kocaman bir boşluğa dönüşüyor. Yalnızlığınız gittikçe derinleşiyor. Zihninizde derin vadiler, karanlık vadiler oluşmaya başlıyor. İçine düştüğünüz bu derin vadilerde umutsuz çırpınışlar yaşıyorsunuz. Bir kıvılcım gibi başlayan vatan özlemi, sizde gittikçe büyüyor ve artık yüreğinizde hiç sönmeyecek olan büyük bir yangını başlatıyor.

Kalabalıklardan uzaklaşıyor, ıssız sokaklarda tek başınıza dolaşmaya başlıyorsunuz. Arayışlarınız derinleştikçe, alıp başınızı uzaklara, yaşadığınız şehrin dışına kaçılıyorsunuz. Bir taşın üzerine oturup, sessizliği dinliyorsunuz. Hayatı döndüren o büyük ve gizemli gücün kaynağını arıyorsunuz. Aradığınız aslında kendiniz... Yıllar önce kaybolan kendinizi arıyorsunuz. Fakat kendinizi, şehrin dışında, tenhalar da, ıssız göl kenarlarında, dağ başlarında bulamıyorsunuz. Şehrin kalabalığında bulamıyor, kitaplarda, şiirlerde, şarkılarda bulamıyorsunuz. Servette bulamıyor, şöhrette bulamıyorsunuz. Aradığınız hiçbir yerde kendinizi bulamıyorsunuz. Yoksunuz...

Yıllardır kayıpsınız, fakat derdinizi kimseye açamıyor, «beni gördünüz mü, kayboldum» diyemiyor, gazetelere «kayıp» ilanları veremiyorsunuz. İşte böyle başlıyor uzun arayışlarınız. Durup dururken ve hiç gereği yokken, hayatın farkına varıyorsunuz.

Gören, koklayan, tadan, işiten, dokunan, düşünen, hisseden, seven, özleyen, kucaklayan, paylaşan bu varlığın esası, kaynağı nedir? Kimse bilmiyor...

Işığın saniyede ne kadar yol aldığını ve yaşadığınız galakside kaç yıldız olduğunu biliyorsunuz; ama belleğinizde kendinizle ilgili hiçbir şey yok. Ya da kendinizle ilgili yanlış tasarımlar var. En çok kullandığınız sözcükler, «bilmiyorum, başaramam, ah keşke, yapmaya çalışırım, denerim...»

Farklı kılcal damarlarda akarak, ana damarda toplanan enerjinin; yani aşkın, heyecanın, sevginin, yaşama sevincinin, yani bu gizemli hayat potansiyellerinin nereden geldiğini bilmek istiyorsunuz, fakat yok... Kendinizden başka başvurabileceğiniz hiçbir merci bulamıyorsunuz. Kayıpsınız...

Sonunda kendi içinizde bir yolculuğa çıkıyor ve bilincinizin boyutsal derinliklerinde kendinizi aramaya başlıyorsunuz. Yanıtsız sorularla başlayan ve hiç bitmeyecek olan bir yolculuk başlıyor. Ben kimim? Nerdeyim? Bilincimin hangi katmanlarında, hangi derinliklerinde, hangi boyutlarında, hangi girdaplarındayım? Nereye takılıp kaldım, hangi güçlerin etrafında dönüyorum?

Siz artık hem keşfedilmeyi bekleyen bir yitik, hem keşfe çıkmış bir kâşifsiniz. Hem zavallı bir denek,

hem bilgesiniz. Oğulsunuz, babasınız, kardeşsiniz, kocasınız, amcasınız, dayısınız... Fakat siz yitiksınız aslında, bunların hiçbirisi değilsiniz.

Rengârenk yaban otlarıyla süslü tarlalar, camın ardında geriye doğru hızla akıyor. Bahar ortaları olmasına rağmen gökyüzü masmavi. Güneşin parlak ışığı altında, dalgalı bir deniz gibi uzayıp giden kırlar, öte-lerde, taa uzaklarda ufukla buluşuyor. Hücrelerimin yavaş yavaş gevşediğini, çözöldüğünü hissediyorum. Derin bir uykudan uyanır gibiyim. Geçmişimi ve geleceğimi toplayıp, şu ana döndüğümde, Alibey Adasına uzanan yolculuğumun sevincini ve heyecanını yaşıyorum.

Fakat zihnimde geçmişe açılan bir delik var sanki. Yirmi beş yıllık gurbet yaşamına açılan kocaman bir karadelik... Kurt-kuş uykuda, güneş daha uykudayken, bir eylöl ortasında, o hüznöl sonbaharın soluk ve sarı sabahında, yokuşlu yollara düşüp gitmişsiniz. Kirlenmiş ve kanla yıkanmış bir gecenin şafağında, mendil bile sallayamadan dostlarınıza, alıp başınızı uzaklara, çok uzaklara gitmiş ve ülkenize yıllarca dönememişsiniz.

Yaşamınızın odak noktasını ve merkezini oluşturan bu olaydan kurtulamıyor, onun kuvvetli manyetik alanından çıkamıyorsunuz. Dönüp o yıllara bak-

tığınızda, hâlâ o yılların sancıyan ve kanayan yaralarını taşıyor olmanıza rağmen, dokuduğunuz halının en muhteşem desenleriyle karşılaşıyorsunuz. Hatta çoğu zaman, onları, hayatınızı nakışlayan o renkleri gururla seyrediyorsunuz.

Hayatınızı, yaşadığınız küçücük anlarla, ilmik ilmik dokunmuş bir halıya benzetiyor, kendi eserinizi olan o halıda, gözyaşlarıyla hatırladığınız hüznün renklerini buluyorsunuz. Bilincinizin bu düzeyinden baktığınızda, her ne yaşarsanız yaşayın, hayatınızda «yanlış» olan hiçbir şey bulamıyor ve kendinizi bütünün bir parçası olarak algılamaya başlıyorsunuz. Aradığınız huzura ve mutluluğa, parçalarda yaşayarak, ama bütünü algılayarak ulaşıyorsunuz.

Çektiğiniz acılarla hayatınızı nasıl nakışlıyorsanız, daha büyük bir bütün de, sizin hayatınızın o güzel renkleriyle nakışlanıyor.

Otobüs, keskin bir viraj alıp, düz yola girdikten sonra, büyük yük kamyonlarını sollayarak, homurtuyla ileri atılıyor. Yollar çift yönlü olduğu için çok önemli trafik sorunları yaşanmıyor. Yolculardan biri, muavine, radyoyu açmasını söylüyor. Haber bültenlerini dinliyoruz. Biraz sonra türküler başlıyor.

Camdan dışarı bakıyorum. Çiçeklerle taçlanmış bir ağaç yaklaşıyor. Yaklaşarak bana doğru geliyor ve

hızla kayarak arkamda kayboluyor. Bulutlar, dağlar, tarlalar bana doğru geliyorlar ve kayarak arkamda kayboluyorlar. Tıkı kayıp giden ve geçmişin karanlıklarına karışarak yok olan hayatım gibi... Bana doğru yaklaşıyorlar, camın ardında kayarak hızla arkamda kayboluyorlar.

Hayatı reddederek, hayata direnerek, hayatı eleştirerek, onu değiştirmeye çalışarak, ancak acılarınızı çoğaltabiliyorsunuz. Oysa akışa karşı direnmediğinizde, hayat sizi alıyor, gitmeniz gereken yere götürüyor. Bir zamanlar direndiğiniz, karşı koyduğunuz, kabul etmediğiniz yanlışlar, yıllar sonra sizi kendinizle buluşturuyor. O yanlışları yapmasaydınız, hangi doğruları bulamayacağınızı anlıyorsunuz. Sonunda renkli desenleri ve nakışlarıyla, o muhteşem halı çıkıyor ortaya. Küçük anlarla ilmiğiniz ve kendi ellerinizle dokuduğunuz hayat... kendi hayatınız çıkıyor.

Hayatınızı, farkında olarak veya olmayarak programladığınız bilinçaltınızla yönlendiriyorsunuz. Bunu farketmediğinizde, tam anlamıyla özgür olamasanız bile, içinizde bir «özgürlük» potansiyeli taşıdığınızı anlamaya başlıyorsunuz. Bu inançla çıktığınız içsel yolculukta, benliğinizi yönlendiren bilinçaltınızın programını ve şifresini okumaya başlıyorsunuz. Neyi

ister ve neye inanırsanız, «o» oluyorsunuz. Hayatınızı, kendi istekleriniz ve kendi inançlarınızla dokuduğunuzu anlamaya başladığınızda, başkalarının size söylediği şeyler artık önemini kaybediyor. Çünkü siz, kesinlikle kendinize söylediğiniz «şey» olduğunuzu biliyorsunuz. O «şey» her ne ise...

Kendinizi aramak için çıktığınız bu içsel yolculukta, derin vadilere rastlıyorsunuz. Kinin, nefretin, kıskançlığın derin vadilerine... O derin vadilere inip, kendinize bakıyor ve «kimse var mı?» diye bağıyorsunuz. O vadilerde yankılanan sesiniz, yanıt olarak size tekrar dönüyor. Kimse var mı?!..

Yirmi dakika ihtiyaç molası... Uyku uyuşukluğuna bürünmüş yolcularda bir canlanma oluyor. Kimi doğrudan yiyecek ve içeceklere saldırıyor, kimi tuvalete yöneliyor. Otobüsten inip, tuvalete giriyorum. Küçük ihtiyacımı giderirken, kargacık-burgacık bir duvar yazısına takılıyor gözüm; «ne kadar sallarsan salla, donuna düşer son damla!»

Gülüyorum... Sarı sıcakta, çöl ortasında, sizi serinleten bir rüzgâr esiyor bazen. Bakıyorsunuz, sarp kayaların koynunda bir ağaç filizleniyor. Kış ortasında bakıyorsunuz ki, bir kardelen çiçeği, boynunu uzatarak size gülümsüyor. Hüznünüzle kucaklaştığınız bir anda, bazen yolunuza biri çıkıp sizi güldürebiliyor.

Biz, yetmişli yıllarda, «kahrolsun faşizm!» diye yazar, «yaşasın proleterya diktatörlüğü!» derdik. Bunları büyük bir gururla yapar ve bununla halka gereken mesajı verdiğimizize inanırdık. Ama tuvaletlere değil tabii, meydanlara yazardık. Hem de, nerden ve ne zaman geleceği belli olmayan serseri bir kurşuna hedef olma pahasına... Fakat bu arkadaş, «boşuna zaman kaybetmeyin» diyor. Ne gereği var? Çünkü, nasıl olsa son damla donunuza düşecek...

Ellerimi sabunlayıp çıkıyorum. Bir masaya oturup çay söylüyorum. Sigaramı yakıp derin bir nefes alıyorum. Bir nefes daha... Baharla uyanan toprak, hayatı doğurmaya hazırlanıyor. Tüm canlılar, bu ortak sevincin çılgınlıklarını atıyor sanki. Ağaçlarda kuşlar ötüyor... Yaban otlarının arasından çıırçıır böceklerinin sesleri geliyor... İlerdeki dereye bir kurbağa cıyak cıyak bağılıyor.

Bahar ne zaman geldi? İlk tohum ne zaman döhlendi, ilk tomurcuk ne zaman patladı, cemre ne zaman düştü toprağa? Hayatı ıskalıyoruz demek? Biz farkına varmadan bir şeyler oluyor doğada. Belki romantik bir akşamın koynunda, belki de daha güneş doğmadan, bir şafak vakti ansızın patlayıveriyor ilk tomurcuk!.. Biz derin uykulardayız. Beş yıl sonra ne yapacağımızın planlarını yapıyoruz.

Kuşlar belki de o «an»ı yakalamış olmanın sevin-
cini yaşıyor. Bu uyumlu cıvıltılar, bu armoni orkest-
rası, onların bahar şarkısı belki. Hayatı yakalamak
isterken, çoğu zaman onu kaçırdığınızı anlıyorsu-
nuz. Dönüp geriye baktığınızda, hayatınızda koca-
man bir boşluk buluyorsunuz ve yüreğiniz acıyla,
hüzünle burkuluyor. Bu boşluğu, küçücük bir «an»ı
alıp büyüterek, yıllarca onunla yaşayarak açıyorsu-
nuz belki.

Bu, belki de bilinçli olarak yaptığınız bir şey değil,
fakat bir insana, bir olaya, bir duruma takılıp kalı-
yorsunuz. Akış duruyor ve dönmeye başlıyorsunuz.
Zihninizde, sizi içine çekip yutan kocaman bir delik
açılıyor sanki, kendi girdabınızdan bir türlü kurtu-
lamıyorsunuz.

Kendinizi aramak için çıktığınız bu içsel yolcu-
lukta, geçit vermeyen sarp dağlara rastlıyorsunuz,
benlik dağlarına... Yıllarca dağ gibi bir benlikle yaşa-
dığınızın ayırdına varıyor ve bu bencilliğinizden do-
layı utanıyorsunuz. Bir aynaydınız demek? Kibirle-
nip başınızı her diktiğinizde, içinizdeki benlik dağla-
rını yansıtan bir ayna... Çıkarınız için hırsa kapıldığ-
ınızda, haykırdığınızda, öfkeyle bağırdığınızda, içi-
nizdeki benlik dağlarının volkanik patlamaları olu-
yordu demek?

Otobüsün kalkacağı duyuruluyor. Girip yerime oturuyorum. Bu kısa aradan sonra yolculuk yeniden başlıyor. Ufuklar görüyorsunuz içinizde; sizi kuşatan, sınırlayan; algınızı, kavrayışınızı, bakışınızı daraltan, sınırlayan ufuklar... Toplumsal değer yargılarıyla kendinize nasıl «doğru»lar ve «yanlış»lar seçtiğinizi ve onlarla bakış açınızı nasıl daralttığınızı anlıyorsunuz.

İçsel yolculuğunuzda, çatık kaşlı, kapalı bir gökyüzü görüyorsunuz. Dehşetli gürültüler işitiyor ve karanlıkları yalayan şimşekli yıldırımlara yakalanıyorsunuz. Kendinizle yüzyüze geliyorsunuz orda. Cahilliğinizle, bencilliğinizle, cimriliğinizle yüzyüze geliyor ve onlarla kendi içinizde nasıl bir karanlık yarattığınızı anlamaya başlıyorsunuz.

Akarsulara rastlıyorsunuz içinizde... Akıp, mavi denizlere ulaşamayan, kendi girdaplarında dönüp duran akarsulara... Alışkanlıklarınızı, saplantılarınızı, bağımlılıklarınızı tanımaya başlıyor ve o derin girdaplarınızdan çıkmaya çalışıyorsunuz.

Dik yokuşlar tırmanıyor, sarp yollara düşüyorsunuz. Yüksek yüksek tepeler aşıyor, taşlı patikalardan geçiyorsunuz. Sığ denizlere, derin denizlere ulaşıyorsunuz. Fırtınalı denizlerde dalgalarla boğuşuyorsunuz. Bir sığınak, bir liman, bir huzur arıyorsunuz. Hastalıklarda, ölümlerde, yoksulluklarda, gurbetler-

de, yalnızlıklarda, acılarda, sığınabileceğiniz bir liman, sizi teselli edecek bir ses, renk, umut, bir inanç arıyorsunuz. Savrulup gittiğiniz boşlukta, bir dal, tutunabileceğiniz bir dal arıyorsunuz.

Parlayan yıldızlar görüyorsunuz içinizde. Her şeyi çekip yutan, kuvvetli manyetik alana sahip karadelikler, serseri gibi dolaşan hedefsiz meteorlar görüyorsunuz. Boşluk, kocaman bir boşluk görüyorsunuz. Kendinizi iyi tanımadığınızı, kendinize haksızlık ettiğinizi, kendinizi yaşayamadığınızı görüyorsunuz. Dışınızda ne görüyorsanız, içinizde de onu görüyorsunuz.

Bütün bedenimi kuşatan bir zihin yorgunluğu yaşıyorum. Dünü ve yarını unutarak, şimdiyi, sadece şu anı yaşamak istiyorum. Güneş ufka iyice yaklaşıyor ve eski parlaklığını kaybetmeye başlıyor. Bu haliyle onu daha çok seviyor ve daha güzel buluyorum. Ona rahatça bakabiliyor ve rahatça arkadaşlık kurabiliyorum onunla.

Otobüsümüz hızla ilerliyor. Bir yanımla şu anı yaşıırken, diğer yanımla geçmişin farklı süreçlerinde dolaşıyorum. Bana doğru yaklaşan ve yanımdan hızla kayıp giden boş tarlalara bakıyorum. Kıraç bayırlara, daha yeşermeye başlamadan solan, kuruyan otlara, bakımsız, verimsiz topraklara bakıyorum.

Kendinizi aramak için çıktığınız bu iç yolculukta, verimsiz topraklara rastlıyorsunuz. Hiçbir tohumun sizde çillenip döllemediğini görüyorsunuz. İçinizde, dikenlerle ve ayırık otlarıyla dolu bakımsız bir kıraç buluyorsunuz. Güllerinizi ve güzelliklerinizi ortaya çıkarmak için, tarlanızı o dikenlerden arındırma ihtiyacı duyuyorsunuz.

İç yolculuğunuzu bitirip dışarı çıktığınızda, ilk işiniz, düşmanlarınızı bağışlamak oluyor. Üzerinizden tonlarca yük; öfkenin, kinin, kıskançlığın, nefretin tonlarca yükü kalkıyor, hafifliyorsunuz. Siz aslında onları değil, kendinizi bağışlıyorsunuz.

Severek kendinizde tuttuğunuz ve sakladığınız ne varsa, en değerli özel eşyalarınızı dağıtmaya başlıyorsunuz ve bencilliğin tonlarca yükü kalkıyor üzerinizden. Bildiklerinizin hepsini unutuyorsunuz ve bilgichlik taslayıp kibirlenmenin tonlarca yükü kalkıyor üzerinizden. Sizi ülkenizden uzaklaştıran, sevdiklerinize hasret bırakan ideolojik kimliğinizi soyunup attıktan sonra, bir daha hiçbir ideolojiye, akıma, düşünceye, bağlanmayacağınıza, kimsenin sağ kolu ve adamı olmayacağınıza, namus ve şeref sözü veriyorsunuz.

İçsel yolculuğunuzu tamamlayıp, dışa çıktığınızda; uzaklarda aradığınız huzurun, aslında ciğerinize

çektığınız nefeste olduğunu anlıyorsunuz. Dışınız-
daki nesnelere sahip olarak bulacağınızı umduğunuz
mutluluğun, zaten sahibi olduğunuz benliğinizde,
kendi bilincinizde olduğunu farkediyorsunuz.

Eylül fırtınasıyla savrulup gittiğiniz gurbetten yıl-
lar sonra dönmüşünüz. Acıların artık bittiğine inan-
dığınız bir sırada, dokuduğunuz halının renkli de-
senlerine, yorgun bir gecenin koynunda kaybettiğiniz
ananız da eklenmiş!.. Hayatınızın en kötü sabahına,
onun ölüm haberiyle uyanmışsınız! Birdenbire çocuk-
luğunuz düşmüş aklınıza.

Kaç yaşında olursanız olun, onu kaybettiğinizi öğ-
rendiğinizde, hiç büyümediğinizi, hâlâ o yaramaz ço-
cuk olarak kaldığınızı farkediyorsunuz. İçinizi çeke
çeke ağlamaya başlıyorsunuz. Gurbet işte en çok o za-
man koyuyor size! Yalnızlığınızı en çok o zaman his-
sediyorsunuz... En çok o zaman anlıyorsunuz çare-
sizliğinizi... Çocukluğunuzu, gençliğinizi, ananızı
hatırlıyorsunuz... Yorgun ve kimsesiz akşamlarınızın
sığınağı, ananız, en mahrem duygularınızın, en saklı
sırlarınızın ortağı... Onunla birlikte, sizden bir parça
gidiyor sanki toprağa. ,

Atlayıp uçağa gitmişsiniz. Derin uykularda bulmu-
şunuz onu. Ve çiçeklerle uğurlamışsınız. Beyaz gül-
lerle... Son yolculuğunda mahzun kalmasın, boynu

bükük, yalnız kalmasın diye atlayıp gitmişiniz. Saçlarını okşamışınız. Kınalı saçlarını okşayarak ağlamış, ağlamış, ağlamışınız... Doyarak, kanarak, ağlamanın tadına vararak ağlamış, yüreğinizde biriken yılların zehirini dışarı dökmüşünüz.

Toprağa verip, dönmüşünüz gurbete. Hasret gitmiş size. Hasret kalmışınız ona. Hasretiniz çınar gibi köklenmiş içinizde. Ve içinizde bir çocuk ağlamaya başlamış. Ve sanki durgun bir suya damlamış gençliğiniz. Halka halka genişlemiş, anılarda çoğalmışınız. Alıp başınızı gitmiş, kaçtığınız o ıssızlarda gözyaşlarınızı herkesten gizleyerek ağlamış, sessizliği ve yalnızlığı dost edinmişsiniz.

Kendinizle bir kez daha hesaplaşacak, belki yıllarca hasretlik çektirdiğiniz ananızdan özür dileyeceksiniz. Bu nedenle tekrar burdasınız. Daha kırkı bile çıkmamış, toprağa verip gurbetlere gitmiş, sonra tekrar dönmüşünüz. Alibey'deki yazlığınıza değil, içinizdeki yalnızlığınıza gidiyorsunuz aslında.

Kendinizle hesaplaşmaya, hayatla hesaplaşmaya, ölümle hesaplaşmaya gidiyorsunuz. Bütün hayatınızı, gençliğinizde yaşadığınız siyasi kaosu ve onun sonucu olarak çıktığınız gurbeti, mahkumiyetlerinizi, inançlarınızı ve kendinizi sorgulamaya gidiyorsunuz. Toplumla ve onun sizi kuşatan değer yargılarıyla he-

saplaşmaya gidiyorsunuz. Karanlık ve derin girdaplarınızdan kurtulmaya ve yolculuklarda akmaya, köpüklü sular gibi çağıl çağıl akmaya gidiyorsunuz.

Gelibolu'ya yaklaşıyoruz. Şehitler diyarına... Bu ülkede, bir zamanlar, «vatan» kavramını canlarından üstün tutan bir kuşak yaşadı. Biz o kuşağın yaşadığı destanı kitaplarda okuduk. Onlar belki bir destan yazmadılar, fakat yazılacak ve asırlarca okunacak bir destanı yaşadılar. Özgürlüğün ve bağımsızlığın değerini, ölerек anlattılar. Hayatlarını vererek, kendilerinden sonraki kuşaklara, hayatın eşsiz değerini anlattılar.

Gittikçe büyüyen ve kızaran güneş, ufukla nihayet buluşmak üzere. Dağların ardından, gökyüzüne doğru pembe bir aydınlık yayılıyor. Biraz sonra Gelibolu'da olacağız. Otobüsümüz, dağların koinunda, kıvrıla kıvrıla gidiyor. Çenemi elime dayamış, camdan dışarıyı izleyerek, bize uzak olan hayatı ve bize yakın olan ölümü düşünüyorum. Ben bunları düşünürken, otobüs, boğazın derin ve serin sularına doğru hızla iniyor.

Mavi Gözlü Dev

Hızla ilerleyen otobüsün camından, terkedilmiş tarlaları, yaban otlarını, ötelere doğru uzanan dağları seyreliyorum. Toprağımın rengini, tadını, kokusunu çok özledim. Bu topraklar, sadece «toprak» değildir. Bu topraklara bakınca, çocukluğum ve gençlik anılarım canlanıyor. Bu topraklar, duygularımla bir bütünlük kuruyor sanki... Bana heyecan ve yaşama sevinci veriyor. Aşkларımı ve tutkularımı hatırlatıyor. Köyümü hatırlatıyor.

Bu topraklar köyümü hatırlatıyor bana. Ben otuz yıldır hasret kaldığım köyümün insanlarını tanımak ve sevmek istiyorum. Orda benim çocukluğum, gençliğim, umutlarım, özlemlerim, kavgalarım, aşklarım var. Orda babamın mezarı, anamın mezarı var. Önü bahçeli bir evimiz var. O evde benim ne anılarım var biliyor musunuz? Ben Avrupa metropolünde yaşıyorum, her imkân mevcut, fakat ben Curali'nin tozlu yollarını, anamın patates böreğini özliyorum. Ben ülkemi çok seviyorum, on yıl boyunca hep aynı rüya-

yı gördüm. Curali on yıl boyunca rüyalarımā girdi, sıçrayarak uyandım yataklardan, Berlin’de olduğumu anlayınca hüzünlendim, duygulanıp ağladım.

Özne-nesne ilişkilerinin ötesinden bakıyorum bu topraklara. Bu topraklar, işte o zaman «toprak» olmaktan çıkıp, «vatan» oluyor.

Bu ülkeye giren her yabancı, ilkokul düzeyinde tarih biliyorsa, bu topraklara baktığında, kalpaklı, mavi gözlü, sarışın bir adamı hatırlıyor. O yabancı eğer sanatla biraz ilgileniyorsa, «İşte Nazım Hikmet’in ülkesi!» diyor.

Kimi Bizans hayalleri kuruyor, kimi Osmanlı saraylarında Türk kahvesi içip, Türk hamamlarında ikibin yıllık kirinden arınıyor. Efesus Şehirne girip, Eski Roma’nın sokaklarında dolaşıyorlar. Bu şehri bağrına basıp, bir evlat gibi kucağında saklayan o kutsal beldenin doruklarına çıkıyorlar ve orda Meryem Anayla konuşuyorlar. Mistikse o yabancı, Pir Sultan Abdal’ın sazıyla semah dönüyor ve Yunus’un ilâhileriyle içsel bir yolculuğa çıkıyor. Mevlana ve Hacı Bektaşî Veli dergâhlarında sessizliği dinleyerek, huzuru ve mutluluğu arıyorlar.

Avrupa’nın bencil dünyasından, mistisizmin derinliğine iniyor; Hallacı Mansur’u ve Nesimi’yi tanıyorlar. Bu mistik rüzgârda, çöllerin ve mağaraların

gizemine doğru savrulup gidiyorlar. Kördüğüm çözülüyor, buzdağları eriyor, önyargılar kırılıyor, o sert kabuk artık çatırdamaya başlıyor.

Bu toptaklar, sadece kurtuluş savaşının unutulmaz destanı değildir. Bu topraklar, binlerce yıldır, sayısız uygarlıkların beşiği olmuştur. Bu toprakları elbette seviyorum. Hayır, bu vatana seviyorum.

Vatan, sadece «toprak» değildir. Doğduğunuz ya da doyduğunuz yer de değildir. Vatan, topraktan öte bir şeydir. Anladığınız ve anlaşıldığınız yerdir belki. Fakat belki de bundan daha başka, daha kapsamlı, daha derin bir duygudur. Evet, bir «duygu»dur belki. Vatan, bir duygudur... Benliğinizdir o sizin. Kişiliğinizin  rg s , dokusu, ruhunuzun rengidir.

Ben bu toprağın sesini işitiyor ve onu anlıyorum. Otların,  i eklerin, böceklerin dilini, ağaçların dilini, kuşların dilini anlıyorum. Kıyılarına vuran dalgaların sesi, rüzgârın uğultusu, kuşların  t ş  ve kayaların suskunluğu, bende her zaman bir senfoniye dönüşüyor. Bu ülkenin a larını, işsizlerini, halkını tanıyorum. Halkın beklentilerini, umutlarını, acılarını, özlemlerini, inançlarını, sevinçlerini biliyorum. Bu  lke bana damarımda dolaşan kan kadar yakın.

Otobüsümüz, boğazı kucaklayan dağların eteğinde kıvrılarak hızla ilerliyor. Yanımda oturan adam,

kekini bana vermek istiyor. Bu çok ince bir davranış, ama hayır, ben kendi kekimi bile yemedim. Ona istemediğimi söyleyerek teşekkür ediyorum.

Oturuş şeklimi değiştirip, ayaklarımı önümdeki koltuğun altına uzatıyorum. Camdan dışarı bakarak, gözlerimin önünden akıp giden kırları, sanki hızla geriye doğru çevrilen kitap sayfaları gibi okuyorum. Ben bu toprağın nabzını dinliyor, geçirdiği tarihsel evreleri satır satır okuyabiliyorum. Gündüzleri savaşırken, geceleri kitap okurdu. Bazen bir felsefe kitabı, bazen edebi bir eser, bazen de dini bir kitap...

Ruhun olup olmadığını, eğer varsa, kalıcı olup olmadığını inceleyen bütün filozoflara, akılcı ve natüralist yaklaşımlara, ataeistlere, materyalistlere ve tasavvufçulara, aklını açık, gönlünü açık tutardı. O, inandığı yolda tek başına yürüdü, kimseye taviz vermedi, ama her türlü düşünceye açıktı.

«Kaşları çatıktı» diyorlar. Doğrudur... Ama onun kaşları, gerçek dine değil, hurafelere çatıktı. O gür kaşlarını, sadece yobazlara ve hurafelere çatmıştır. Gür kaşlarını çatıp, sadece onlara, din tacirlerine çevirmiştir öfkeli bakışlarını. «Erdemli din bilginleri başımızın tacıdır» diyerek, sapı samandan ayırmıştır. «Fakat onlar, bireysel ve basit çıkarları için alim kılığına bürünen sahtekârlar, yalancılar... Onlar, adaletin pençe-

sinden kurtulamayacaklar!» diyerek, kesin tavrını ortaya koymuştur. Bunu yapmıştır ve ne güzel yapmıştır! Atatürk buydu işte!

Hanginiz onun kadar dindarsınız?! Gündüzleri cephede savaşırken, geceleri hanginiz Şehbenderzade Ahmet Hilmi'nin, «Allah'ı inkâr mümkün mü?» adlı eserini okudunuz? Namık Kemal'i, Tevfik Fikret'i hanginiz onun kadar ezbere bilirsiniz? Acaba hanginiz onun kadar Doğulu, hanginiz onun kadar Batılısınız? Ve hanginiz onun kadar Batı'ya karşısısınız?

Muavin su uzatıyor. Canım hiçbir şey istemiyor. Ama her şeyi de geri çevirmek olmaz ki... Alalım bari. Hadi içelim de, «madem içmeyecektin, niye aldın?» diye düşünmesinler. Muavinin uzattığı suyu bir dikişte içtikten sonra, plastik bardağı çöp sepetine atıyorum. Oh, içim serinledi!.. O, küçükken ders kitaplarında öğretildiği gibi, sadece «tarlalarda karga kovalayan küçük Mustafa» değildi. Prova yapıyordu. Ağgözlü saldırgan emperyalistleri kovalama provası yapıyordu tarlalarda.

Elbette onun da bizim gibi çocukluk aşkları, özlemleri, beklentileri olmuştur. Sıcak bir yuva özlemi duyduğu, ağladığı, kederlendiği, öfkелendiği, efkârlanıp içtiği zamanlar olmuştur. Evlenmiş, eşiyle mutlu anlar yaşamış, tartışmış, boşanmıştır. Okumuş, yaz-

mış, sevmiş, aşık olmuştur. Tiyatroya, operaya, baleye gitmiş ve güzel hanımlarla dans etmiştir. Hanginiz onun kadar şıksınız? Hanginiz onun kadar yakışıklı?

Ülkenin en karmaşık, en belalı, en yoksul, en karanlık dönemlerinde, hanginiz filinta gibi giyinip, temiz yakalı kolalı gömleklere papyon taktınız? Açgözlü Batılı saldırganlara, hanginiz onun kadar yürekli çıkışlar yaptınız? Öküz kağnılarıyla hanginiz emperyalizmin jetlerine meydan okudunuz? Hanginiz onları doğduğuna pişman ettiniz, emdikleri sütü fitil fitil burunlarından getirdiniz?

O koşullarda hanginiz günlük tıraşlarınızı oldunuz, dişlerinizi fırçaladınız? Hanginiz onun kadar efkârlanıp rakı içtiniz? Denize girip, hanginiz onun kadar keyifle kumlara uzandınız? Ve sigarayı hanginiz onun kadar afilli tüttürdünüz?

Hanginizin gözleri onun kadar mavi, saçları onun kadar sarıdır? Hanginizin kaşları onun kadar gür, hanginizin bakışları onun kadar derin, onun kadar anlamlı, onun kadar parlaktır?

Hanginiz onun kadar gönüllere girdiniz? O sadece hiç yoktan bir ülke kurmadı, gönüllerimize altından saraylar kurdu. Evimizin en nadide köşesinde onun resimleri... Onun için, «en büyük asker, en büyük komutan, en büyük lider, en büyük öğretmen» dendi.

Çok şeyler söylendi, çok şeyler yazıldı onun üstüne. «Bıraksalar, uzun ince bacaklarıyla atlayacaktı Kocatepe'den Afyon ovasına» dendi...

Bir takım seslerle, dalgınlığımdan sıyrılıp kendime geldiğimde, Gelibolu iskelesinde olduğumuzu farke diyorum. Değişik mekânlardan ve zaman süreçlerinden yavaş yavaş çıkıyor, yaşadığım anın gerçeğine dönüyorum. Düşüncelerimi toplayıp, «şimdi»ye getirdiğimde, otobüsümüzün ağır ağır iskeleye yaklaştığını ve araba vapuruna girdiğini farkediyorum. Diğer yolcularla birlikte otobüsten inip, güverteye çıkıyorum. Bir sigara yaktıktan sonra, boğazın derin sularını seyretmeye başlıyorum.

Boğazın derin ve karanlık suları, top sesleriyle çal kanıyor. Dağlarda yankılanan sesleri işitiyorum. Çanakkale, boğazın öbür yakasında, dağların sıcak kuyunda sessizliği dinliyor. Dağlara bakıyorum. Başını gururlanarak gökyüzüne dikmiş dağlara, ulu dağlara... Askerleriyle nereye mevzilenmişti? İşgâl ordularının vapurları hangi taraftan geldi? Boş bir çaba olduğunu bile bile, mantığımı zorlayarak anlamaya çalışıyorum.

Uzaklarda gökle bütünleşen dağlar, benim bilmediklerimi biliyor olmanın ve bu büyük zafere tanıklık etmiş olmanın onuruyla uzanıp yatmış, sanki es-

ki günleri yad ederek boğazı seyrediyor. Dağlara bakıyorum. Direniş ordularını, yiğit bir kartal gibi kanatlarında saklayan dağlara... Dağlar gülerek göz kırıyor bana. Ben de onlara gönülden bir selam gönderiyor; derin sevgilerimi, saygılarımı, şükranlarımı bildiriyorum.

Güneşin battığı noktaya, ufka bakıyorum. Pembe bir ışıkla aydınlanmış ufkun muhteşem görüntüsü beni derinden etkiliyor. Dağ doruklarından boşluğa yayılan ve gittikçe açılarak gökyüzünün derin mavi-siyle bütünleşen büyüleyici bir kızıllık var.

Ben şehit kanıyım ey, kırmızı bir ışık gibi yayılırım gökyüzüne... Her günbatımı bir anam düşer aklıma, bir beşikte bıraktığım Elif, bir de onun anası Hatçe...

Hayır, ben «şiir» okumadım. Sadece ufka baktım. Ufkun, insanı etkileyen, sarsan, yüreğinden yakalayan derin sessizliğini dinledim. Sessizliği dinledim sadece. O, kendi kendini okudu. Beynimin sinir hücreleri, gelen o düşünce dalgalarıyla uyarıldı, onları aldı, çözdü, okudu ve seslendirdi.

Gökyüzündeki kızıllığın şavkı vuruyor boğazın derin sularına. Pembeye bürünen gökyüzünün sonsuzluğu, dağların baş eğmeyen vakur duruşu ve boğazın ışıltılı derin suları... bunların hepsi onunla bütünleşiyor, özdeşleşiyor sanki. Gökyüzünün enginli-

ğinde onun zekâsını görüyorum. Dağların vakur duruşunda, onun baş eğmeyen direncini, kararlılığını buluyorum. Boğazın mavi sularında, onun gözlerindeki derinliği görüyorum. Ben aslında onu görüyorum. Başka ne göreyim ki?

Bu gücü nereden aldı? Yokluğunda bile varlığını hissettiren bu gizemli gücün kaynağı nedir? En gerekli olduğu bir zamanda, nasıl akıp geldi şimşek gibi? Yırtıp nasıl aydınlattı karanlıkları? O olmasaydı, ona alternatif olarak çıkan güçler, bu ülkeyi alıp nereye götüreceklerdi?

Önce onu sevdik, sonra babamızı... Onu çok sevdik. Onunla hiç utanmadık, başımızı yere eğmedik. Başımızı dimdik tuttuk, gittiğimiz her yerde onunla övündük, gurur duyduk. Etrafınıza bakarsanız, heykelleri yıkılan liderleri ve onların düşkırıklığına uğramış halklarını görürsünüz. Perişan oldular. Onların sadece heykelleri yıkılmadı, gönüllerdeki sevgileri de yıkılıp gitti. Gittiler... Bir daha gelmemek üzere çekip gittiler.

Dev heykelleriyle meydanlarda anılaşan Lenin artık yok... Oysa milyonlarca insan onun öğretileri uğruna canını hiç düşünmeden verirdi!.. Onun öğretilerine inananlar; cezaevlerini boyladılar, yurtlarından yuvalarından edildiler, sürgüne gönderildiler.

Niceleri işkence tezgâhlarından geçerek, olgunluk sınavı verdi, niceleri darağacını boyladı... Fakat şimdi o çöşkulu kalabalık yok.

Stalin öldüğünde, onun halkı bayram etti. O ölünce, Nazım, «çorbamı içerken, gözleri gözlerimdeydi, demirden tunçtan bir ağırlık kalktı üstümden» diye şiirler yazdı. Çorba tabaklarında bile onun resimleri vardı.

Romanya halkı, kendi liderini infazla yargıladı. Liderin ve eşinin trajik sonu, tüm dünyaya, televizyonlardan canlı olarak verildi. Doğu Almanya'nın lideri Şili'ye kaçıp, orda kahrından öldü. Onun adını şimdi hatırlayan bile yok.

Batı Almanya utanıyor... O kısa boylu adamdan çok utanıyor. Ne zaman demokrasiden, insan haklarından bahsedecek olsa, aklına hemen o adam geliyor; kısa boylu, kelebek bıyıklı, öfkeli adam...

İtalya Musolin'den utanıyor, İspanya, Franko'dan utanıyor, Fransa Napoleon'dan... Avrupa, aslında kendisiyle pek övünemiyor. Ama bu ülke, Atatürk'le hiç utanmadı. Onunla hep övündü, başını dik tuttu, gurur duydu. Sonsuza kadar da gurur duyacak...

Ey dindarlar, siz mi ondan daha dindarsınız? Ey demokratlar, devrimciler, hümanistler, feministler, materyalistler!.. Ey kapitalistler, emperyalistler, fa-

şistler!... Hanginiz ondan daha yurtsever, ondan daha devrimci, ondan daha demokrat, ondan daha humanist, ondan daha milliyetçisiniz?

Vapur iskeleye yaklaşırken, diğer yolcularla birlikte otobüse girip yerime oturuyorum. Biraz sonra otobüsümüz vapurdan iskeleye çıkıyor. Ordan da, ağır ağır ilerleyerek ana caddeye giriyoruz. Çanakkale sokaklarına bakıyorum. Şu uyduruk binaların yerinde, o zamanlar mutlaka küçük evler vardı. Sonra muhteşem bir ses yankılanıyor içimde. Bir türkü, hayır, bir ağıt bu... Ruhi Su söylüyor. «Çanakkale içinde vurdu-lar beni, ölmeden mezara koydular beni» diyor.

Otobüsümüz, Çanakkale Garına giriyor. Güneş batalı epey oldu, ortalık yavaş yavaş kararmaya başlıyor. Yolcular inip, yolcular biniyor. Bir süre sonra otobüs garından çıkıyor ve bu efsane şehri ikiye bölen anayoldan hızla ileri atılıyor. Çanakkale artık geride kalıyor. Hoşçakal Çanakkale... Çanakkale'yi hü-zünlenererek terk ediyorum, fakat o beni terketmiyor. Çanakkale benimle gidiyor.

Çanakkale destanı henüz yazılmadı. Yaşayanlar elbette onu yaşadılar, okuyanlar okudular, fakat henüz yazılmadı... Okuyanlar okuduysa, onlar aslında yazılmamış bir destanı okudular. Hiçbir sözcük, bu yaşanmış destanı tanımlayacak güce ve derinliğe sa-

hip değildir. Sözcükler, dışınızda yaşanan olayları tanımlamak için, entellektüel zihninin ürettiği karşılıklardır. Ama Çanakkale, zihninin ötesinde, egonun ötesinde, özvarlıkla yaşanmış, ruh gücüyle kazanılmış bir zaferdir. Özvarlığınızla, tüm ruhunuzla yaşadığınız bir olayı, sınırlı sözcüklerle anlatamazsınız. Onu ancak yaşayarak anlayabilir ve anlatabilirsiniz. İşte bu nedenle Çanakkale destanı henüz yazılmadı. Şehitler, olayı tüm ayrıntıları ve derinlikleriyle yaşayarak, bu destanı bize ancak canları pahasına anlatabildiler. Sözcüklerle bu destanı kimse anlatamadı.

O bir vecit haliydi. Tiranlara karşı vatanlarını savundular. Açıgözlü, servet ve lüks düşkünü zalimlere karşı, sevdiklerini, kutsal değerlerini ve yurtlarını savundular.

Kısa vadeli küçük çıkarlarını, basit hesaplarını, egolarını çıkarıp attılar. Benliklerini, nefslerini yıktılar. Hesap-kitap yapan ve çıkar gözetten egolarını aştılar, entellektüel zihninin ötesine geçtiler. Bilincin üst boyutlarına, şehitler mertebesine yükseldiler. Bilincin o boyutunda sadece sevgi vardır. Seven ve sevilen ikilemi yoktur orda... Zaten böyle bir ikilem olsa, ölmekte tereddüt ederlerdi.

Tek bir duygunun manyetik alanında, sevginin o muhteşem ortamında buluşarak kaynaştılar, tek bir

beden oldular. Vatanlarını, kendi bedenleri gibi algıladılar. Hayvanlar, bitkiler, böcekler ve tüm diğer insanlar, o tekleşen bedenin hücreleriydi sanki.

Hayat, kendini savundu. Var olma bilinci, yok edici güce karşı direndi. Özgürlük, esarete kurşun sıktı. Bağımsızlık şaha kalktı, emperyalizmin anasını belledi. Onu doğduğuna pişman etti. Mustafa Kemal, çatışan zıt kutupların pozitif gücüydü. Sapı samandan ayırmak için geldi, bir rüzgâr gibi vurdu geçti, yıktı geçti, esti geçti...

Korkup kaçanlar oldu. «Onlar ki, düşmanı meydanda bırakıp kaçarlar evlerine» diye şiirler yazdı Nazım. Bu felaketi fırsat bilip dağa çıkanlar oldu. Bunlar, kurtlar sofrasından artakalan kemikleri toplamak için, küçük gruplar halinde dağlarda, mağara kovuklarında toplanan çakallardı. Direniş ordularına kurşun sıkanlar işte bunlardır!..

Bir de halk vardı. Her an, kimin peşine takılıp gideceği belli olmayan halk... Kimi zaman doğrulup kalkan, kimi zaman düşmanı meydanda bırakıp evlerine kaçan... Kimi zaman ağıtlar yakan, kimi zaman zulme meydan okuyan... Kimi zaman ana-avrat küfreden, kimi zaman dua okuyan... Ne dediğini, ne istediğini, kimin peşine takılıp, nereye gideceğini bilemeyen şaşkın halk...

Onların içinde, derinlerde yatan potansiyel gücü gördü. Ve onların öyle bir yerine dokundu ki, onların bilincinde uyuyan yüksek bilinci uyandırıp ayağa kaldırdı. O işte bunun için büyüktür.

Altınoluk'u ikiye ayıran yoldan geçiyoruz. Camdan bakınca, ışıklar içinde, yolun her iki tarafına serpilmiş evleri ve dükkânları görüyorum. Aşağıda, yolun sağ tarafında kalan deniz görünmüyor. Otobüs garında yolcu alınıyor. Telaşla koşuşturanlar, inenler ve binenler oluyor. Biraz sonra homurtuyla kalkan otobüsümüz, Kazdağı eteklerinde, zeytin bahçeleri arasındaki karanlık yolda, Edremit'e doğru hızla ilerlemeye başlıyor.

Savaş Sürüyor

Otobüsün ışıklarıyla aydınlanan çevreyi zor görebiliyorum. Gecenin koynunda, incir ve zeytin ağaçları arasında, Edremit-Burhaniye yönüne hızla ilerliyoruz. Radyodan hafif bir müzik duyuluyor. Muavin lambaları söndürüyor.

Ayaklarımı topluyor ve alnımı önümdeki koltuğa dayayarak, bir süre öyle gidiyorum. Sonra bunun hiç rahat bir pozisyon olmadığını anlayıp, ardıma yaslanarak, ayak ayak üstüne atıyor ve camdan dışarıyı, daha doğrusu karanlığı seyretmeye başlıyorum. O Batılı tiranlar, kendi başlarına mı çıkıp geldiler Anadolu'ya?

Onların arkasında, kara gözlüklü, kalın purolu, şişman adamlar vardı. Onların dini, vatani, milliyeti, bayrakları yoktur. Dünya ekonomisini elinde tutan ve dünya politikasını istedikleri yöne çevirebilen bir avuç insandır. Paradan başka hiçbir değer tanımazlar.

Sadece Amerika'da değil, Avrupa'nın her ülkesinde, holdingleri, ikiz kuleleri, bankaları, özel jetleri,

lüks otomobilleri, villaları, katları, yatları vardır; ama insanı insan yapan hiçbir değerleri yok, duyguları yok, ruhları yoktur. Sahip oldukları tropikal adalar bile onların açgözlerini doyuramaz. Daha çok, daha çok, daha çok isterler. Hedefleri, okyanusları aşarak, tüm dünyaya hükümran olmaktır.

Onlar, bir kanaryanın sesindeki yaşama sevincini işitip duygulanamazlar. Bir kelebeğin kanadındaki nakışa hayranlıkla bakamazlar. Peteğini balla dolduran arının bilgeliğini görüp anlayamazlar. Bir örümceğin, ağını örüşündeki ustalığa ve inceliğe hiçbir anlam veremezler.

Sahilde bir kayanın üstüne oturamaz, denizi seyrederek ıslık çalamaz, türkü söyleyemezler. Güneşin doğuşunu ve batışını izleyemez, sulara inen ayın şavkında bir kadınla elele gezemez, «seni seviyorum» diyemezler. Paradan başka aşkları yoktur. Çiçeklenen ağaçlara bakıp sevinemez, sararan yapraklara bakıp hüznülenemezler.

Dünya onlara dar geliyor. Bu nedenle gözlerini şimdi Venüs'e çevirdiler. Bu parlak gezegenin üstünde bulutlar var ya, hani şu «yaşam» vaad eden gaz bulutları... Bu bulutlar, geleceğin okyanusu demektir. İlerde, Venüs'de okyanuslar ortaya çıkacak. Okyanus, hayat demektir. Bu nedenle gözlerini şimdi oraya çe-

virdiler. Hayali yıldız savaşları, silahlanmak için sadece bir senaryo! Kimse yıldızlardan gelip, dünyayı tehdit edecek değil!.. Güçleri yetse, kendileri gidip, yıldızları yağmalayacaklar!..

Eğer Allah'ı ikna edebilseler, sonsuza kadar yaşayacaklar. Güneş sistemini ele geçirdikten sonra galaksiye açılacaklar. Ama yok, kendilerinden başka buna inanan yok... Şimdi artık kendileri de inanmıyor. Niçin silahlandıklarını artık herkes biliyor.

Allah onları niçin yaratıp bu gezegene gönderdi biliyor musunuz? İbret için... Onlara bakalım da, açgözlülüğün nasıl kötü bir şey olduğunu anlayalım diye... Siz eğer yalanın ne demek olduğunu bilmek istiyorsanız, gidin bir yalancıyla arkadaş olun. Geleceğini söyler, gelmez; vereceğini söyler, vermez. Asabınız bozulur. Onunla hiçbir şekilde iletişim kuramaz ve yalandan nefret etmeye başlarsınız. Hiçbir okul, hiçbir kitap, yalanın ne demek olduğunu, bir yalancıdan daha güzel anlatamaz.

İşte onlar da böyledir. Fakirliğin ne demek olduğunu bilmek istiyorsanız, yaşadığınız şehrin varoşlarına çevirmeyin gözlerinizi, gidin onlara bir bakın. Bütün hayatlarını açlık içinde geçiren, asla doymak bilmeyen bu varlıklara bakarsanız, açgözlülüğün ne demek olduğunu çok iyi anlarsınız.

Onlar sadece savaşları mı finanse ediyorlar? Hayır, değil... Bilimadamlarının da sponsorluğunu yapıyorlar. Yeni yeni enerji kaynakları buldular. Fakat onları piyasaya çıkarmıyorlar. Önce ellerindeki stok malları tüketecekler. Yüz yıl sonra petrol artık kullanılmaz olacak. Güneş enerjisinden, oksijen ve hidrojen gazından yararlanarak, neler yapabileceklerini çok iyi biliyorlar. Ama önce petrol kuyularını boşaltsınlar. Hele önce dünyayı yaşanılmaz hale getirsinler, daha sonra gizledikleri o muazzam enerjiyle Venüs'e de giderler elbet!

Fakat venüs onları kabul etmeyecek. «Dünyanın canına okudunuz, şimdi sıra bana mı geldi?» diyecek; uzay gemilerini, reaktörlerini, atom bombalarını, nötron bombalarını alıp başlarına çarpacek! Volkanlar, yakıcı ateşini onların üstüne kusacak, kavurucu rüzgârların önünde kaçacak yer bulamayacaklar! Venüs onlara «hoşgeldiniz» demeyecek...

Oturduğum koltukta, camdan dışarı bakıyor, fakat karanlıktan başka hiçbir şey göremiyorum. Bir de, karşıdan gelip, büyük bir hızla yanımızdan savrularak geçen özel arabaların ve büyük yük kamyonlarının ışıkları görünüyor. Ortalık iyice karardı. Şimdi tek arzuları, ömürlerini uzatmak... Bunu çok istiyorlar. Bunu öyle çok istiyorlar ki!..

Ömürlerini uzatmayı başaramazlarsa -ki bunu hiç başaramayacaklar, o zaman bilimadamlarına kopyalarını yaptıracaklar. Bilimadamları onların kulağının dibinden bir parça deri kırıntısı alacak, laboratuvarında onlardan yeni şişman adamlar türetecekler. Simsiyah gözlüklü, kalın purolu, şişman adamlar...

Ama gördünüz işte... Anadolu'nun dağ köylerinden gelen Hasan Çavuşun imanı, onların teknolojisini yerle bir etti. «Al lan!» dedi Hasan Çavuş, alnının ortasına sıkıverdi kurşunu.

Fatma kızın yanık türkülerde çoğalan sevdası ve Hatçe gelinin bir yangın gibi büyüyen hasreti, onların bütün gücünü unufak etti. Atlarla, eşeklerle, kağnılarla, kızaklarla... Baş açık, üst-baş dökük, ayaklar çıplak... Yağmurda kağnıyla cepheye mermi taşırken, hasta çocuğunun üstündeki battaniyeyi, ıslanmasın diye mermilerin üstüne seren o kadın var ya... o kadının sarsılmaz inancı, taa derinlere kök salmış derin imanı, aşkı, tutkusu, sevgisi, bu tiranların aşılmaz sanılan engellerini aştı, yenilmez sanılan donanımlı ordularını perişan etti. Bir mucize yaşandı sanki...

-«Mucize!..» diyorum.

Fakat bunu sesli söylediğimin farkına varıyor ve suç işlemiş gibi utanıyorum. Yanımda oturan adam dönüp, gülümseyerek bana bakıyor. Onunla karşı-

lıklı bakışıp dururken, kendimi suçüstü yakalanmış bir hırsız gibi hissediyorum. «Bir şey söylese de kurtulsam» diye düşünüyorum. Fakat hiçbir şey söylemiyor, sadece bakıyor.

-«Galiba biraz sesli düşündüm!..» diyorum «Dalıp gitmişim ya...»

-«Biraz değil» diyor adam. «Bayağı bir sesli düşündün. Ama hiç zararı yok, düşün hemşerim, daha sesli düşün... Düşünen adam kalmadı memlekette, bari sen düşün» diyor.

Demek ben çok sesli düşündüm? Kimbilir belki ön ve arka koltukta oturanlar da duymuştur. Hatta belki yan koltukta oturanlar da...

Bir süre yanımdaki adamla sohbet ettikten sonra, ondan nasıl kurtulacağımı ve nasıl yalnız kalabileceğimi düşünmeye başlıyorum. Ardıma yaslanıp, ellerimi çaprazlama koynuma sokarak, gözlerimi yumuyor ve güya uyumaya çalışıyorum. Her dahi gibi o da anlayamadı. Ya hiç anlayamadılar, ya da yanlış anladılar. Doğuştan kör olan bir insana, gülün rengini anlatabilir misiniz?

Tiranlar boş durmuyor tabii. Onların ilgi alanları, sadece yeni enerji kaynaklarıyla, uzayda yeni bir dünya ve tıpla sınırlı değil. Kendi egoları üzerinde de çalışıyorlar. Bu nedenle insan doğasını biliyorlar.

Onlar, arzularınıza nasıl tutsak olacağınızı iyi biliyorlar. Neyi görmek ve neyi görmek istemediğinizi çok iyi biliyorlar.

Size bir motorsiklet satacaklarsa, yanına mutlaka, gülümseyen, yarı-çıplak bir kız koyuyorlar. Bu kız, öyle içten, öyle candan gülümsüyor ki, bakınca kanınız kaynıyor. Bu ayın kirasını ve bankaya olan son taksitlerinizi ödeyememiş olmanıza rağmen, siz de ona gülümsüyorsunuz. Gerçi gülmeyi unuttuğunuz için, bu gülümseme size hiç yakışmıyor, yüzünüzde çok iğreti duruyor, fakat yine de gülümsüyorsunuz. Kendi realitenizi unutup, onların yarattığı sanal aleme balıklama dalıyorsunuz. Aylardır cep telefonu isteyen oğlunuza ve spor ayakkabısı isteyen kızınıza rağmen, «elektrik süpürgesi bozuldu» diye her gün sızlanan karınıza rağmen, ağzınız kulaklarınıza varıyor. «Ah lan, ah!.. Ben bu motoru mutlaka almalıyım!» diyorsunuz.

Kazdağı'nın eteklerinde kıvrılarak giden otobüsümüz, zeytin ağaçları arasında bir süre ilerledikten sonra, nihayet uzaktan Edremit'in ışıkları görünmeye başlıyor. Birkaç dakika sonra ilk konutlara ulaşıyor ve kasabanın ışıklı caddelerinde ağır ağır ilerleyerek, otobüs garına giriyoruz. Muavin, yolcu bagajlarını vermek için, otobüsten aşağı atlıyor. Yol-

cuların paniğini, aceleyle koşturmalarını izliyorum bir süre. Birkaç dakika sonra otobüsümüz hareket ediyor.

Edremit'in, lambalarla aydınlatılmış ve ışıklı vitrinlerle süslenmiş geniş caddelerinden yavaş yavaş geçiyor ve karanlıklar içinde kıvrılarak giden uzun yola giriyoruz. Yeni binen yolcuların bilet kontrolünü yapan muavin, daha sonra, belki de üçüncü kez, kolonya ve şeker ikram etmeye başlıyor. Şoför, müziğin sesini biraz daha açtıktan sonra, yeni vites geçip, gaza yükleniyor. Karanlığın içinde hızla akmaya başlıyor, Burhaniye'ye doğru ilerliyoruz.

Yorgun değilim, fakat belki oturduğum koltuktan dolayı, belki de hep aynı pozisyonda oturduğum için, bir bıkkınlık hissediyorum. Muavinden aldığım kolonyayla kulak diplerini ve ensemini oarak, serinlemeye ve rahatlamaya çalışıyorum. Onlar, sizin egonuzu sizden daha iyi tanıyorlar. Kızı gösterip, motoru satıyorlar.

Sağ gösterip, sol vuruyorlar. Öyle bir vuruyorlar ki, devrilip düştüğünüz yerden hayatınız boyunca doğrulup kalkamıyorsunuz. Sadece motoru mu? Elbette hayır... Motorunuz olduğu sürece, size petrolü de satıyorlar. Petrolü nerden aldığınız hiç önemli değil. Siz petrolü nerden alırsanız alın, paranız gidip

onları buluyor. Öyle bir yol çizmişler ki, paranız bu yolda hiç şaşırmıyor. Varıp direkt hedefi buluyor. Sizi kendilerine ömür boyu bağlayabilecekleri çok ayrıntılı projeler geliştiriyorlar.

Gırtlığınıza kadar borca gömülerek, o motorsikleti alıyorsunuz. Fakat tatmin olamadığınızı, doyumuna ulaşamadığınızı farkediyorsunuz. İki ayrı objeyi zihninizde özdeşleştirerek, farklı bir imge yarattığınızı anlıyorsunuz. Neye iç geçirdiğinizi ve neyi satın aldığınızı belki sonradan farkediyorsunuz. Sizin egonuzu sizden iyi tanıyorlar. Sizi nasıl okşayacaklarını ve nasıl tartaklayacaklarını çok iyi biliyorlar.

Egoyu iyi kullanıyorlar. Çünkü onlar ego üzerinde çalışıyorlar. Sizin yurtseverliğiniz, özgürlük ve bağımsızlık tutkunuz, gençlik heyecanlarınız, arayışlarınız, umutlarınız, inançlarınız, özlemlerinizi ve beklentilerinizi üzerinde nasıl oynayacaklarını çok iyi biliyorlar.

Şimdi artık topları ve tüfekleriyle gelmiyorlar. İsterlerse, işgâl edecekleri ülkelerde sağ-sol çatışmaları başlatıyor, isterlerse, etnik ve kültürel düşmanlıkları körüklüyorlar. Akılla değil, daha çok duygularıyla hareket eden Doğulular bu tahriklere çok çabuk kapılıyor. Farkında olmadan, görünmeyen güçlere ve onların gizli emellerine teslim oluyor; kırk yıl-

lık komşunuza, etnik kökeni veya siyasi tercihi yüzünden düşman olabiliyorsunuz. Sizi rahatlıkla birbirinize düşman edebiliyorlar.

Nihayet işte Burhaniye otobüs garındayız. Yüksek sesle yolcuları uyaran muavin, bagajları vermek için, otobüs daha tam olarak durmadan atlayıp çıkıyor. Daha ne kadar yolum var?

Otobüsümüz, yolcu indirip bindirdikten sonra, Ayvalık istikâmetinde ilerlemeye başlıyor. Uzun farlarıyla gözlerimizi kamaştıran bir arba, otobüs şoförünün ikaz ışıklarına da aldırmadan, savrularak hızla yanımızdan geçiyor. Otobüs şoförü, savrularak yanımızdan geçen özel arabaya öyle bir küfrediyor ki, sanki ben küfretmişim gibi utancımın dibine geçiyorum. O nasıl bir küfür öyle?

Esneyerek geriniyorum. Yorgun olduğumu artık itiraf etmeliyim. Dün gece İstanbul'da, dört yıldızlı bir otelde konakladım. Ama orda çok rahat uyuduğumu da söyleyemem. İşgâl orduları defolup gitmiş olabilir. Fakat savaş sürüyor. Benim bilincimde, senin bilincinde, onun bilincinde, tüm hızıyla kansız bir savaş sürüyor.

Bu savaş, farkına varmadığınız sürece hiç bitmeyecek. Bir elma kurdu gibi içten oyacak sizi, için için kemirecek, içinizi boşaltıp, posanızı çöpe atacak... Gi-

yimde kuşamda, teknolojide ve çeşitli sanat dallarında, sürekli değişen yeni akımlar ve modalar yaratarak, gençliği kolayca yönlendirebiliyorlar. Bunu, gerekirse sizin için «değerli» olan her şeyi kullanarak da yapıyorlar. Sizin hassas noktalarınızı ve değerlerinizi, sizden daha iyi biliyorlar.

Hangi diş fırçasını, hangi sabunu, hangi kokuyu, hangi arabayı, hangi cep telefonunu, hangi tıraş bıçağını kullanacağınızı onlar belirliyor. Ne zaman uyanacağınızı, hangi işte çalışacağınızı, nasıl çalışacağınızı, kaç para kazanacağınızı onlar belirliyor. Sizi nasıl borçlandıracaklarını ve ömrünüz boyunca sizi sülük gibi nasıl emeceklerini, ayrıntılı olarak biliyorlar. Tüm yaşamları ve ilişkileri, bu çıkar temeli üzerine kurulu.

Topları ve tüfekleriyle Anadolu'ya o zaman giremeyenler, bugün kültürleriyle giriyorlar. Kültürleriyle yaşamınıza artık çok kolay giriyorlar. Hiçbir şey düşünmeyen, hiçbir değer tanımayan, sadece tüketen bir kuşak, yoz bir kuşak yetiştirmeyi planlıyorlar. Bu projeleri tutmaya başladı bile. İçtiğiniz her kolayla, Filistinli çocukların kafasına bir kurşun sıkıyorsunuz!.. Hayatınızı ve kişiliğinizi, giydiğiniz pantolonun markasıyla şekillendiriyorlar. Sizi istedikleri kalıba sokup, size istedikleri biçimi verebiliyorlar. Far-

kına varmadıkça, bu gizli ve sinsî savař hiç bitmeyecek... Meydanlarda galip olduėunuz dűřmana, bilincinizde yenik dűřüyorsunuz. Onurluca direnmek yerine teslim oluyorsunuz. Sefil oluyorsunuz. Esir oluyorsunuz. Bu esaretiniz, farkına varmadıėınız sürece hiç bitmeyecek.

Dűřünmenize ve yaratıcı gücünüzü harekete geçirmenize gerek yok. Çünkü size standart bir hayat sunuluyor. Her řey, hazırlanmıř řablonlar halinde önünüze geliyor. Sizin dűřünmenize hiç gerek yok. Onlar sizin yerinize de dűřünüyorlar. Siz sadece tüketen ve onların servetlerine servet katan basit araçlar oluyorsunuz.

şimdi artık ülkenizi işğâl etmiyorlar, beyin hücrelerinizi işğâl ediyorlar. Zihninize kültürel bir çıkarma yaparak, toplumda nasıl saygın bir yeriniz olacağını fısıldıyorlar. Filan marka otomobiliniz varsa, adam yerine koyuluyorsunuz. Paranın ve maddî servetin dışında hiçbir değeri tanımıyorlar.

Burhaniye çok gerilerde kaldı. Otobűsümüz, farlarıyla karanlıkları aydınlatarak, Ayvalık'a doğru hızla ilerliyor. Karanlığa bakıyor, ama sadece camda yansıyan kendimi görüyorum.

Evimi Özledim

Otobüs sola girerek bir lokantaya yanaşıyor. Yirmi dakika ihtiyaç molası... Ayvalık yolcularının burda inmeleri ve gelecek olan servis aracını beklemeleri söyleniyor. Muavine saati soruyorum.

-«Saat onbuçuk ağabi. Bagajın var mı?» diyor.

-«Hayır» diyorum.

Çadır kumaşından sağlamca dikilmiş kalın çantamı, sol omuzumdan sağ koltuk altıma çaprazlama takıp iniyorum. Lokantanın önünde, sağ köşede, sıcak gözleme yapıp satıyorlar. Otobüsten inerek önce tuvalete giriyor, ellerimi sabunlayıp saçlarımı düzelttikten sonra çıkıyorum. Boş bir masaya oturarak süt-lü bir kahve istiyorum. Canım nedense hiçbir şey yemek istemiyor. Biraz sonra kahvem geliyor. Bir sigara yakıp, konakladığımız lokantanın önünde, beni Ayvalık'a götürecek olan servis arabasını beklemeye başlıyorum.

Evimi özledim... Çok özledim. Evime varıp, bir duş aldıktan sonra derin bir uykuya dalsam, sabah

güneş doğmadan uyansam, kalkıp güzel bir kahvaltı yapsam... Terasta kahvaltımı yaparken, dağlarla kucaklaşan masmavi denizi seyretsem... Rüzgârla okşanıp, ışıkla yıkansam...

Huzuru ve sessizliği özlediğiniz oldu mu? İşte o, sizin eviniz, içsel evinizdir. Kendi içinizde başlattığınız uzun yolculukta, özellikle bilincinizin ilk düzeylerinde, yıllarca içinden çıkamayacağınız derin vadilerle karşılaşsınız. Bunlar sizin saplantılarınızdır. Sizden yardım bekleyen zavallı kendinizi, içine düştüğünüz o vadilerden kurtarmaya çalışsınız.

O vadilerde çırpınıp durur, gelecekle ilgili endişeler ve korkular üretir ve bunun sonucu olarak, sahip olduğunuz maddi birikimlerinizi paylaşmaktan nefret edersiniz. Kuvvetli sahiplenme duygusundan dolayı cimrileşir ve bencilleşirsiniz. Sosyal hayatınız ve ilişkileriniz bu temel üzerinde yükselir. İlişkiye girdiğiniz her insandan, bir şeyler koparmaya çalışsınız. Bilincinizi işgâl eden yağmacılardan bunu öğrenirsiniz çünkü.

Emperyalizm tarafından bilincinizin işgâl edildiğini anladığınızda, onunla savaşmaya başlarsınız. Ha vatanınız işgâl edilmiş, ha bilinciniz... Hangisi daha büyük bir felaket? Hangisi daha tehlikeli? Hangisi daha önemsiz? İçten aldığınız darbelerle, bu savaşta

yorgun ve bitkin düşersiniz. Aldığınız yaraların gide-
rek derinleşmeye ve kanamaya başladığını gördüğün-
üzde, yorgunluğunuz katlanarak artar, hatta bazen
umutsuzluğa düştüğünüz bile olur. Fakat teslim ol-
maktan daha kötü ne olabilir? Delice yaşamak ister-
ken, hayatın girdapları size ölümü özletir. İşte böyle
zamanlarda kaçarsınız ıssızlara. Huzuru ve sessizliği,
böyle zamanlarda özlersiniz. Benim özlediğim bu-
dur. İçsel evimi özledim, Alibey'deki yazlığımı değil.

Eğer nesneyle kuşatılıysanız, bu içsel savaşta, nes-
neyi değil, kendinizi değiştirmeniz gerektiğini farke-
dersiniz. Sizi kısıkvrak yakalayan ve tutsaklaştıran
şeyleri, hayatın kendisi olarak değil, hayatın küçük
ayrıntıları olarak algılamaya başladığınızda, o artık
önemini yitirir ve sizi serbest bırakır. Kendi bedeni-
nize takılıp kaldığınız için, hayatın diğer renklerini ve
zenginliklerini farkedemediğinizde yaşadığınızı düşünme-
ye başlarsınız. Bu, içsel evinize duyduğunuz özlem-
dir işte. Bilincinizi işgâl eden kuvvetlerin esaretinden
çıkma ve içsel evinize ulaşma özlemi...

Kendi içinize yaptığınız bu uzun yolculukta yapa-
yalnızsınız. Gizlenmenizi gerektirecek hiçbir neden ve
hiçbir kimse yoktur. Ceasaretli sorular ve samimi ya-
nıtlar, iç dünyanızda sizi kendinizle buluşturur. Bu
yolculukta, sizi suçlayacak ve yargılayacak kimse yok-

tur. Kendinize karşı samimi ve dürüst olmamanızı gerektirecek bir neden bulamazsınız. Cesaret işte budur, hasmınızın gırtlığını sıkmanız değil.

-«Servis geldi» diyorlar.

Gösterilen yöne bakıyorum. Otobüs şirketine ait beyaz bir minibüs yaklaşıyor. Kahvemden son yudumu alıp, sigaramı söndürerek kalkıyorum. Çantamı boynuma takıp, servis arabasına doğru yürüyorum. Benden başka Ayvalık'a giden iki kişi daha var. Yerlerimize oturup, derin bir sessizlik içinde servisin kalkmasını bekliyoruz.

Sonra şoför de gelip yerine oturuyor. Kontağı çevirip, gaza basarak, motoru gürültüyle çalıştırıyor. Araba birden farlarıyla delip aydınlattığı karanlığın içine dalarak, homurtuyla ileri atılıyor. Koyu karanlıkta hızla ilerlemeye başlıyoruz. Çevrede, gelip geçen arabaların ışıklarından başka hiçbir şey görünmüyor.

Evimi özledim... Çok özledim. Ona ulaşmak için, bu koyu karanlıktan geçmek zorundayım. Kıvrıla kıvrıla yüksek dağları aşan engebeli yollardan ve sarp kayalı derin vadilerden geçmek zorundayım. Ben bu yollardan geçmek zorundayım. Derelerden, çaylardan, akarsulardan geçmek zorundayım.

İç yolculuğunuzda, akarsulara hiç rastladığınız oldu mu? Hayatla birlikte akarak mavi denizlere ulaş-

mayan, kendi girdaplarında dönüp duran akarsulara... Onlar, o girdaplar, sizin alışkanlıklarınız ve bağımlılıklarınızdır. Sizi mutlak olarak kendine bağlayan ve tutsaklaştıran nesneler, hayatınızın en derin girdaplarıdır. Başkaları için hiçbir şey ifade etmeyen bazı nesneler, sizin için hayatın odak noktası olmuştur. Onsuz bir hayat düşünemezsiniz.

Eğer bir şeye bağımlıysanız, kesinlikle özgür değilsiniz. Sizi tutsaklaştıran aslında dışınızdaki nesne değildir. O çok değersiz bir varlıktır. Kuru bir ot, alkol veya kimyasal bir maddedir. Fakat ona «değer» veren sizsiniz. Ona öyle bir açıdan bakarsınız ki, onun varlığını hissetmezsiniz bile. Öyle bir açıdan da bakarsınız ki, onu «çok önemli» bir konuma getirirsiniz. O nesne giderek hayatınızın merkezini oluşturur ve artık tamamen onun etrafında dönmeye başlarsınız.

Özgürleşmek, bir anda vereceğiniz karara bağlıdır. Hayatınızı o küçük anlarla ilmik ilmik dokuyarak, değerli bir halının muhteşem desenlerini ortaya çıkarırsınız. Dokuduğunuz halı, sizin kendi hayatınızdır. Sizi kuşatan ve kendi karanlığına hapseden nesneye bakışınız, işte böyle bir anda değişebilir ve yıllardır çözölemeyen sorunlarınız böyle bir anda çözölebilir.

Bağımlılıklarınız, kendinizi zayıf ve yetersiz hissetmenize yol açar. Kendi gücünüzü, hiçbir değeri ol-

mayan nesnelere teslim ettiğiniz için, nesnenin adeta nesnesi haline gelirsiniz. Güçsüz ve zayıf kişiliğinizden dolayı kendinizi suçlar ve kendinizden nefret etmeye başlarsınız. Bu işte sizin girdaplarınız, yıllarca içinden çıkamayacağınız ve etrafında fırlıdak gibi döneceğiniz derin girdaplarınız, kompleksleriniz, kısır döngülerinizdir.

Kompleksleriniz derinleştğinde, herkesten kaçmaya başlar; kendinizi itilmiş, kakılmış, ezilmiş, horlanmış, hakarete ve haksızlığa uğramış bir zavallı olarak algılamaya başlarsınız. Dönüp durduğunuz girdaplar daha da derinleşir ve hayatla birlikte akıp mavi denizlere ulaşamazsınız. Hayatınız artık bir alışkanlık haline gelir ve onu kanıksarsınız.

Alışkanlık ve kanıksama, algılarınızı tamamen kapatır ve hiçbir şeyin farkında, hatta yaşadığınızın bile farkında olmazsınız. Hayata alışır ve onu kanıksarsanız, yaşamak sıkıcı ve zevksiz hale gelir. Ayrıntılara inemez, hayatın derinleşen ve sonsuzlaşan o güzel renklerini algılayamazsınız. Kanıksadığınız her şey, sizin için yoktur sanki.

Yaklaşık on veya on beş dakika sonra Ayvalık'a giriyoruz. Servis arabası, bizi otobüs garında bırakıyor. Teşekkür ederek iniyor, şoför ve diğer iki yolcuyla vedalaşarak ayrılıyorum. Belediye otobüsüyle gide-

ceğim yarım saatlik bir yol kaldı. Durağa doğru yürüyorum. Denizden esen serin rüzgârla üşüdüğümü farkediyorum. Duruyor, çantamdan yakalı yün kazagımı çıkarıp sırtıma geçirdikten sonra tekrar yürümeye başlıyorum. Otobüs durağında üç kişi var. Alibey'e deniz aracıyla değil, belediye otobüsüyle gidiliyor!

Evimi özledim... Çok özledim. Fakat ben bu yollardan, bu köprülerden geçmek zorundayım. Evime ulaşmak için, derin denizleri, yüksek dağları aşmak zorundayım. Fakat engelleyen nedir? Bizi bu muhteşem doğadan uzaklaştıran, kendimize yabancılaştıran ve bizi kendimize düşman eden güç, bizi derinden etkileyen ve kendine çeken güç nedir, para mı?

Hayır, o sadece paradır. Fakat siz onunla ne yapacağınızı biliyor, enerjinizi ve gücünüzü ondan alıyorsunuz. Sizi bencilleştiren ve kendi doğanıza ters düşüren, kendi duygularınız, bitmek bilmeyen arzularınızdır. Sizin dışınızda duran para, sizin egonuzu simgeleyen bir nesnedir. Siz, egonuzun nasıl bir şey olduğunu biliyor musunuz? Şimdiye kadar kimse onun resmini yapmadı ki, nerden bileceksiniz? Fakat siz eğer onu görmek istiyorsanız, gözlerinizi dağlara çevirin, yüksek dağlara...

Kendi içinize yaptığınız bu uzun yolculukta, geçit vermeyen dağlarla karşırsınız, işte o dağlar sizin

benliğiniz, nefsiniz, egonuzdur. Bilincin bu düzeyinde, asla geçit vermeyen, granitlerle kaplı dağlara rastlarsınız. O dağlar sizin benliğinizdir.

Bilincin bu düzeyinde, sadece «güç» ön plana çıkmıştır. Hayat sizin için sadece «güç» demektir. Yönetmenin ve yönlendirmenin ayrıntılarına iner, konunun tescilli uzmanı haline gelirsiniz. Bir insanın nasıl ikna edileceğini, veya daha doğrusu onun nasıl kandırılacağını çok iyi bilirsiniz. Otobüs geliyor işte!

Yanaşıp duruyor. Bozuk parayı uzatarak bir bilet alıyor ve camın kenarına oturuyorum. Otobüs hareket ederken, camdan denize bakıyorum. Çalkanan denizde, Lale Adasının ışıkları dans ediyor sanki. Koyu bir karanlıkta, adanın renkli ışıklarıyla buluşan deniz, serinletmek için, rüzgârından gönderiyor biraz. Biraz da kokusundan...

Lale Adası, karşıda parlayan ışıklarıyla sanki elimi uzatsam tutacaktım hissi veriyor. Lale Adası ve Ayvalık, bir-iki kilometrelik bir dolgu-köprüyle birbirine bağlanmış. Deniz burda çok derin olmadığı için, taş ve çakılla doldurulup, üstüne asfalt bir yol döşenmiş. Lale Adasına böyle geçiliyor.

Adanın etrafını dolandıktan sonra, ikinci bir köprüyle de Alibey (Cunda) Adasına ulaşıyor. Fakat bu ikinci köprü, altı delik olan gerçek bir köprüdür.

Etraf yüksek dağlarla çevrili. Uzakta ışıklı bir zirve görünüyor, işte orası Şeytan Sofrası'dır. Güneşin batışı orda muhteşemdir. Orda güneşin batışını izlemeyerseniz, güneşin nasıl battığını bilmiyorsunuz demektir. Orda günbatımı her yerden çok farklıdır, şeytanı bile baştan çıkarmıştır.

Ve işte nihayet son durak!.. Yolculuk bitti... Ben artık Alibey'deyim. Yerimden sevinçle fırlayıp, kendimi belediye otobüsünden dışarı bırakıyorum. Derin derin soluklanıyor, denizden gelen serin havayı içime çekiyorum. Bu temiz ve serin havayla içim yıkanıyor sanki. Saatlerdir aynı pozisyonda oturmak-tan uyuşan vücudumu açmak için hemen yürümeye başlıyor, geriniyor, kollarımı sallayarak, kürek kemiklerimi hareket ettiriyorum.

-«Aç kollarını Alibey» diyorum. «Sana geldim. Fakat bu kez hüznünlü geldim. Acı ve kederden sırlıklam geldim. Issız koylarında kahkahalarım çınlamayacak, biliyorum. Belki ıslık çalarak dolaşmayacağım kıyılarında. Fakat geldim işte; hüznümle, kederimle, acılarımla çıkıp sana geldim...»

Meydandaki küçük marketten, sabaha hazır olması için, çay ve şeker başta olmak üzere, kahvaltılık bir şeyler alıyorum. Alibey'de, gecenin bu saatinde bile ihtiyacınız olan her şeyi rahatlıkla bulabiliyor-

sunuz. Buranın halkı, yaşamak için kendine özel bir zaman ayırmıyor çünkü. Çalışırken yaşıyorlar. Marketin sahibi Adnan Bey, «ben çalışmadığım zaman sanki yaşamıyorum» diyor. «Buraya sabahın altısında gelir, gecenin on ikisinde giderim» diyor.

-«Yorulmuyor musunuz peki?» diyorum.

-«O nedir, o?» diyor. «Ben öyle bir şey tanımıyorum. Benim bildiğim tek yorgunluk, ağlayan çocuğunuzla bir çanta alamamaktır.»

-«Doğru söylüyorsunuz» diyorum. «Tüm yorgunluklar zihinde başlar. Zihniniz eğer yorgun değilse, kendinizi asla yorgun hissetmezsiniz.»

-«Bu yıl erken başlamış tatil?» diyor.

-«Biraz öyle oldu» diyorum. «Hanımı Berlin’de bırakıp, ben buraya yalnız kaçtım.»

-«Çok iyi etmişsiniz. Dinlenirsiniz biraz. Buralar her mevsimde güzeldir.»

-«Adayı özledim. Adanın güzel insanlarını, sizleri çok özledim, Adnan Bey. Büyük şehirlerde yaşamak zor. Hele bir de benim gibi yabancı bir ülkedeyseniz, o zaman daha da zor.»

-«Allah sabır versin, gerçekten zor. Ben olsam yaşayamazdım. Bir tanıdığım var Almanya’da; orda gökyüzünün hep kapalı olduğunu söyler.»

-«Doğrudur.»

-«Burda güneş bizim her şeyimiz. Yaz olsun, kış olsun, onun görmeden yaşayamayız. Zaten sizi buraya getiren de güneş değil mi!»

-«Sadece bizi mi?» diyorum. «Binlerce turist buraya denizi ve güneşi yaşamak için geliyor. Doğal güzelliklerine de aşık olup gidiyorlar. Tanıdığım birçok Alman, kıyılardan, özellikle de Akdeniz kıyılarından yazlık ev aldı. Hatta kışlık alıp yerleşenler bile oldu.»

-«Biz bu memleketin kıymetini bilemiyoruz» diyor Adnan Bey. «Elin uşağı taa nerelerden kalkıp buralara gelmek için avuç dolusu para harcıyor. Fakat biz kıymetini bilemiyoruz.»

-«Ne yazık ki öyle» diyorum. «Adnan Bey, ben sizden mücadele rica etsem...»

-«Hay Allah, benim çenem de durmaz ki... Yorgun görünüyorsunuz. Yeni mi geldiniz yoksa?»

-«Yeni indim daha. Eve bile uğramadım. Şurdan geçerken, açık olduğunuzu görünce, sabaha hazır olsun diye kahvaltılık bir şeyler almak istedim. Daha hanımı da arayamadım. Şimdi beni merak ediyordur. Hadi bakalım, kolay gelsin.»

-«Güle güle... Kitaplarınız ne oldu, Sinan Bey, geçen yıl kitaplarınızdan bahsetmiştiniz, çıktı mı?»

-«Tabii ya, ben size onu söylemeyi unuttum! Kusura bakmayın, dalgınlık işte. İkisi de çıktı.»

-«Hani bize?»

-«Söz, tamam. En kısa zamanda...»

Marketten çıkıp elimde poşetlerle yürümeye başlıyorum. Reyhan şimdi merak içindedir... Yalnız bırakıp geldim onu. Şu anda ne yapıyor acaba? Uyumaz o, bilirim. Merak içindedir şimdi. Benden bir haber, bir telefon bekliyordur.

-«Keşke birlikte gelseydik...» diyorum.

Çevre kapkaranlık, fakat yürüdüğüm sokak lambalarla aydınlanıyor. Poşetleri bir elimden diğerine alırken, sevgili küçük yazlığıma doğru yürümeye devam ediyorum. Meydandan yukarı doğru kıvrılarak giden dar sokaktayım. Etraf, eski Rum evleri ve yeni villalarla dolu. Evlerin ışıkları daha sönmemiş. Birçoğu yaza hazırlık yapıyor. Fakat burası tamamen yazlık evlerle dolu bir tatilköyü değil. Küçük bir kasaba görüntüsü vermesine rağmen, burası aslında bir mahalledir.

Alibey Adası, balığıyla ünlü bir yer. Ayrıca da çok romantik bir coğrafyası var. Bu güzel coğrafyanın halkı da güzeldir. Doğa onların içini temizlemiş sanki. Adanın yerli halkı, yunmuş arınmış, tertemiz çakıl taşları gibidir. Burası, dürüst insanların, mert insanların, yiğit insanların diyarıdır. Küçük bir kasaba izlenimi vermesine rağmen Ayvalık'ın bir mahallesidir.

Buranın halkı, sadece balığın ve şarabın çeşitlerini değil, acıların da çeşitlerini bilir. Kurtuluş Savaşında, tiranlara meydan okuyan efelerin diyarıdır. Emperyalizmin alınına ilk kurşun burda sıkılmış ve çok şehit vermiştir. İşte bu yüzden, yöre halkının sadece tenleri değil, aynı zamanda yürekleri de yanıktır. Yanık türkölere öyle bir «of!» çekerler ki, bu iç geçirişlere dağlar bile dayanamaz. Ege türköleri yanıktır zaten; «yanık olur anaların yüreği, uzun olur gemilerin direği...»

İşte benim yazlık evim... Duvarları kar beyazı... Bu renk, yazın sıcağında insanın içini rahatlatıyor. Sessizliği ve huzuru simgeliyor. Beyaz, saflığın ve beraklığın, bütönlüğün ve bilgeliğin sembolüdür. İşte bu yüzden, benim evim beyazdır, bembeyaz...

Çatısı kırmızıdır evimin. Yanık kırmızı... Bu yanık kırmızı, aşkın sembolüdür. Gökyüzüne sevdalanmış ve böyle yanık bir renge bürünmüştür. Her günbatımında, ufkun ardından gökyüzüne doğru süzölmesi ve maviyle kucaklaşması bundandır. Bu ezeli sevdadan... Yaz akşamlarında, her günbatımı bu seveda yeniden yaşanır. İşte bu yüzden, benim evimin çatısı kırmızıdır, yanık kırmızı...

Evimin pencereleri ahşaptır... Meşe ağacından yapılmış, ustalıkla oyulmuş, ince ince işlenmiş, desenlenmiştir. Bunları yapan usta da yanıktı. Amcasının

kızını seviyor, fakat derdini kimselere dökemiyordu. Durdini bu çerçevelere, evimin ahşap pencerelerine döktü. «Ah lan, ah!» derdi çalışırken. Başka hiçbir şey demezdi. En gizli duygularını, kimselerle paylaşmadığı en mahrem sırlarını nakşetti pencerelere. İşte belki de bu yüzden, benim evimin pencereleri diğer evlerinkine hiç benzemez. Çok başkadır. Çok özel, çok güzeldir. Yay kaşlı, derin bakışlıdır.

Evimin önünde küçük bir bahçesi, bahçesinde güzel gülleri vardır. Güllerinde anlatılmaz bir incelik, bir derinlik, bir güzellik ki, sormayın. Sevildiğini, baktığını, okşandığını bilir. Gereken ilgiyi göremezse, hemen küser, boynunu bükerek, solmaya başlar. Pek narindir. Nazlı bir sevgiliden daha nazlıdır. Hemen kırılır gücenir, darılır. Tüm canlılığını kaybeder. Fakat onu sevmeye başladığınızda yeniden dirilir, güzelleşir, canlanır.

Evimin kapısı da tıpkı pencereleri gibi meşededir, aşkla nakışlanmıştır. Kapının nakışlarında, en gizli, en yanık, en derin duyguların sessizliği vardır. Ben işte bu sessizliği dinlerim. Bu sessizlik, onu yapan ustanın en gizli, en mahrem duygusudur. İşte bu nedenle, benim kapım, derdini kimseyle paylaşmayan bir sessizlik, içinde önemli sırları saklayan derin bir sessizliktir.

İşte bu benim evimdir. Alibey Adasındaki yazlığım değil, kendi merkezimdeki içsel evimdir. Bilincinizin boyutsal derinliklerine inip aramaya başladığınızda, içinizde böyle bir ev bulursunuz.

İçsel eviniz, tüm renk tonlarının en üst olgunluk derecesidir; çünkü beyazdır... Beyazdır; çünkü saftır, temizdir, arıdır... İçsel evinizin; fırtınadan, kasırgadan, kardan, doludan, yağmurdan, rüzgârdan sizi koruyacak olan çatısı, sevgidir. Sevgi, sizi her türlü kötülüklerden koruyan içsel evinizin çatısıdır.

İçsel evinizin dışa açılan pencereleri, gözlerinizdir. Baktığınız her yerde sevdiğinizi göremiyorsanız, özlem çekersiniz, acı ve ıstırap içinde inlersiniz. İçsel evinizin, derin bir sessizlik içinde sır saklayan kapısı, ağzınızdır. Onu «doğru» kullanmak istiyorsanız, ondan dışarı yalan söz çıkmayacak ve ondan içeri haram lokma girmeyecektir.

Kapıyı açıp içeri giriyorum. Ev çok havasız kalmış. Işığı yakıyorum. Aralıktan salona geçiyor, oranın da ışığını yakıyorum. Elimdeki poşetleri ve çantamı bırakıp, önce çiçeklerimi okşuyorum.

-«Güzellerim benim, nazlılarım... Yurdanur Ablanız iyi baktı mı size?»

Yurdanur Hanıma üç-beş kuruş para gönderiyoruz, çiçeklerimizi koruyup kolluyor. Çok iyi baktığı-

nı, her sezon geldiğimizde görebiliyoruz. Ona evimizin anahtarını bıraktık. Hem bahçeye bakıyor, hem de içerdeki çiçeklere...

Ben artık evimdeyim. Buraya, uzun ve zahmetli bir yoldan geldim. Fakat bitti... Günahları ve sevaplarıyla her şey geride kaldı. Yorgunluk ve sıkıntılarla geçirdiğim her an, beni evime biraz daha yaklaştırdı. Ve sonunda geldim... Huzuru ve mutluluğu yaşayacağım bir merkeze, kendi merkezime geldim.

Beni buraya getiren nedenlerin hiçbir yanılsız değildi. Yurtdışına çıkmam yanılsız değil, orda yaşadığım acılar yanılsız değildi. Bir sabah anamın ölüm haberiyle uyanmam yanılsız değildi. «Yanılsız» sandığınız hiçbir şey aslında yanılsız değildi. Çünkü, hayatın «yanılsız»ları yoktur. Hayatın sadece «kendisi» vardır.

Hangi bilinç düzeyinde olursanız olun, içine düştüğünüz yanılsızlardan olumlu sonuçlar çıkardığınızda, o artık sizin için «yanılsız» değildir. Sizi pozitif sonuçlara taşıyan bir sıçrama tahtasıdır. Hayata bu açıdan baktığınızda, onda «yanılsız» olan hiçbir şeye rastlayamazsınız. Sadece size öğretmenlik ve rehberlik yapan çeşitli deneyimlerle karşılaşacaksınız. O deneyimlerden olgunlaşarak çıktığınızda, «yanılsız» yoktur.

Entellektüel zihin; şartlanmalarınıza, alışkanlıklarınıza, bağımlılıklarınıza, aldığınız eğitime ve için-

de yaşıadığınız kültürün kanalizе olmuş değеrlerine göre hareket eder. Bunun sonucu olarak, zihniniz, bir takım «doğrular» ve «yanlışlar» üretir. İşte böylece, farkına varmadan, kendi sınırlarınızı çizersiniz. O «doğrular» ve «yanlışlar» sizin ufuklarınızı ve bakış açınızı daraltır. Hayata dar bir açıdan baktığınızda, onu olduğu haliyle algılamanız hemen hemen imkânsız hale gelir.

Çünkü siz kendinizi o «yanlış»lara kapatırsınız. Oysa hayatın yanlışları yoktur. Hayat, başı ve sonu olmayan bir sürekliliktir. Gelişerek, evrimleşerek, bir üst olgunluk düzeyine ulaşarak, durmadan akar. Bir sonraki aşamadan baktığınızda, bir önceki aşama size «yanlış» olarak görünür. Oysa sizi bir üst aşamaya getiren, sizin o «yanlış» olarak değеrlendirdiğiniz durumdur. Bazen bir hastalık sıçratır sizi olgunluk düzeyine, bazen de yoksulluk... Bazen gurbet çıkarır sizi zirveye, bazen de cezaevi...

Hayata bu bilinç düzeyinden baktığınızda, sizi rahatsız eden hiçbir şey bulamazsınız. Dinleri, renkleri ve milliyetleri ne olursa olsun, sizin için sadece «insan» vardır. Çatıştığınız hiçbir durum ve insan yoktur. Kendi merkezinizde durduğunuzda, rakiplerinizi ve düşmanlarınızı yoktur. Ulaştığınız şey, aslında derin bir sessizlik, huzur, mutluluk, doyum ve hazzır.

Gözlerimi salonda gezdirerek, kıyıya köşeye bakıyorum Çok düzenli... İnsanı rahatsız edecek hiçbir karışıklık yok. Çünkü her sezon sonunda burayı terkederken, tertemiz bırakıyoruz. Büronuzun, odanızın, çalışma masanızın düzeni veya karmaşası, zihninizdeki huzuru veya karmaşayı yansıtır. Buzdolabının fişini takıp çalıştırıyor ve poşetteki yiyecekleri dolabın içine teker teker yerleştiriyorum. Sonunda geldim. Evimdeyim işte...

Perdeleri çekip, pencereyi açtıktan sonra, küçük ahşap merdivenden yukarı çıkıyorum. Burası tek odalı bir çatıkati. Çok havasız kalmış. Perdeleri çekiyor ve pencereleri sonuna kadar açıyorum. Odam, denizden gelen serin rüzgârla adeta yıkanıyor, tertemiz oluyor. Bir süre pencerenin önünde durarak, derin derin soluklanıyor, tüm varlığımı temiz havayla dolduruyorum. Tamamlanmak üzere olan ay gökyüzünde tüm ihtişamıyla parlıyor.

Dağlar, ay ışığında sanki olduğundan daha heybetli görünüyor. Dağların eteğinden kıvrılarak gelen ve hemen önümde Alibey kıyılarıyla buluşan deniz, ay ışığında muhteşem bir manzara sergiliyor. Sokakta konuşarak giden iki kişinin sesini işitiyorum.

Açık pencerden giren rüzgâr, bana denizin kokusunu ve dağların gizemli fısıltısını getiriyor. Kuşla-

rın neşeli ılıklarını, adaların ve baharın şarkısını getiriyor. Getirsin... Rüzgârla yıkansın, yıldızların bil-lur ışıklarıyla dolsun odam. Kendimi kanapenin üs-tüne bırakıp, bir süre öyle uzanıyor, dalgaların uğul-tusunu, denizin şarkısını dinliyorum. Sessizliğı din-liyorum. Kendimi dinliyorum...

Sonra kalkıp, aşağı iniyor ve Berlin'e bir telefon açıyorum. Reyhan'la uzun uzun konuşuyoruz. Beni merak etmemesini, her şeyin yolunda gittiğini söylü-yorum. Kitapları nasıl bulduğumu soruyor.

-«Mükemmel!» diyorum. «İkisi de çok hoş görü-nüyor. Görsen sen de seversin» diyorum.

Uzun uzun konuşuyoruz. Ona, İstanbul-Alibey yolculuğundan ve daha sonra Alibey Adasından bah-sediyorum.

-«Alibey her zamanki gibi güzel, ama boş... Sen yoksun diye bomboş! Sen yoksun diye çiçek açma-mış ağaçlar. Deniz uyanmamış daha, cemre düşme-miş toprağı... Ay parlıyor, fakat sen yoksun diye şav-kı inmemiş sulara. Belki yarın güneş de parlayacak, ama sen yoksun diye ısıtmayacak yüreğini adamın. Sen yoksun diye Alibey'de bir sessizlik var Reyhan, bir hüznün var sanki...»

Şimdi Evimdeyim

Şimdi artık yatma vakti... Banyoya girip önce bir duş alıyor, sonra da dişlerimi fırçalıyorum. Kendinizi, en iyi kendi yurdunuzda rahat hissedebilirsiniz. Yurdunuzda değilseniz, yaşadığınız gurbetin sokakları gümüş, kaldırımları da altın olsa, içinizde büyüyen hasreti dindiremezsiniz.

Ruhunuz sürgünde, bedeniniz belki şimdi evinizde, fakat bilinciniz nerde? Mutluluk arayışlarını nerde sürdürüyor? Hangi girdaplarda dönüyor? Kiminle çatışıyor, kimlere meydan okuyor, hangi yalancıların kuyusuna iniyor? Kimlerin kıskançlığına, iftirasına, hakaretlerine cevap hazırlıyor? Ya da hangi masumun kanına giriyor, kimleri kandırıyor?

Bedeniniz belki şu anda yatakta... Ama bilinciniz nerde? Bilinciniz, yani egonuz, benliğiniz... Hangi arenalarda, kimlerle vuruşuyor? Hangi darbelerle sarsılıyor? Hangi tuzaklara, hain tuzaklara düşüyor?

Soyunarak pijamalarımı giyor ve yatağa uzanıyorum. Başımın üstündeki elektrik şalterine basarak

ışığı sndryorum. Odam, pencereden szlen ayın billur ışığıyla aydınlanıyor. Derin bir sessizlik içinde, son zamanlarda yaşadıklarımı gözden geçiriyorum. Asılsız suçlamalara, saldırılara, iftiralara hedef olmuşum!.. Onlar artık gl ekseler, diken çıkacak... Umut ekseler, hüsran çıkacak... Söz ekseler, kocaman yalan çıkacak... Her sözleri yalan çıkacak!..

Onları 'düşündükçe, kendi evimden yavaş yavaş uzaklaştığımı hissediyorum. Dşmanlarınız, sizi çekip içine alan derin girdaplarınızdır. Onlara takılıp kaldığınızda, akış durur ve onların etrafında dönme-ye başlarsınız. Onları zihnimden çıkartıyor ve duamı yapıyorum. Sağ tarafıma dönüyor, yüzümü yastığa gmyor ve kurabildiğim en güzel düşleri kurmaya çalışıyorum. Anamdan daha güzel gerçeğim ve ondan daha güzel düşüm hiç olmadı.

-«Ana...» diyorum. «Gözlerin deniz mavisiydi. Ay ışığı vurmuş gibi parlayan güzel yüzün vardı. Senin o güzel yüzünü yıllarca göremedim. Sen de beni göremedin. Ama dosdoğru olmayı sen öğrettin bana; <dik otur, doğru konuş!> dedin. Dik oturdum, doğru konuştum... Bunun bedelini çok ağır dedim, ama ben bundan pişman değilim, sen de olma...»

«Hainlik yapmadım, kimseye kara almadım ve dil uzatmadım. İşsiz kaldım, a, açık, parasız kaldım;

ama hiçbir zaman zenginin sofrasına oturmadım, çanağını yalayıp, sırtını kaşımadım. Kimsenin yalakası, yamağı, yardakçısı olmadım. Çünkü böyle öğrettin. Ben bundan pişman değilim, sen de olma...»

«Bana örnek olarak babamı gösterdin. Tutumlu olmayı, azla yetinmeyi öğütledin. Çalışmayı, yorulmayı, terlemeyi öğrettin; «çalma, yalan söyleme, haram yeme!» dedin. Geceleri peri masalları anlatmydın bana, haram yiyenlerin nasıl perişan olduklarını anlattın...»

«Hiçbir zaman seni hüsrana uğratmadım. Başını yere düşürmedim. Hiç kimsenin inancıyla oynamadım, umudunu kırmadım. Duygu sömürüsü yapmadım, yalan söylemedim. Ben bundan pişman değilim, sen de olma...»

«Anam... Her şey olması gerektiği gibi oldu. Hiçbir şey yanlış değildi. Hayat, doğal seyrini izledi. Biz de; acılarımızla, sevinçlerimizle, umutlarımızla, bize sunulan hayatı yaşadık. Benim içim rahat. Senin de için rahat olsun. Rahat uyu. Nur içinde yat...»

Onu kaybettim edeli, bir aydır, her gece anamla buna benzer şeyler konuşuyor, sonra uykuya dalıyorum. Fakat uykuya dalmadan önce, gece ve gündüz üzerinde yoğunlaşıyorum. Gece ve gündüzün, akıp giden zaman içinde, birbirini nasıl sardıklarını ve na-

sıl tamamladıklarını düşünüyorum. Bu gece de aynı şeyi yapıyorum. İçinde dolaşıp durduğum düşünce labirentinin karanlığından beni çıkaracak ve içsel evime götürecek olan yolu arıyorum. Huzuru, sükuneti, mutluluğu, içimdeki cenneti arıyorum.

-«Gündüz, yaşama başlanılması için verilmiş kutsal bir olanak» diyorum. «Gece ise, gün boyu yaşananlarla hesaplaşmak, kendimi gözden geçirmek için verilmiş sessizlik ve yalnızlık ortamı...»

İlk adımda bu sonuca ulaşıyorum. Zihnimi meşgul eden sahtekârlarla uğraşırken, bir düşünce labirentine girdiğimi ve içsel evimden uzaklaştığımı fark ediyorum. Şimdi bu labirentten çıkmaya ve içsel evime giden yolu bulmaya çalışıyorum.

-«Gündüz, vericiliği ve sevgiyi simgeliyor» diyorum. «Gece ise, her şeyi örterek, bağışlamayı ve yeni bir gün için umudu simgeliyor.»

İkinci adımda da bu sonuca ulaşıyorum. Konuya odaklanmış durumdayım. Düşünce labirentinden yavaş yavaş çıktığımı hissediyorum.

-«Peki» diyorum, «ben gündüzün ve gecenin hakkını verebiliyor muyum? Gündüzleri seviyor, geceleri bağışlıyor muyum?»

Hayır... Bana sataşan, dil uzatan, hakkımda ileri geri konuşanları bağışlamadığımı görüyorum. Onları

yargılarken, aslında kendimi onların kirli dünyalarına hapsettiğimi, sınırladığımı, kendimi onların oyuncacı ve tutsacı yaptığımı farkediyorum.

Bunları düşünürken, gecenin o derin sessizliğini dinliyorum. Sakinlik ve dinginlik, bana derin bir huzur veriyor. Bu an, kendimle içiçe, başbaşa, koyun koyunayım. Günün yorgunluğu, başını yastığa koymuş dinleniyor!

-«Ben kimim?» diyorum.

Ne istiyorum? Yaşama amacım ne? Derin derin soluk alıp veriyorum. Dikkatimi, soluk alış verişlerimde yoğunlaştırıyorum. Bütün bedenim gerginlikten kurtulup, rahat bir gevşemeye geçiyor. Günün kaygısı, korkusu, öfkesi, heyecanı, hırsı, kasıp germiş vücudumu. Bu gevşeme hareketi, büzülen ve içine çekilen bütün hücrelerimin, bir tomurcuğun çiçeğe geçişindeki açılmasını, büyümesini andırıyor. Açıldıkça rahatlıyor, yüreğimde bir ferahlık, bir sevinç rüzgârı estiğini hissediyorum. Zihnimde kopuk kopuk düşünceler... Biri bitiyor, diğeri başlıyor. Bir süre o düşüncelerin ardında koşuyor, bir şeyler yakalamaya çalışıyorum. O an sanki yok gibiyim. Derinlerden yüzeye çıktığımda ve kendime geldiğimde, biraz önce ne düşündüğümü düşünmeye çalışıyorum. Fakat bir türlü çıkaramıyorum.

Düşünen kim? Düşündüğünü düşünen kim? Bir oyun düşünüyorum. Biraz zor, ama oldukça zevkli bir oyun... Oyunun adına, «saklambaç» diyorum. Bu bir saklambaç oyunu. Rahat bir yatış biçimine geçiyorum. Bu yeni biçime alışmak biraz zaman alıyor.

Zihnimden geçen düşünceleri izleyecek, onları saklandıkları yerden bulup çıkaracak ve rahat akıp gitmeleri için serbest bırakacağım. Oyunun kuralı; esir almak yok, sorgulamak yok, sadece ayırdına varmak, kabul etmek ve serbest bırakmak...

Onları saklandıkları yerden bulup çıkarmak için, bir takım sorular soruyorum. Bedenim şimdi evinde, fakat bilincim nerde? Bilincim şimdi kimlerin ipliğini pazara çıkarıyor, hangi sahtekârın tekerine çomak sokuyor? Kimlerle hesaplaşıyor? Nelerin peşinde savruluyor, nerelerde dolaşıyor? Hangi tezgâhlarda dokunuyor, hangi renklerle nakışlanıyor?

Oyun başlıyor. Bir film şeridi gibi zihnimden geçen düşüncelerin renkli fotoğraflarını seyrediyorum; kimi zaman korkan, kimi zaman üzülen, özleyen, isteyen, yargılayan, kimi zaman dürüst, kimi zaman ikiyüzlü, kimi zaman başkaldıran, meydan okuyan, kimi zaman kabullenen, bağışlayan... Sonsuz bir akış başlıyor sanki. Şaşıyorum... Nelere değer verdiğimi, yaşamımı hangi ölçülere ve kurallara göre yönlendir-

diğimi görüyorum. Cearetli sorular sorup, o sorulara samimi yanıtlar vererek, sanki hiç tanımadığım yeni bir insanı çıkarıyorum açığa.

Zihnimden geçenlerin bilinçli tanığı olmak, onların negatif veya pozitif gücünü görmek, beni rahatlatıyor. Korku yok, kaos yok, heyecan yok. Her şey olması gerektiği gibi oluyor. Eleştirilecek, yargılanacak hiçbir şey yok. Suç yok. Suçlu yok. Herkes ihtiyacı olan deneyimi yaşıyor. Kimi acılarla, kimi sevgilerle pişiyor. Kimi yüz derecede, kimi beşyüz derecede, kimi bin beşyüz derecede pişiyor. Ham olanlar daha şiddetli ateşte, olgun olanlar daha az ateşte pişiyor. Fakat pişiyor... Eninde sonunda pişiyor... Pişmesi gerekenler, gerektiği kadar pişiyor.

Şafak sökerken, uykuya doymuş olarak uyanıyorum. Ama ben ne zaman uyudum? Uyudum mu? Bilincimde bir kopukluk mu oldu, bir boşluğa mı düştüm? Sorular yanıtsız kalıyor. Hayır, hiçbir şey hatırlamıyorum. Sadece okuduğum son duayı hatırlıyorum. Ondan başka ne varsa silinip gitmiş.

Artık kalkma vakti. İlk işim, ılık bir duş alıp giyinmek oluyor. Sanki zaman kavramını yitirmiş gibiyim. Zihnim, geçmiş ve gelecekte değil. Varlığımı, sadece yaşadığım «an»da hissediyorum. Mutluluk, bu olsa gerek! Bu mu? Ocağa bir çay suyu koyuyorum.

Yazlığın önündeki terasa çıkıp, temiz havayı içime çekiyor, derin nefesler alıp veriyorum. Aşağıda deniz durgun, henüz uyanmamış. Sakin uykusunda dinleniyor. Ötelerden, dağların ardından çıkan güneş gittikçe yükseliyor. Kuşlar çoktan uyanmışlar, bu küçük yaramaz şeytanlar, sevinç çılgınlıklarını atmaya başlamışlar bile.

Bahçenin sağ köşesindeki küçük zeytin ağacına bakıyorum. «Zeyno» diyorum ona. Görmeyeli büyümüş, genç bir kız gibi serpilip açılmış!.. Fakat bilincim nerdeydi? Geceyi hatırlamaya çalışıyorum. Önce anam, sonra yatakta oynadığım zihinsel oyun geliyor aklıma. Uyumaya ne zaman başladığımı kesinlikle hatırlamıyorum. Uyurken bilincimiz nerde? Bilincimiz iptal mi ediliyor uykuda? Geçici bir ölüm hali mi yaşıyoruz? Bedenimiz uyurken, bilincimiz nerde?

Biz yatakta dinlenirken, rüya boyutunda koşan, yalakalayan, sevinen, üzülen, korkan, dehşete düşen, kâbus gören kim? Bedenimiz uyurken, zihin boyutunda veya bilemediğimiz başka bir alemde hayatımız devam mı ediyor? Hayır, hiçbir şey hatırlamıyorum. Bildiğim tek şey, kocaman bir boşluk!.. Oynadığım zihinsel oyunun içinde kaybolup gitmişim.

Mutfakta kaynayan çay suyunun fokurtuları duyuluyor. Çayı demleyip, çaydanlığa yeni su ilave et-

tikten sonra tekrar terasa çıkıyorum. Yerime oturup, karşımdaki muhteşem manzarayı seyretmeye başlıyorum. Manzara çok güzel!

Deniz aşağıda, düz bir çarşaf gibi uzanıp gidiyor; ötelerde, kıvrımlı dağların arasında kayboluyor. Çok hafif bir rüzgâr esiyor. Çalkanan denizde, güneş ışıkları dans etmeye başlamış bile. Karşımda ve yan tarafımda zeytin ağaçları...

Ağaç dallarının hafif sallanışını izliyorum. Denizden gelen serin rüzgârın uyarıcı etkisini sadece bedenimde değil, tüm hücrelerimde hissediyorum. Ufukta yükselen güneşe bakıyorum. Mutfakta kaynayan çay suyu fokur fokur... Keşke Reyhan da burda olsaydı...

-«Keşke...» diyorum.

Başlıyor işte... Muhteşem bir gün başlıyor. Güneşle yıkanıyor, rüzgârla okşanıyorum. Denizle kucaklaşıyor, gökyüzüyle sonsuzlaşıyorum. Saçlarım bir bayrak gibi sallanıyor rüzgârda... Bir bayrak gibi sallanıyor rüzgârda, omuzlarımı dövüyor dalgalı saçlarım...

Güne Başlamak

Terasta kahvaltı yapıyorum. Tereyağ, beyaz peynir, zeytin... Bal, kayısı reçeli, biraz da salata... Bardağım boşalmış bile... Çayımı tazeliyorum.

Pırıl pırıl bir gün... Gökyüzü masmavi... Kuşlar cıvıl cıvıl... Ağaçlar efil efil... Hafif bir rüzgâr esiyor. Çok hafif... Denizi öfkelendirip dalgalandırmıyor. Ağaçları kökünden sökmüyor, çatıları yıkmıyor. Sadece dokunup geçiyor. Dokunduğı her şeyi adeta okşuyor. Muhteşem bir gün başlıyor işte.

Bahçenin sağ köşesindeki küçük zeytin ağacıma bakıyorum. Rüzgârda nazlı nazlı sallanıyor. Zeytin yaprakları gibi sallanıyor rüzgârda, omuzlarımı okşuyor saçlarım. Deniz, aşağıda, çırılçıplak uzanmış yatıyor. Çırılçıplak...

Bir dikişte boşalıyor. Ne kadar küçük yapıyorlar bu bardakları... Kendime yeni bir çay alıyorum. Üfle-dikten sonra sıcak bir yudum... Ekmeğıme biraz bal, üstüne de beyaz peynir sürüyorum. Hımm, çok hoş. Güneş gittikçe yükseliyor. Pırıl pırıl, muhteşem bir

gün başlıyor. Tüm bu güzellikler zinciri kendiliğinden oluşuyor. Sizin hiçbir şey yapmanız gerekmiyor. Siz sadece bu doyumsuz güzellikleri algılayacak ve yaşayacaksınız...

Dünyaya niçin geldiğinizi sanıyorsunuz? Para biriktirmek için mi? Cık, hayır... Siz buraya yaşamak için, sadece yaşamak için geldiniz. Yaşamın, yaşamaktan ve yaşanmaktan başka hiçbir amacı yoktur. Amaçlarınızı unutun. En büyük amaç, yaşamın kendisidir. Güne nasıl başlasam acaba?

Güne, önemli, çok önemli bir kararla başlıyorum. Bundan sonra sigara yok! Bugünden itibaren sigara yok... Paketi ezip, çöpe atıyorum. Sana teslim olmuyorum ey zehir!.. Layık olduğun cehenneme, bak işte, çöp kutusuna gönderiyorum seni!

Senin oyuncağın olmuyorum ey zehir! Paramı ve sağlığımı, seni allayıp pullayıp bize sunan patronlara kaptırmıyorum. Ben senden daha güçlüyüm Kendi ne esir edemezsin beni! Hadi çöpe!..

-«Ben artık sigara içmeyen bir insanım...»

Böyle söylüyorum kendime... Aslında ben böyle söylemekle bilinçaltımı programlıyorum. Kendinizi programlamanız için, bilgisayar mühendisi olmanız gerekmiyor. Bilinçaltınıza komutlar veriyorsunuz, hepsi bu!

Biraz önce sigara içen bir insandım. Ama şimdi içmeyen bir insanım. Bu değişikliği sadece bir «an»da yaptım. «An»da, bir anda... Bilinçaltınızda, «zaman» kavramının bir karşılığı yok. Zamanın «kendisi» yaşadığınız mekânda, «imgesi» de zihninizdedir.

Farklı gezegenlerde, birbirinden çok farklı zaman süreçleri vardır. Galaksinin milyarlarca güneş sisteminde, milyarlarca zaman süreçleri vardır. Farklı galaksilerde, bu zaman süreçleri daha da farklıdır. Sonuçta, «zaman» dediğiniz şey, mekâna bağlı bir kavramdır. Onu asla mekândan bağımsız olarak düşünemezsiniz. Mesela bir gezegenden diğerine, bir güneş sisteminden diğerine, bir galaksiden diğerine giderken, aradaki boşlukta «zaman» yoktur.

Mekân yoksa, zaman da yoktur. Biraz da şu kayısı reçelinden tadayım bari... Bakar mısınız, kupkuru bir ağaç, bu tatlı meyveyi nasıl veriyor? Peki ya şu bal? Tırnağınızın ucu kadar bir böcek, bu muhteşem balı nasıl yapıyor? Hadi diyelim ki, insan, sütü kullanarak peyniri yaptı... Fakat, kendinden bile haberi olmayan inek, bu sütü nasıl yapıyor?

Ekmeğime, kayısı reçeli sürüyorum. Biraz da tereyağ sürsem mi? Yok kalsın... Reçelin güzel tadını bozmayalım. Çayımı doldurup, sıcak bir yudum alıyorum. Mekân yoksa, zaman da yoktur. Peki zama-

nın olmadığı yerde ne var? Zaman yoksa, orda sonsuz bir «şimdi» vardır. «An» vardır orda, an... Hiç bitmeyen bir an... Önü ve sonu olmayan bir an vardır! Bu, belki sonsuzluk, sessizlik, ama durağanlık değil. İçice sayısız yaşam boyutlarını ve zaman süreçlerini yaratan, düzenleyen, başlatan bir sonsuzluk... İçinde, sayısız ses ve renk tonlarını saklayan gizemli bir sessizlik...

Bilincinizde, dış dünyaya bağlı bir «zaman» kavramı vardır. Ama bilinçaltınızda «zaman» yoktur. Bilinçaltınız, iki gezegen arasındaki uzay boşluğu gibidir. Bu nedenle, orda sadece bir «an» vardır. Hiç bitmeyen bir an...

Bilinçaltınız, geçmiş zaman ekleriyle verdiğiniz komutları almaz. Mekânsız uzay boşluğunda bir insana rastlarsanız, ona, «dün nerdeydin?» diye sorabilir misiniz? Ne dünü ya? Burda «dün» yok ki! «Yarın» da yok! Burda hiç bitmeyen bir «şimdi» var. «An» var oğlum burda, an... Baş-sonu olmayan bir an... Böyle diyecektir size.

Gelecek zamanın, «ceğim, çağım» ekleriyle siz sadece bilincinizi aldatırsınız, ama bilinçaltınızı bu eklerle aldatamazsınız. Hani hep dersiniz ya, beş yıl sonra şunu yapacağım... çağım!... On yıl sonra onu göreceğim... ceğim!.. Bilinçaltınız bunu yutmaz!

Bunlarla ancak kendinizi aldatırsınız, ama bilinçaltınızı aldatamazsınız. Kendinizi, yani bilincinizi kandırırsınız. Çünkü sizin «ben» dediğiniz varlık, bilincinizdir, bilinçaltınız değil. Sürekli «ben, ben, ben!..» dersiniz ya? Hah işte, o «ben» dediğiniz varlık, sizin bilinciniz, benliğiniz, nefsinizdir. Zihninizdeki «siz»siniz o... Zihninizin ötesindeki «siz» değil. O, süperbilincinizdir.

Bu geçmiş ve gelecek zaman ekleriyle ancak kendinizi aldatabilirsiniz, fakat bilinçaltınızı aldatıp, yalanlarınızı ona yutturamazsınız. Çünkü anlamaz. Bilinçaltınızın anladığı evrensel bir dil vardır, siz işte o dili kullanmanız gerekir. Japonca, Almanca, Fransızca, İtalyanca, Türkçe... Hangi dili konuşuyor olursanız olun, hiç farketmez.

Siyah bir inci gibi ıslıl ıslıl ıslıdayan zeytin tanesinden alıp, uzun uzun çiğniyor, tadını ve lezzetini tüm benliğime katıyorum. Bir parça da beyaz peynir alıp, çiğneyerek tadına varıyorum. Şimdi bir yudum çay... Bir yudum daha... Ooh! Bilinçaltınızın anladığı evrensel dil, tüm zamanları, «şimdi» veya «an»da toplayan «olumlu» komutlardır.

Mesela «sigara içmiyorum» dersanız, anlamaz. Çünkü bu cümle, şimdiki zamanı ifade ediyor ve ayrıca bir olumsuzluk içeriyor. Hem olumlu bir içeriği

olacak, hem de tüm zamanları «şimdi»de toplayan geniş zamanı ifade edecek. Mesela, «ben sigara içmeyen bir insanım» dersanız, öyle olursunuz.

Ben sigara içmeyen bir insanım... Ne zaman içmeyen bir insanım? Her zaman... Burda, «içen» ve «içmeyen» sözcükleri birbirinin karşıtıdır, fakat ikisi de, «değil» veya «yok» gibi mutlak olumsuzluğu içermeyen anlamlardır. Bunların, olumlu ve olumsuz anlamlar içerdiklerini düşünmeniz yanlış olur.

«Katliam iyi değil» dediğinizde, bilinçaltınız, bu komutunuzu alıp işleme koymaz. Ama, «katliam kötüdür» dediğinizde, bilinçaltınızı harekete geçiren sistem tıkr tıkr çalışmaya başlar. Çünkü bu cümlede, «kötü» sözcüğü, «iyi» sözcüğünün karşıtı olmasına rağmen, bir olumsuzluğu ifade etmiyor. Bir olayı, durumu tanımlıyor... Sadece tanımlıyor.

«Ben sigara içen bir insan değilim» dediğinizde, bu ifade, «geniş zaman cümlesi» olmasına rağmen, olumsuzluk içeren «değil» sözcüğünden dolayı, bilinçaltınız tarafından reddedilir, işleme koyulmaz.

Başkalarının size söylediğı şey önemli değil. Fakat sizin kendinize söylediğiniz şey önemlidir. Kendinize söylediğiniz «şey» olursunuz. «Sigara içmeyen bir insanım» dersanız, gerçekten «o» olursunuz. «Ben aptalım» dersanız, kendinizi öyle hissedersiniz. «Gü-

zelim» derseniz, artık kimse sizi «çirkin» olduğunuza inandıramaz. Bilinçaltının bu sırrını çözen tıp, hastalarını artık böyle tedavi ediyor. Yeni bir çay alıyor ve ince ince doğrayarak yaptığım yeşil salatayı keyifle yemeye başlıyorum. Bilinçaltınızı programlayarak, istediğiniz gibi bir insan olabilirsiniz.

Omuzlarınızda taşıdığınız birbuçuk kiloluk kafatası, içinde mükemmel bir hazine saklıyor. Kafatası kemiğiniz niçin çok sağlam sizce? Hasminızın üzerine yürümeniz, ona kafa atarak, adamın ağzını burnunu kırmanız için mi? Kafatasınızın bu kadar sağlam olmasının nedeni, doksan dereceden ağalara top göndermeniz için de değildir. Onun bu kadar sağlam olmasının nedeni, içinde çok değerli bir hazineyi bulundurduğu içindir. Size bu anlamsız mı geliyor? O halde neden hiçbir değeri olmayan kirli çek senetlerinizi çelik kasalarda saklıyorsunuz?

Kafatası kemiğinin içindeki kıvrımlı sinir hücreleri, bu dünyada sahip olduğunuz en değerli hazinedir. Onunla dünyayı kana bulayabilirsiniz. Hayatı kirletebilir, doğayı sömürebilirsiniz. Ama onunla, Atatürk ve Gandhi gibi dünyaya barışı ve huzuru da getirebilirsiniz. Onunla kendinizi mutlu eder ve onunla kendinizi mutsuz edersiniz. Onunla zenginleşir, onunla sefilleşirsiniz.

Omuzlarınızda taşıdığınız birbuçuk kiloluk kafatası kemiğinin içindekilerle, kendi hayatınızı karanlık bir çukur haline de getirebilirsiniz, şahane bir sanat eseri haline de... O kafatsı kemiğinin içinde ne taşıdığınızı bilerseniz, başınızı herkesin önünde eğmezsiniz. Götürüp onu sadece Allah'ın önünde indirirsiniz secdeye. O zaman işte bir anlamı olur.

Karşı yazlıktaki komşumuz Burhan Bey, bahçesinde gülümseyerek beni selamlıyor. Aramızda sadece küçük bir sokak var. Burhan Bey hoş bir insan. Ordudan emekli. Selamını alıyorum.

-«Erken gelmişsiniz, Sinan Bey?» diyor. «Reyhan Hanım görünmüyor, yalnız mı geldiniz yoksa?»

-«Haziran sonuna kadar yok» diyorum. «Siz de yalnızsınız? Hilal Hanım yoksa terk mi etti sizi?»

Burhan Bey gülüyor. Eşinin henüz uyanmadığını söylüyor. Demek hâlâ uyuyor? Doğada ondan başka uyuyan kaldı mı? Kurt kuş uyandı! Börtü böcek yola koyuldu. Arılar çoktan balözü toplamaya çıktı. Zeytin bahçelerinde, çırçır böceklerinin senfonisi başlayalı saatler oldu. Karıncalar, yuvadaki tohumu dışarı çıkarıp güneşe sermeye koyuldu. Kuşlar orkestrası ortalığı çınlatıyor. Deniz bile uyandı, güneşin ışıklarıyla dans etmeye başladı. Alibey Adası, kendi bestelediği doğal konçertoyla adeta inliyor...

-«Uzun kalacak mısınız?» diyor Burhan Bey.

-«Reyhan gelinceye kadar burdayım. Fakat o geldikten sonra da burdayım. Yani sizin anlayacağınız, sonbahara kadar burdayım.»

-«Oo, çok uzun... Görüşürüz daha, afiyet olsun.»

-«Teşekkürler...»

Kendime yeni bir çay alıyorum. Tabakta kalmasın diye salatayı ekmeksiz bitirmeye çalışıyorum. Çayımдан bir yudum aldıktan sonra ardıma yaslanıp ufuklara bakıyorum. Omuzlarınızın üstünde, birbucuk kiloluk bir hazine taşıyorsunuz...

Kafatasınızın içinde, değerli bir hazine taşıdığınızı bilerseniz, o hazineyi başka yerlerde aramanıza gerek kalmaz. Evrenin bilgisi sizde kayıtlıdır. Kıyamet sizin içinizde kopacak. Cennetler ve cehennem sizdedir. Sidre, Kürsi ve Arş, sizin içinizde... Melekler sizde, şeytan sizdedir. İşte bu yüzden o kafatası kemiğini dik tutacaksınız.

Kendime yeni bir çay daha alıyorum. Tatlı kaşığıyla bir miktar bal alıp, tadını çıkara çıkara yemeye başlıyorum. Balı ekmeksiz yiyorum. Onun gerçek tadını ancak böyle alabiliyorsunuz. Bir tatlı kaşığı, bir kaşık daha... Anlatılmaz bir güzellik. Balın tadını anlatabilir misiniz? Onu sadece tadacaksınız... O güzelliği tadarak yaşayacaksınız.

Beyninizin kıvrımlı gri-beyaz kütlesini oluşturan sinir hücrelerinizin teki bile, sınırsız bilgi depolama kapasitesine sahip. Yüzbinlerce farklı tadı birbirinden ayırdedebiliyor. Oysa algıladığı tadların kendisi yok beyninizde... Nasıl olsun? Yediğiniz bal veya kayısı reçeli, beyninize gitmiyor ki, midenize gidiyor. Beyninizde, sadece o tadın bilgisini içeren elektrik akımları var.

Bu sinir hücreleri, binlerce farklı kokuyu birbirinden ayırdederek belleğinize depolayabilme yeteneğine de sahip... Beyninizde koku da yok. Nasıl olsun? İçinize çektiğiniz gülün kokusu, beyninize gitmiyor ki, ciğerinize gidiyor. Beyninizde, o kokunun bilgisiyle yüklü elektrik akımlarından başka hiçbir şey yok.

Bu sinir hücreleri, milyonlarca renk tonlarını da birbirinden ayırabiliyor. Beyninizde renklerin kendisi değil, onların, elektrik akımlarına dönüşen karşılıkları var. Siz kimsiniz? Falan oğlu filan... Peki siz nesisiniz? Tıkır tıkır çalışan doğal bir bilgisayar... Açık ve gizli boyutlarıyla, evrenin bilgisini içeren kozmik bir bilgisayar... Ama bu bilgisayarın yaklaşık yüzde doksanı devre dışı! Yani uykuda...

Bilgisayarlarınızı nasıl programlarsanız öyle çalışır. Onları programlayabilmeniz için elbette bilgisayar mühendisi olmanız gerekir. Fakat, kendi beyni-

nizin programcısı olmanız için, şimdilik gidebileceğiniz bir üniversite yok. Ama ararsanız, belki bu konuda rehber kitaplar bulabilirsiniz. Mesela kutsal metinlerde, «isteyin, size verilecektir» diye yazar. İsteyin, size verilecektir... Yani bilinçaltınızı programlayın. Ne olmak istediğinizi, nasıl olmak istediğinizi oraya bildirin... İbadetlerin anlamı budur işte. Namaz, dua, zikir, meditasyon, bilinçaltının programlanmasından başka bir şey değildir.

Bilincinize çıkan düşünceleri; isteklerinizle, tercihlerinizle, arzularınızla siz çıkarıyorsunuz. Sonra da, o düşüncelerinizle, farkında olarak veya olmayarak, bilinçaltınızı programlıyorsunuz.

Sigarasızlıktan beynim uyuşmaya başladı. Üşüyorum sanki. Vücudum giderek uyuşuyor ve halsiz düşüyor. Hayır, hayır, hayır... Hiçbir şikâyetim yok. Ben kendimi böyle iyi hissediyorum. Ona bağımlı değilim. Özgürüm. Mutluyum. Ben sigara içmeyen bir insanım. Böyle programlanıyor işte. Siz sadece söylüyorsunuz ve söylediğiniz «şey» oluyorsunuz.

Ben kimim? Sigara içmeyen bir insan... Sigarayı ne zaman içmem? Her zaman... Geniş zaman cümlesi... Kozmik bilgisayarınızı doğru kullanabilmeniz için, geniş zamanı ifade eden olumlu cümlelerle komutlar veriyorsunuz, hepsi bu.

-«Günaydının...»

Nalan'ın sesi... Yan komşunun, üniversiteye giden büyük kızı... Geçen yıl girdi Ankara Tıp Fakültesine. En büyük amacı da buydu zaten; doktor olmak... Fakat bu mevsimde sen neden okulda değilsin?

-«Sen yoksa okulu mu bıraktın?»

-«Sınavlarımı verdim de... Haftasonu annemlerle biraz kafa dinlemeye geldim.»

-«Kafanı dinleyebildin mi bari?»

-«Ne gezer ya! Aklım hep orda kaldı. Sınavda başarılı olamadım galiba.»

-«Başarı nedir Nalan?»

-«Başarı mı?»

-«Evet o...»

Herkes gibi Nalan da yarışta birinci olmayı «başarı» olarak niteliyor. Yarışta kaybedenler başarısız olmuştur. Hayat orda bitmiştir sanki. Sona gelinmiştir. Hayata böyle baktığı için, siyah ve beyazdan oluşan tekdüze bir dünya yaratıyor.

-«Yoksa sen başaramadın mı?»

-«Gelecek sezona kaldı... Yani kesin olarak bilmiyorum, ama öyle... Ay nasıl hazırlanmıştım ya!..»

-«Belki de o başarısızlığından dolayı başka başarıya ulaşacaksın!? Başarı, birçok başarısızlığın sonucu değil mi, Nalan?»

-«Değil mi ama?»

-«Elbette... Başarı, bir hamlede ulaşılan geçici kazanımlar değil. Başarı, senin hayatındır...»

Biz Nalan'la konuşurken, önce Nalan'ın annesi, daha sonra da babası çıkıyor bahçeye. Onlarla da selamlaşıp, kısa sohbetler yapıyorum. Kahvaltıyı fazla uzattım galiba. Ortalığı toplayıp kalkıyorum. Bahçe bakım istiyor, çiçeklerim ilgi bekliyor. Ben de oturmuş, kukumav kuşu gibi düşünüp duruyorum... Çiçekler sulanacak... Bahçe çapalanacak...

Çiçekler Solmasın

Çapayı alıp, bahçeye çıkıyorum. Önce bahçenin sağ köşesindeki zetin ağacıma gidiyorum. Ağacım daha küçük. Bu yıl üç yaşına girdi. Reyhan'la birlikte diktik onu. Şu dünyada dikili bir ağacımız olsun istedik. Ölürsek, onun dallarında yaşayalım, büyüyelim meyvelerinde. Adarsak, ona adayalım kendimizi, yeşerelim dallarında. Bir ağacımız, dikili bir ağacımız olsun. Her sabah kuşlar ötsün dallarında. Gümüş yapraklı bir zeytin ağacımız olsun...

Oldu işte. Dünyalar güzeli bir ağacımız oldu. Oval yapraklarında, yeryer gümüşü bir parlaklık, yeryer zeytuni bir yeşillik harelenir. Rüzgârla uyanır daha güneş doğmadan, kuşlarla buluşur şafağın koynunda. Her sabah terasta kahvaltı yaparken, kaçamak bakışlar atarım ağacıma...

Ey yeşil tanelerinde nur ışıkları saklayan, ey gümüşü yapraklarında hareler uçuşan, ey dumansız yanıp, alevsiz parlayan, ey mübarek, ey zeytin ağacı!.. Ne kadar güzelsin, ne kadar başka...

Benim ağacım elbet büyüyecek... Salkım salkım olacak dalları. Serpilip açılacak. Yeşil yeşil harelenecek. Rahmet yağacak üstüne, bereket fışkıracak dallarından. Semeresi bereketli olacak, meyvesi bol olacak, adı yâd olacak... Ağaç, ey zeytin ağacı!.. Ne kadar güzelsin, ne kadar başka...

Güneş epeyce yükseldi. Ortalık da ısınmaya başladı. Önce zeytin ağacının dibini çapalamaya başlıyorum. Dibindeki otlar temizlensin, ortak olmasınlar ağacımın besinine. Onu bakımsız, zayıf düşürmesinler. Hayatı bir üst düzeye taşıyanlar kalsın, hayatın yolunu tıkayanlar gitsin... Gitsinler, zarar vermesinler ağacıma.

Hayatı genişleten, derinleştiren, sürekliliği sağlayanlar kalsın, bu akışı durduranlar gitsin... Ayrık otlarından, dikenlerden, asalaklardan temizlensin bahçem. Tertemiz olsun. Çiçeklerime zarar vermesinler. Zarar vermesinler güzel ağacıma.

Ağacım büyüyecek, dertlere şifa olacak. Kim yapraklarını kaynatıp, suyunu içerse, idrarı sökülecek, tansiyonu düşecek. Kim şeker hastasıysa, Nalan'a gitmeyecek, ağacıma gelecek. Mide ve barsağı temizleyecek, kabızlığı yok edecek. Ey dumansız yanıp, alevsiz parlayan, ey ağaç, zeytin ağacı!.. Ne kadar güzelsin, ne kadar başka...

Onun meyvesini yiyen, ilmin ve kudretin zahirine zuhur olacak. Ona bakan, onda hayatı görecek, hayatın tecellisine mazhar olacak. Ağaç, ey ağaç, zeytin ağacı!.. Ne kadar güzelsin, ne kadar başka...

Ağacım, asalak otlardan, zararlı ortlardan kurtulduğuna seviniyor. Sevinçten yapraklarını sallıyor. Sevin ey ağaç, güzel ağacım!.. Hayat seninle düştü toprağa, evrimin tarihi yazıldı genetiğine... Ve güneş sana gönderdi ışığını, rüzgâr seninle dans etti her akşam... Ve kuşlar senin dallarında sevişti, senin dallarında söyledi en romantik şarkılarını.

Eğilip kalkarak, toprağı çapalıyor, bahçemi zararlı ayırık otlarından temizliyorum. Çiçeklerim, tüm güzellikleriyle ortaya çıkacak... Rüzgârda efil efil olacak ağacımın yaprakları... Kendi içinize yaptığınız yolculukta, işte böyle ayırık otları ve delice dikenleriyle dolu bakımsız bir bahçeye rastlarsınız.

Servetin, ünün, unvanın peşinde koşarken, bahçenizi unutursunuz. O bahçeyi unuttuğunuzda, içinizdeki güzellikler solmaya başlar. Yalanın, dolanın, kının, kıskançlığın, kör kuyusu haline gelirsiniz. Nefretiniz işte bu yüzden içinizde gecenin karanlığı gibi büyürken, çiçekleriniz ışıksız kalır. Böyle yapmakla siz aslında içinizde yeşeren hayatı katledersiniz. Ve katil olursunuz, kendi ruhunuzun katili...

Evinizin bahçesini, ayırık otlarından ve dikenlerden arındırırken, zihninizi de negatif düşüncelerden arındırmayı hiç düşünmezsiniz. İçinizdeki güzel çiçekleri ihmal edersiniz. Onları ışıktan yoksun, sudan yoksun, topraktan yoksun bırakarak soldurursunuz. İçinizdeki doğal güzellikleri işte böyle yok eder; sadeliğinizi, doğallığınızı, çocukluğunuzu böyle kaybedersiniz. Sahtekâr olursunuz, hilebaz olur, madrabaz olursunuz.

Zihniniz eğer bakımsız bir bahçeyse, böyle olursunuz. İçinizde, çiçeklerin büyümesini engelleyen zararlı otlar ve dikenlerle kaplı bir bahçeniz olur. Siz artık hiç kimseyi sevemez, kendinizden bile nefret edersiniz. İlişkiye girdiğiniz her insana dikenlerinizi batırır, hassas gönülleri incitir, örseler, tırmalar, kanatırsınız. Herkesi kendiniz gibi sandığınız için, kimini hırsızlıkla suçlarsınız, kimini hainlikle... Aslında hain de sizsiniz, hırsız da... Dönün de önce kendi bahçenize bir bakın.

Sizi kuşatan değerleri sorgulamaya başladığınızda, sizi kendi merkezinizden, içsel evinizden uzaklaştıran duyguları tanımaya başlarsınız. İçinizde esen kuvvetli fırtınalara kapılarak, çok uzaklara sürüklendiğinizi farkedersiniz. Sahip olmak için tüm ömrünüzü harcadığınız şeylerin aslında çok değersiz şey-

ler olduklarını anlarsınız. En değerli şeyin, kendiniz olduğunuzu anladığınızda ise, ölüm kapınızı çoktan çalmış olur.

Çapayı bırakıp içeri giriyorum. Biraz meyve suyu içtikten sonra tekrar bahçeye çıkıyor ve ağacımın toprağını çapalamaya devam ediyorum. Besinini daha kolay alsın. Çapayı bırakıp çömeliyorum. Ağacımın dibindeki çapalanmış otları elimle tek tek topluyor, götürüp çöpe atıyorum. Sonra çömeliş tekrar toplamaya başlıyorum. Kalkıp çapalıyor, çömeliş tekrar topluyorum. Çalışırken, toprakla sanki içsel bir bütünlük kuruyor, onunla derin sohbetlere dalıyorum. Eski dostluğumuz yeniden başlıyor sanki.

Bak işte yine başlıyor. Durup durup yeniden başlıyor. Sigarasızlıktan başım yine uyuşmak üzere. Fakat uyuşsun. Nasıl isterse öyle davransın. Ben artık sigara içmeyen bir insanım. O nedir ki, basit bir kâğıda sarılmış basit bir ot... Benden nasıl güçlü olabilir? Beni nasıl esir edebilir kendine? Hayır, ey zehir, sana teslim olmuyorum!..

Güneş, gökyüzünde yükseliyor ve sıcaklık giderek artmaya başlıyor. Uzaklarda bir köpek havlıyor. Etrafta kuş cıvıltıları... Önümdeki sokaktan, insanlar ve bazen motorlu taşıtlar gelip geçiyor. Aşağıdan, balıkçı lokantalarından müzik sesleri geliyor. Yan kom-

şumla, Selami Beyle selamlaşıyoruz. Aramızda çok kısa bir konuşma geçiyor. Sonra işime dönüyor, bahçemi zararlı otlardan arındırmaya devam ediyorum.

İçinizdeki bahçeye dönüp bir baktığınızda, çiçeklerinize zarar veren birçok zararlı otların ve dikenlerin olduğunu görürsünüz. Sizi kuşatan sadece toplum değerleri değildir. Bir de alışkanlıklarınız var. Alışkanlık, gelişmeyi durduran bir döngüdür. Aynı şeyi ömrünüz boyunca tekrarlar durursunuz. Kendinizi, sanki zincirle sağlam bir kazığa bağlanmış gibi hissedersiniz. Kazığın etrafında döner, döner, fakat daha uzaklara gidemezsiniz. Alışkanlık budur. Geçici zevk veren nesnelere takılıp kalırsınız.

Sizi kuşatan başka bir kabuk da, bedenin doğasıdır. Onu kontrol altında tutabilirsiniz. Mesela az yemek, az içmek, az uyumak gibi... Bilinçaltınızı bu yönde programlayabilirsiniz. İşyerinize yaya gidebilir, asansörü bırakarak merdiveni kullanabilirsiniz. Tembellik, bencillik, cimrilik gibi dikenlerden bahçenizi arındırdığınızda, gülleriniz ve güzellikleriniz ortaya çıkar. Çalışan, üreten, paylaştan, seven bir insan olursunuz.

Bedenin doğası, alışkanlıklar ve toplum değerleriyle kuşatılıysanız, mutlu olmanız mümkün değildir. Hiç tükenmeyen hazineleriniz, yüksek makam-

ların, dünyayı saran şöhratiniz olsa bile!.. Birgün onların elinizden çıkacağını düşünerek endişelenir ve tedirgin bir hayat sürersiniz. Hatta giderek korku ve dehşete kapılırsınız.

Toplum değerleriyle kuşatılıysanız; onaylanma, alkışlanma, sevilme, beğenilme, acındırma gibi edilgen duygular üreterek, başkaları tarafından sürekli mutlu edilmeyi bekeleyen zavallılar haline gelirsiniz. O zaman kabuğunuz daha da kalınlaşır.

Onaylanmadığınızda, kendinizden nefret edersiniz. Eğer sevilmiyorsanız, beklediğiniz alkışı alamıyorsanız, dünyanız kararır, içinizde kıyametler kopar. Onaylanmak, sevilmek, alkışlanmak için, elinizden gelen her türlü hileyi yaparsınız. «Zavallı ben»i oynayarak, insanları acındırmaya çalışırsınız. Bunlar sizin sahte mutluluk arayışlarınızdır. Mutluluğunuzu götürür başkalarının eline teslim eder, sonra da, sizi mutlu etmiyorlar diye onlara kin kusarsınız. Oysa başkaları da zaten onun peşindedir. Bulabilseler, önce kendilerini mutlu edecekler, ama yok...

Yarış ve rekabet sürecinde ortaya çıkan ve büyüyerek bütün güllerinizi mahveden olumsuz duygular, bahçenizden söküp atmanız gereken dikenler, kâlbınıza ok gibi saplanan delice dikenleridir. Bu süreçte; kin, öfke, kıskançlık, korku gibi kahredici duy-

guların kaynağı olursunuz. Kabuğunuz büsbütün kalınlaşır. Bu kabukları kırıp aydınlığa çıkmanız iyice zorlaşır. Hüsrana uğrar, umutsuzluğa düşersiniz.

Eğer alışkanlıklarınız ve şartlanmalarınız varsa, çok kuvvetli bağımlılık duyguları üretirsiniz. Siz artık bağımlısınız. Sağlam bir kazığa sanki zincirle bağlısınız... Nasıl mutlu olabilirsiniz ki? Mutluluğu, bağımlısı olduğunuz nesnelerde ararsınız. Bulduğunuzu sanırken, her defasında kayıp çıkar elinizden. Bir türlü yakalayamazsınız onu.

Bilincinizdeki derin vadilerden çıkamazsanız, basit ve ilkel bir düzeyde kalırsınız. Bu bilinç düzeyinde üretilen duygular; açgözlülük, tembellik, saldırganlık gibi dürtüsel davranış kalıplarıdır ki, hayvanları yönlendiren de bu merkezdir. Bu kabukları parçalayıp çıktığınızda ve yuvaya döndüğünüzde, içsel evinizde sizi bekleyen şeyin sevgi olduğunu görürsünüz. Kşulsuz, hesapsız, karşılıksız sevgi... Bu sevgide, derin bir huzur vardır. Haz ve mutluluk vardır.

Önümdeki sokaktan adeta bir çılgılık gibi yükselen sesle sıçrayarak düşüncelerimden ayrılıyor, yaşadığım anın gerçeğine dönüyorum. Bahçeye ve içerdeki çiçeklerimize bakan Yurdanur Hanım, bu mevsimde beni beklemediği için, gözleri hayret ve şaşkınlıkla açılmış, «aaaa!..» diye haykırıyor. «Kimleri

görüyorum, kimler gelmiş!..» diyor. «Ay ben gözleri-me inanamıyorum Sinan Bey, siz gerçekten burda mısınız, yoksa ben mi... Ne zaman geldiniz?»

-«Gel Yurdanur Hanım, buyur. Dün geldim.»

-«Erken gelmişiniz! Reyhan Hanım yok mu?»

-«Sana onun selamlarını getirdim. Kendisi hazi-ran sonunda gelecek. Benim İstanbul'da işlerim var-dı. Bu yüzden erken geldim biraz.»

-«Ay bahçeyi siz mi çapalıyorsunuz? Bırakın bana, ben yaparım. Nisan ayı biraz yağmurlu geçti burda. Bu yüzden erteledim çapayı. Görüyor musunuz, sizin zeytin ağacı nasıl büyüdü! Genç bir kız gibi serpildi.»

-«Güzel büyümüş maşallah!.. Ona iyi bakıyorsun, değil mi? İhmal etmiyorsun Zeynomu?»

-«Eder miyim? Emanetiniz başım üstüne! Kendi kızımından daha çok ona bakıyorum. Bir şey olacak di-ye korkudan ödüm gidiyor.»

-«Rahat ol... Hiçbir şey olmaz benim kızıma...»

Çapayı bırakıp, içeri giriyor ve ellerimi yıkıyorum. Yurdanur Hanım, güzel bir çay demliyor. Terasta karşılıklı çay içerken, Berlin'den, Reyhan'dan, biraz da havadan sudan konuşuyoruz. Bahçede biraz ça-lıştım diye, Yurdanur Hanım sanki suçluluk duyuyor. Ama buna hiç gerek olmadığını, bahçeyi ve iç-er-deki çiçekleri çok iyi bulduğumu söylüyorum.

-«Bırakın bana, ben yaparım» diyor.

-«Yaparsın, biliyorum. Ben gidiyorum zaten, Şeytan Sofrası'na çıkmayı düşünüyorum.»

-«Günbatımını izlemeye mi?»

-«Bir türlü doyamadığım günbatımını yine izlemek istiyorum. Kendimi orda çok iyi hissediyorum. Ama ne yazık ki bu sefer Reyhan yok yanımda. Keşke o da olsaydı. Birlikte izleseydik günbatımını...»

-«Evet ya!.. Ne iyi olurdu!»

Sonra birden Reyhan'ın söyledikleri geliyor aklıma. İçerdeki çiçeklerin toprakları değişecekti. Öyle söylemişti. «Sen bilemezsin, Yurdanur Hanıma söyle, o yapsın» diye sık sık tembih etmişti.

-«Yurdanur Hanım, içerdeki çiçeklerin topraklarını da değiştirelim» diyorum. «Sonra Reyhan gelince kızmasın bize. Sık sık tembih etmişti...»

-«Tamam, değiştiririm» diyor.

Yurdanur Hanıma, çiçekçiden toprak alması için biraz para bırakıyorum. Yalnız başına onları getirip getiremeyeceğini soruyorum.

-«Tamam canım!» diyor. «Getiririm, merak etmeyin, ağır değil zaten!» diyor.

Yolda gerekli olur diye yanıma biraz meyve, su, çikolata ve kek alıyorum. Bej renkli keten pantolonumun üzerine, uzun kollu, yakasız, şile bezinden di-

kilmiş gömleğimi giyorum. Çantamı dalıma çaprazlama asıyor ve aynada saçlarımı düzelttikten sonra Yurdanur Hanım'la vedalaşıyorum.

-«Yavaş yavaş çalışır, bahçede kalan yerleri çaparlarsın» diyorum. «Hadi sana kolay gelsin.»

-«Güle güle. Yolunuz açık olsun. Reyhan Hanım telefon ederse, söylerim dağa çıktığınızı...»

Bahçeden geçerken, zeytin ağacımla da vedalaşıyorum. Rüzgârla okşanacak benim ağacım. Toprakla beslenip, yağmurla yıkanacak. Büyüyecek birgün, salkım salkım olacak dalları. Ağaç, ey zeytin ağacı!... Ne kadar güzelsin, ne kadar başka...

Ağacımla vedalaştıktan sonra, bahçeden sokağa çıkıyorum. Yan komşunun kızı Nalan, bahçede şezlonga uzanmış kitap okuyor. Beni görünce, merakla nereye gittiğimi soruyor. Ona, Şeytan Sofrası'na çıkmak istediğimi söylüyorum.

-«Aa, ne güzel!» diyor. «Ben de gelebilseydim keşke!.. Ama hiç vaktim yok!»

-«Üzülme» diyorum. «Birgün vakit bulabilirsen, sen de gidersin.»

-«Ya, olmuyor işte!..»

-«Neden?»

-«Kendime hiç vakit ayıramıyorum, dersler çok sıkı. Bak ya, yine unutuyordum, kitaplarınız çıktı mı?»

-«İkisi de çıktı... Görmek ister misin onları?»

-«Sahi mi?!.. Ee verin hadi!..»

-«İkisi de salonda, masanın üzerinde duruyor. İstanbul'dan gelirken birer adet getirmiştım. Yurdanur Hanımdan istersen verir.»

-«Güle güle gidin. Uğurlar olsun. Ben hemen okumaya başlıyorum. Siz gelinceye kadar bitiririm.»

-«Annene babana selamlarımı ilet. Hadi bakalım, sağlıcakla kal.»

-«Güle güle!.. Yolunuz açık olsun...»

Denizden gelen çok hafif ve serin rüzgâra karşı yürüyüp meydana iniyorum. Ordan da sola dönerek, Ayvalık ve Lale Adasına giden anayola giriyorum. Yine bana yol göründü! Uğurlar olsun...

Hayatın Dar Patikaları

Her saat başı Sarımsaklı'ya giden minibüslerle, Şeytan Sofrası'nın eteklerine kadar ulaşabilirim. Hatta daha kolay olanı yaparak, Şeytan Sofrası'na kadar taksi de tutabilirim. Ama ben yaya gitmek, hatta Şeytan Sofrası'nın dik bayırını da yaya çıkmak istiyorum.

-«Hadi bakalım» diyorum kendime, «hızlandır şu adımlarını.»

Ana yoldan gidersem, birbuçuk veya iki saatte, Lale Adasına ulaşabileceğimi düşünüyorum. Ordan da dolgu köprüyle karşı yakadaki Ayvalık'a geçerim. Kıyı boyunca yürümem imkânsız. Ada ilerde yükseliyor, geçit vermeyen sarp kayalı tepeler oluşturuyor. En iyisi anayolu takip ederek gitmek... Adımlarımı daha da hızlandırmaya başlıyorum.

Başlangıçta çok hafif esen rüzgâr, ben Alibey'den çıkmak üzereyken hızlanmaya başlıyor. Bu daha iyi, yol boyunca sıcaktan bunalmayacağım demektir. Alibey çıkışında, bir adamın, tek katlı bir evin çatısında, televizyon anteniyle uğraştığını görüyorum. Ekranda

«vizyon» kaybolunca, geriye sadece «tele» kalmıştır. Ekran görüntü gelince, bu ikisi birleşecek ve güzel bir «televizyon» olacak... Aman ne hoş!..

Ben böyle saçma sapan şeyler düşünerek yürürken, birden şiddetlenen rüzgârın, çatıdaki adamın şapkasını uçurduğunu görüyorum. Zavallı adamcağız, şapkasını yakalamak isterken, kiremitlerde kayarak kışüstü düşüyor. Bununla kalsa iyi, aşağı doğru yuvarlanmaya başlıyor! Eyvah, gidiyor, yetişin, gitti adam!.. Gözlerimin önünde pat! diye yere çakılıyor. Şaşkınlıktan olduğum yerde donup kalıyorum.

-«Adam düştü, kimse yok mu?!..» diye bağıryorum. «Ölüyor, aloooo, yetişin, kimse yok mu?!..»

Evden, orta yaşlı bir kadın çıkıyor; «vay başıma gelenler!..» diye dövünerek, panik içinde, düşen adama doğru koşmaya başlıyor. «Onların şimdi yardıma ihtiyacı olur, gidip bir bakayım» diye düşünürken, çevreden koşarak yardıma gelen birçok insan görüyor, rahatlıyorum.

Onlar benden önce ulaşarak, adamı yerden kaldırmaya çalışıyorlar. Fakat adamın çok acı çektiği yüz ifadesinden belli. İnim inim inliyor, komşular tutup, onu kaldırmak isteyince, iniltileri feryada dönüştürüyor. Fakat komşular onu paçavra gibi tutup kaldırmakta ısrarlı.

-«Ne yapıyorsunuz?» diyorum.

-«Adam damdan düştü!» diyorlar.

-«Gördüm... Fakat siz ne yapıyorsunuz?»

Tuhaftuhaf gözlerime bakıyorlar. Gözlerimde bir yitik arar gibi dikkatli bir sessizlik içinde uzun uzun bakıyorlar. Mutlaka benim normal olmadığımı düşünüyor olmalılar.

-«Ee kaldırıyoruz!.. Kaldırmayalım mı?»

-«Hayır kaldırmayın» diyorum. «Belki bir yeri kırılmıştır. Kalan sağlam kemiklerini de siz mi kırmak istiyorsunuz?»

Adamın biri beni hiç dinlemiyor. Habire düşen adamı çekiştirmekle meşgul. Kollarını bırakıp beline sarılıyor, belini bırakıp bacaklarına sarılıyor. Sanki düşen adamla güreşiyor. Zavallı adam, acılar içinde kıvranıyor, «vay belim, vay kafam, vay kığım!..» diyerek, inim inim inliyor.

-«Beni dinlemiyor musunuz beyefendi?» diyorum. «Paçavra gibi çekiştirmeyin öyle! Bırakın olduğu yerde yatsın. Hemen bir ambulans çağırın. Hemen, hiç vakit yitirmeden!..»

Genç bir adam, Ayvalık Devlet Hastanesine telefon etmek için koşup içeri giriyor. Fakat o çoktan içeri girmiş olmasına rağmen diğeri bağarmaya devam ediyor.

-«Koş lan, koş, çabuk koş, telefon aç devlet hastanesine, bir ambulans iste, çabuk göndersinler, çok acil olduğunu söyle, de ki, damda anteni düzeltirken şey olmuş de, çatıdan aşağı şey olmuş de lan...»

Öyle uzun bir cümle ki, sonu asla gelmiyor. Bu arada diğer adam telefon etmeye çoktan başlamıştır bile, fakat bu bizimki asla susmak bilmiyor.

Düşen adamın feryadı zaten göklere yükseliyor. Bir de karısının sesli ağıtları ve ormana doğru uzayıp giden çığlıkları... Bu arada, komşunun daha hayırsever olanı da başka bir fikir ileri sürüyor.

-«Ne ambulansı ya, alıp götürelim benim arabayla be ya, akşama gelmez bu ambulans, öldürecek misiniz adamı be ya!..»

-«Beyefendi» diyorum, «adamın belki bir yeri kırılmıştır, bakın nasıl acı çekiyor, arabanızla götürürken tüm kemiklerini unufak mı etmek istiyorsunuz? Her işin bir uzmanı var değil mi?»

Benim sözümü o kesiyor, onun sözünü de diğeri kesiyor. Diğerinin sözü, düşen adamın feryatlarına karışarak kayboluyor. Adamın acılı feryatları, karısının çığlıklarına karışıyor ve adanın ıssız koylarında kayalıklara çarparak taa Ayvalık kıyılarına kadar ulaşıyor. Kimse kimseyi dinlemiyor. Anlaşabilmek asla mümkün değil. Her kafadan ayrı bir ses çıkıyor. Bur-

da bir uyum sağlayabilmek için, iyi bir orkestra şefi olmak gerekiyor. En çok kim bağırırsa, onun sesi duyuluyor. Hele biri var ki, bağırırken boyun damarları oklava gibi şişiyor. Sanki taa uzaklara laf yetiştiriyor veya kulakları ağır işiten biriyle konuşuyor. Bu arada, telefona koşan genç adam içerden çıkıp geliyor.

-«Ne oldu?» diyorum.

-«Tamam» diyor. «Yarım saat içinde gelecekler. «Hiç dokunmayın, olduğu yerde yatsın» dediler...»

-«Peki» diyorum. «Onların dediğini yapın ve hiç dokunmayın. Hadi geçmiş olsun.»

Ordan ayrılıp, yoluma devam ediyorum. Düşen adamın acı dolu iniltilerini, karısının feryatlarını ve komşuların bağırtılarını geride bırakarak uzaklaşıyorum. «Tut, tut şurdan, çek, yavaş!...» gibi kesik kesik sesler işitiyorum. Dönüp baktığımda, düşen adamı, un çuvalı gibi çekiştirdiklerini görüyorum. Onlar çekiştirdikçe, zavallı adam daha fazla bağılıyor; «vay, vay, vay!...» diye çığlıklar atıyor. Ama onlar istedikleri ve bildikleri gibi davranmaya devam ediyorlar.

Yürüyorum... Alibey'in son evlerini de terk ediyor, yaşadığım bu olayı kafamda evirip çevirerek çalılıkların içine giriyorum. Her şey bir anda olup bitiyor. Durup dururken bir rüzgâr esiyor, adamın şapkasını kapıp kaçıyor. Adam da, «ver lan şunu!» diyerek rüz-

gârın elinden şapkasını almak isterken, olanlar oluyor. İnşallah bir yerini kırmamıştır. Televizyona çok meraklı biri anlaşılan. Sanki ne varsa o kutunun içinde! O kutu, ev halkının birbiriyle iletişimini bozduğu yetmiyormuş gibi, şimdi de insanları kaldırıp çatıdan aşağı atmaya başladı... Buyur bakalım!

Önce uyduruk dizilere kızardık. Şimdi onlara razı olduk. Topluma «sanatçı» diye lanse ettikleri maskaralar aksırsa haber, tıksırsa haber oluyor. Oursa haber oluyor. Bacak kadar bir kızın ardında kameralarla on tane şaklaban koşuyor. Kocanız sizi aldattı mı? Kalçalarınız küçülmüş, yoksa yağ mı aldıldınız? Göğüslerinizde silikon var mı? Olay sayın seyirciler, olay!.. Filancayı filan yerde filancayla yakaladık! Vay anasını! Önce biz gördük! Bizim ekibimiz canavar, canavar! Aslanlarım benim, koşun lan, koşun, çekin! Az sonra!..

İpin hem altında, hem üstünde oynayan cambazlar, sihirbazlar, hilebazlar, düzenbazlar... hepsi orda! Geliniyle dövüşen kaynanalar orda, kocasıyla dövüşen kadınlar orda, dayak yiyenler, dayak atanlar, şarlatanlar, şaklabanlar, madrabazlar... hepsi orda! Sanki televizyon kanalı değil, çanak-çömlek dükkânı! Sabahtan akşama, akşamdan sabhaha kadar, boş testiler durmadan birbirine çarparak kırılıyor, ortalığı

bir şamata-gürültü alıyor. Sansasyon yapan herkes meşhur oluyor. Meşhur olmanız için, herhangi bir şey üretmeniz gerekmiyor.

Reyting uğruna kullanmadıkları hiçbir şey yok. Kıyamet koptu!.. Kıyamet ne zaman kopacak? Filanca diyor ki, «kıyamet yakında kopacak» diyor. Aman ne iyi!.. Bir de falınıza baktırın, kıyametten sonra sıratı geçebilecek misiniz? Kıyamet kopacaksa bile bu panik niye? Kaçacak başka bir yer mi var? Yoksa bir yolunu bulup, kıyametten kaytarmayı mı düşünüyorsunuz? Sizi uyanıklar!..

Günlerce reklamı yapılıyor. Tabii siz de nedir bu diye merak ediyorsunuz. Günü geldiğinde oturup izlemeye başlıyorsunuz. Fakat ne mümkün!.. Dakka başı reklam... O uzun reklamlar yetmiyormuş gibi, adam ikide bir programını keserek, o anda yayınladığı kendi programının reklamını da yapıyor ve «az sonra!.. » diye yırtınıyor. Biz burdayız işte! Siz de ordasınız! Hadi söyleyin ne söyleyecekseniz! «Az sonra!» diye çığırtkanlık yapmanıza ne gerek var? Kendi programınızın simsarlığını mı yapıyorsunuz?

Konu çok ciddi! Kıyamet... Ama adamın esas niyeti o değil ki... O, sadece bir sansasyon aracı, ilgi alanı, odak noktası. Farklı görüşlere sahip konuklarını kışkırtarak birbirine düşürüyor. Sonra da kenara çe-

kilip keyifle izliyor. Kimse fikrini söyleyemiyor. Kimse derdini anlatamıyor. Kavgâ, gürültü, curcuna... En çok bağırân haklı çıkıyor.

Değer miydi be adam?!.. Çatıda televizyon anteni ni düzeltirken, rügârın hışmına uğradın! Rüzgâr bile öfkelen di sana. Bu boş kutuya olan düşkün lüğün yüzünden seni resmen cezalandırdı. Seninle alay etti, şapkanı alıp kaçtı.

Rüzgâra kızamazsın ki... Yumruk atsan boşluğa gider. Tekme atsan, boşluğu tekmellersin. Öfkelenip yüzüne tükürsen, tükürüğünü aynen sana iade eder. Sen hiç onunla baş edebilir misin? Şapkanı alıp kaçtı işte. «Ver lan şunu!» diyerek koşup ardına gittin. Ne oldu? Paldır küldür hooooo cumburlop aşağı!..

Alibey artık geride kaldı. Çalılıkların içinde normal bir tempoyla yürüyorum. Bu arada başım sigarasızlıktan yine dönmeye başlıyor. Dön başım!.. Fıldır fıldır dön... Fırıldak gibi dön! Senin böyle dönmen hoşuma gidiyor. Ben artık sigara içmeyen bir insanım. Senden daha kuvvetliyim, ey zehir! Beni kendine esir edemezsin! Layık olduğun cehenneme gönderdim seni...

Niçin sürekli değil de, belli aralarla başımın döndüğünü düşünmeye başlıyorum. Bugün mesela ilk kez kahvaltıdan sonra döndü. Bir uyuşukluk, bir uy-

ku hali geldi üstüme. Daha sonra bahçede çalışırken döndü. Bir de şimdi dönüyor. Bunun bilinçaltımla mutlaka bir bağlantısı olmalı...

Düşününce, durumu anlamakta gecikmiyorum. Eskiden hangi zamanlarda ve durumlarda sigara içiyor idiysem, o durumlarda ve zamanlarda başım dönüyor. Çünkü bilinçaltım, ben farkında olmadan öyle programlanmış. Mesela her kahvaltıdan sonra sigara içmişim... Ve bilinçaltım bunu böylece kayda almış. İlle de, «kahvaltıdan sonra sigara içilir» diye sözle bilinçaltıma komut vermem gerekmiyor. Bunu yaşadığınız zaman, bilinçaltınız otomatik olarak devreye giriyor.

Mesela çalışırken her yorulduğumda çay molası verip, sigara içmişim. Bu nedenle bahçede çalışırken de başım döndü. Mesela her yola çıktığımda, «hadi bakalım, tellendir bir tane» demişimdir mutlaka. İşte şimdi yola çıkınca yine döndü.

Çözdüm işte! Bilinçaltımın çalışma sistemini çözdüm. Ben artık başımın ne zaman döneceğini biliyorum. Mesela şimdi giderken yorulup bir taşın üstüne otursam, başım döner. Yağma yok! Senin ne zaman döneceğini biliyorum!.. Fırıldak gibi dön istersen! Artık kandıramazsın beni! Bilinçaltımın şifresini çözdüm işte, dilini anlamaya başladım.

Aşağıdan denizin kokusunu getiren rüzgâra yanağımı uzatarak gülümsüyorum. Yanaklarımı öpüyor, saçlarımı okşayarak esip gidiyor.

Rüzgârla dans edebilir misiniz? Ona boşuna «rüzgâr» dememişler; eser geçer, vurur geçer, yıkar geçer. Hiç engel tanımaz. Şeytana bile papucunu ters giydirir o! Hele bir öfkelenmesin! Ağaçları kökünden söker, çatıları uçurur, evinizi başınıza yıkar! Okyanusları bile kaldırıp kayalara çarpıyor! Sizi çatıdan aşağı atmak, onun için kolay iş. Siz önce kendi antenlerinize bakın. Bir bakın bakalım, antenleriniz iyi mi, ayarı düzgün mü? Zihninizin ekranlarında net görüntüler var mı?

Alıcı antenleriniz bozulmuş, yüksek titreşimli düşünce dalgalarını algılayamıyorsunuz. Düşük titreşimli düşüncelerinizden dolayı böyle bencilleştiniz. Şu halinize bakın bir... Böyle kıskanç, böyle kindar oldunuz. Böyle sahtekâr, böyle yalancı oldunuz.

Bir bakın, zihninizde görüntü nasıl? Pır pır ediyor mu? Pul pul mu görünüyor, karıncalı mı? Görüntü net mi, yoksa kaymalar oluyor mu? Mesela sizin ekranda hayat nasıl görünüyor? Hayat yoksa sizin için sadece işiniz, paranız, servetiniz mi?

Hırsınız yüzünden işte böyle karardı ekranlarınız. Doymak bilmeyen arzularınız kararttı sizin ek-

ranlarınızı. Ününüz, unvanınız, makamınız için çok şeyler feda ettiniz. Değerli olan ne varsa hepsini pazara çıkardınız, yok fiyatına sattınız, artık değerli olan hiçbir şey kalmadı. Kirlettiniz...

Elleriniz kirlendiğinde, onları suyla yıkardınız. Fakat şimdi artık suları da kirlettiniz. Kirlenen ellerinizi bu kirli sularla nasıl yıkayacaksınız? Kirinizden arınmak için, bu kirli sulara mı dalacaksınız?

«Televizyon» dediğiniz o madrabaz meydanlarında görüntü kaymaya başlayınca, paçaları sıvayıp hemen çatıya çıkıyorsunuz. Anteni bir sağa çeviriyorsunuz, bir sola... Bir yandan da, içeriye doğru, «lan karı, geldi mi, geldi mi?» diye bağıriyorsunuz. Ama kendi antenlerinizi ayarlamak aklınızın ucundan bile geçmiyor. İşte bu nedenle zihninizde net görüntüler yok. Dar bakış açılarında, daracık kuyularda yaşıyorsunuz. Kat kat karanlıklar içinde, kalın kozanızda, çaresiz ve mutsuzsunuz.

İlişkileriniz sadece çıkara dayalı. Komşularınızdan nefret ediyorsunuz. Siz aslında kendinizi de sevmiyorsunuz. Zaten bu yüzden siksık ekranlara çıkıyor, alkış ve onay bekliyorsunuz. Seyircinizden sevgi dileniyorsunuz. Onlara yağ çekiyorsunuz. Adeta yalvarıyor, yalvardıkça da küçölüyorsunuz. Tüm servetinize ve şöhretinize rağmen, bir arayış ve açlık içindesiniz.

Şaşkınlıktan özel hayatınızı bile pazara çıkardınız. Onu da çıkardınız sonunda! Kendinizi teşhir etmeye bayılıyorsunuz. Bundan adeta zevk alıyorsunuz. Sizi medyakolik sarhoşlar!..

Hergün yeni elbiseler giyor, makyaj yapıyor, kokular sürüyor, ekranlara koşuyorsunuz. Hayal dünyasında, boş umutlar peşindesiniz. Hiçbirinizin sağlıklı bir evliliği yok. Çünkü sevmeyi bilmiyorsunuz. Cimrisiniz. Sevmeyi, kendinizden bir şey vermekmiş gibi algılıyorsunuz. Vermekten nefret ettiğiniz için, sevmekten de nefret ediyorsunuz. Siz sadece sevilmeyi seviyorsunuz.

Cimriliğiniz yüzünden hep almaya alışmışsınız. Seilmeyi de, başkasından bir şey almak gibi algılıyorsunuz. İşte bu yüzden hep almaya çalışıyorsunuz. Hep alkış bekliyorsunuz. Hep onay istiyorsunuz.

Beklediğiniz sevgiyi ve ilgiyi alamayınca, ekranlara çıkıp hüngür hüngür ağlıyorsunuz! Falan filan bana şöyle böyle demiş, ooy oy!.. Ben buna layık mıyım, vaay vay!.. Benim sesim hepisinden güzel, oof of!.. Kıskanıyorlar beni, çekemiyorlar, uhu uhu!.. Komedi desek, değil. Trajedi desek, hiç değil. Bu ne ya?

Sizin alıcı antenleriniz bozulmuş... Bu nedenle, kendinize hep düşük frekanslı düşünceleri çekiyorsunuz. Sabahları uykudan yorgun ve bitkin uyanma-

nızın nedeni budur. Çatık kaşlarınızın ve asık suratınızın nedeni bu!.. Sevgi sizin sadece dilinizde. Onu bile pazara çıkardınız. Sırf alkışlanasınız diye, sizi sevsinler diye, seyircinize ikiyüzlü ve riyakâr davranıyorsunuz. Sizi seviyorum, size tapıyorum, önünüzde eğilirim!.. Hızınızı alamıyor, «önünüzde namaz kılarım» bile diyebiliyorsunuz!? Vay sahtekârlar!..

Siz aslında seyircinizi değil, müşterinizi seviyorsunuz. Hayır, siz aslında servetinizi ve şöhretinizi seviyorsunuz. Hayır, hayır, siz aslında sevgiyi hiç tanımıyorsunuz. Siz hayatınızda «sevgi»yi hiç yaşadınız mı? Karşılığı olmayan, hesabı kitabı olmayan, nedeni olmayan sevgiyi... Antenlerinizi iyi ayarlarsanız, yüksek frekanslı düşüncelere ulaşırsınız. O düşünceler sizde çok yoğun duygular üretir. Koşulsuz sevgi, işte böyle bir sevgidir.

Sürekli almaya alıştığınız için, sürekli almak istiyorsunuz. Vermek size zor geliyor. Anlamsız geliyor. Eğer bir yoksula ilgi gösteriyorsanız, bunu, sevilmeyi umduğunuz için yapıyorsunuz. Alkış için yapıyorsunuz. O alkışlar ayakta tutuyor sizi. Enerjinizi, gücünüzü, yaşama tutkunuzu, sevincinizi, sadece o alkışlardan alıyorsunuz. O alkışlarla sarhoş oluyorsunuz. O alkışlar olmasa, hayatınızın hiçbir anlamı kalmayacak. Zaten yok ya...

Alıcı antenleriniz iyi çalışmadığı için, hayatı doğru düzgün algılayamıyorsunuz... Hayatın bütünselliği ve doğal akışı sizi hiç ilgilendirmiyor. Kendinizi, sadece hücrelerden örülü bir kütle sanıyorsunuz. Hatta belki öyle olduğunuzu bile bilmiyorsunuz. Siz sadece kendi boş hayalinizin peşinde koşuyorsunuz. Büyük bir illüzyonun içindesiniz. Her şeyi görmek istediğiniz gibi görüyorsunuz. Zihninizdeki ekranda kaymalar var. Hatta bazen hiç görüntü yok.

Her işinizi kameranın önünde yapıyorsunuz. Kameranın önünde evlenip, kameranın önünde boşanıyorsunuz. Kavgalarınızı kameranın önünde yapıyorsunuz. Oğlunuzla küsüp, gelininizle barışıyorsunuz. Ve bunların hepsini, millet görsün diye, ekranlarda yapıyorsunuz.

Yanımdan arabalar gelip geçiyor. Fakat ben yolu takip ederek, çalılıkların içinden yürüyorum. Bahar güneşiyle ısınmaya başlayan ada toprağı, hayatı doğurmaya hazırlanıyor ve bu haliyle hamile bir kadına benziyor. Etrafta, çıırçır böceklerinin tekdüze çığlıkları ve kuş cıvıltıları... Karşıdan gelen ambülansı görüyorum. Son hızla, çatıdan yere yuvarlanan adamı kurtarmaya gidiyor. Umarım komşuları ona şimdiye kadar bir zarar vermemiştir. Ambülans, savrulurak yanımdan hızla geçip gidiyor.

Ekran da göründüğünüz gibi olmadığınızı siz de biliyorsunuz. Gerçi bunu bilmeyenleriniz daha çok. Riyakâr bakışlarınızda sahte bir hü zün, gözlerinizde iki damla sahte gözyaşı... Oğ luyla, kızıyla kavgalı, ba-basıyla kavgalı olan «sanat»çılarla seyircinin önünde sanki mü zikal bir komedi yi oynuyorsunuz. Bir tu-tam yeş il otu bilir misiniz? Hani şu deveyi uçuruma yuvarlayan... Hah iş te, o sizsiniz. Siz, insanları mut-suzluğa yuvarlayan tuzaklarsınız...

Sahte aş klarınız var ya, hani şu seyircinin önünde yaşadığınız, kendinizin bile inanmadığı sahte aş k-larınız... İş te onlar, çatıdaki adamı uçuruma yuvarla-yan bir tutam yeş il ottur... Bu ot, o riyakâr bakışları-nızda döl lenip kökleniyor ve o sahte gözyaş larınızla sulanıp besleniyor. Rüz gâr bile size dayanamadı, is-yan etti, «ne var lan, bok mu var o kutunun içinde!» diyerek, adamı kaldırıp çatıdan aşağı attı. İnş allah bir yeri kırılmamıştır.

Anayoldan ayrılan ve tepeye doğru kıvrılarak çı-kan dar bir patıkaya rastlıyorum. Bu patika aslında kestirmeden gidiyor olmalı. Mutlaka şu tepenin ar-dında anayolla tekrar buluşuyordur.

-«Ben en iyisi bu patikadan gideyim...»

Patıkaya girip, çalılar arasında yürümeye başlı-yorum. Böylece hedefime daha kısa yoldan ulaşabile-

ceğimi düşünüyorum. Ortalık, avaz avaz bağırان çıkır çıkır böceklerinin sesleriyle inliyor. Kuş cıvıltıları da hiç eksik olmuyor tabii. Ekranlarınızda görüntü kaybolduğunda, paçalarınızı sıvayıp hemen çatıya çıkıyorsunuz. Siz önce kendi antenlerinizi düzeltin.

Halbu ki, alıcı antenlerinizi düzelttiğinizde, zihniniz aydınlanacak; ekranınızda daha net, daha berak görüntüler oluşacak. Algılama kapasiteniz genişleyecek. Değer yargılarınız ve hayata bakışınız değişecek. Hayatınızın merkezine koyduğunuz ve etrafında döndüğünüz şeylerin, aslında çok değersiz şeyler olduğunu anlayacaksınız.

Hayatta, hayattan daha değerli hiçbir şey bulamayacaksınız. Siz bu yüksek frekanslı düşüncelere ulaştıkça, beyninizin bazı kapalı bölümleri bile açılacak, daha iyi düşünmeye başlayacaksınız. Yıllarca içinde dolaşıp durduğunuz karanlık düşünce labirentlerinden çıkacak ve aydınlık bir dünyaya açılacaksınız.

Sizi kısıkvrak yakalayan aldatıcı arzularınızın aslında boş ve anlamsız olduklarını anlayacak, sadeleşecek, negatif duygularınızdan arınacaksınız. Öfkенizin, kininizin, hırsınızın ne kadar yersiz ve gereksiz olduğunu farkedeceksiniz. Bu olumsuz duygularınızla, sadece kendinize zarar verdiğinizi anlayacak ve düşmanlarınızı bile affedeceksiniz.

En büyük düşmanınızın, nefret ettiğiniz insan değil, kendi nefretiniz olduğunu öğreneceksiniz. Sizi öfkeliendiren kişiden değil, öfkenizden kurtulmanız gerektiğini düşünmeye başlayacaksınız. İşte o zaman, kendi olumsuz duygularınızdan başka çatışacak hiçbir şeyi ve hiçbir kimseyi bulamayacaksınız.

Alıcı antenlerinizi doğru dürüst ayarladığınızda, yüksek frekanslı düşüncelere ulaşacaksınız. Zihninizdeki ekranlarda, sizi ve herkesi büyüleyen net görüntüler oluşacak. İçinizde uyumla titreşen seslerin giderek nasıl bir senfoniye dönüştüğünü anlayacaksınız. Bunu anladığınızda, gerçek sevgiye işte o zaman ulaşacak, kendinizi ve herkesi o zaman seveceksiniz. Uzaklarda aradığınız mutluluğu kendi içinizde bulacak ve yıllarca kendinizi nasıl aldattığınızı ve mutluluk illüzyonları yaşadığınızı farkedeceksiniz.

-«Yoksa ben yanlış mı gidiyorum?!»

Tepeye çıktığımda, aşağıda Alibey konutlarını görüyorum. Hayret ve şaşkınlık içindeyim. Hani bu yol tepeyi aşınca beni anayolla buluşturacaktı?!.. Gayet güzel bir şekilde yanıldım! Bu patika, tekrar Alibey'e iniyor. Hadi bakalım, dön...

Dönüp tekrar anayola doğru gidiyorum. Beni bu dar patikaya saptıran bir neden olmalı! Nedir? Hedefime daha kısa yoldan mı ulaşmak istedim yoksa?

Daha kısa yoldan hedefe ulaşmak isterken, hedeften uzaklaştım, öyle mi? Hayatınıza bakarsanız, sıklıkla buna benzer yanılgılara düştüğünüzü görürsünüz.

Bazen bunu çok geç anladığınız, hatta hiç anlamadığınız da olur. Hayatınızı, sizi hedeften uzaklaştıran dar patikalarda geçirirsiniz. İşin kötüsü, böyle olduğunuzu bilemeden böyle olursunuz. İçinde dolaşıp durduğunuz o karanlık labirentin farkında bile olmazsınız.

Hayatınıza dönüp şöyle bir baktığınızda, sizi anayoldan uzaklaştıran dar patikaları rahatlıkla görebilirsiniz. Çalışmadan, terlemeden, yorulmadan, daha kısa yollardan zengin olmak ister, ün-unvan sahibi olmak istersiniz. Bunu çok istersiniz. Can atarsınız bunun için.

Parayı, mutluluğunuz için kazanmaya niyetliyseniz, çekiciliğine ve cazibesine dayanamadığınız nesnelere takılır ve kazandığınız parayı o yolda kullanmaya başlarsınız. O nesneye sahip olursanız, mutlu olacağınızı düşünürsünüz. Fakat bütün heyecan, ona sahip oluncaya kadardır. Yıllarınızı harcayarak elde ettiğiniz o şey, birden gözünüzde küçülmeye başlar. Hiçbir cazibesi ve çekiciliği kalmaz. Sadeleşmeyi ister, dönüp tekrar başlangıç noktasına gitmek istersiniz. Fakat bu o kadar kolay olmaz.

Yaptığım hatanın bedelini ödedim. En az on dakika gittim, on dakika da döndüm, yirmi dakikamı gereksiz yollarda, dar patikalarda harcadım. Ama hayatın dar patikalarında yirmi yılınız geçer. Bazılarınız bu yollarda kırk yıl dolaşır. Bazılarınız bu yollardan hiç çıkamadan ölür.

Şimdi anayoldayım. Yok artık. Bir daha anayoldan ayrılmak yok. Sanki kaybettiğim zamanı telafi etmek istercesine adımlarımı hızlandırıyor, doğayla bir bütünlük kurmaya çalışarak, Lale Adasına doğru yürüyorum.

İlerde, yeryer çalılıklarla kaplı kayalıklar yükseliyor. Anayol, o kayalıkların arasından sola kıvrılarak gözden kayboluyor. Deniz, aşağıda, anayola geçit veren kayalıkların altında, masmavi uzanarak, belli belirsiz görünen dağlarla ve daha ötelerde gökle bütünleşiyor.

Evrensel Yasalar

Kayalıklar burdan çok muhteşem görünüyor. Büyüleyici bir güzelliği var. Doğanın vahşi koynunda yapayalnızım. Hayır, değilim... Çünkü benim şu anda doğadan ayrı bir varlığım yok. Kendimi onunla bir bütünlük içinde algılıyorum. Evren, holografik bir yapıya sahipse- ki öyledir, siz artık sözleriniz ve eylemlerinizle kendinizden başkasına zarar veremezsiniz. İyiliği de, kötülüğü de kendinize yaparsınız. Sistem böyle kurulmuş çünkü, böyle çalışıyor. Hakaret niyetiyle birinin yüzüne tükürürseniz, aynadaki adama tükürmüş olursunuz.

Evrenle bir bütünlük oluşturduğunuzu anladığınızda, siz artık hiçbir kimseye, hiçbir şeye zarar veremezsiniz. Verirseniz, ancak kendinize verirsiniz. Yani aynadaki adama tükürürsünüz. Aynadaki adam da size tükürür. İkinizin tükürüğü gelip aynada buluşur. Bunu sıklıkla tekrarladığınızda, kendi tükürüğünüzle kirlenen aynada birgün artık kendinizi göremez olursunuz. Sizin yaptığınız işte budur.

Ormanları tüketir, suları kirletir, toprağı zehirler-
seniz, bu bencil davranışlarınızın kaçınılmaz sonuç-
larıyla karşılaşacaksınız. Gelirsiniz, merak etmeyin! Ev-
rensel yasalarla birgün yüzyüze gelirsiniz. Mutlaka
gelirsiniz!..

Anayola paralel giden taşlı patikada ilerliyorum.
Patika bazen anayola katılarak bitiyor, bir süre sonra
tekrar ortaya çıkıyor. Burdan bakınca kayalıkları gö-
rebiliyorum. Sanki gümüşü bir ışıqla aydınlatılmış gi-
bi parlıyor, etkileyici bir güzelliğe sahip. Onlara git-
tikçe daha çok yaklaşıyorum.

Biraz önümde, çalıların içinde çığlık çığlığa yükse-
len kuşlar, ilerde bir ağacın dalına konuyorlar. Or-
talığı birden koyu bir gölge kaplıyor. Başımı çevirip
gökyüzüne bakıyorum. Küçük bir bulut yumağının
geçtiğini görüyorum. Biraz sonra her taraf güneşin
parlak ışıqlıyla tekrar aydınlanıyor. Rüzgâr, başka bir
bulut yumağını, Burhaniye-Edremit taraflarına sü-
rükliyor.

Bir arının, sarı-beyaz bir çiçekte çalıştığını görü-
yorum. Yaklaşıp kendini izlediğimin farkında bile
değil, hummalı bir çalışma içinde. Çiçektozu toplu-
yor. Gövde tüylerine yapışan çiçektozlarını, arka ba-
caklarında bulunan kıllarla fırçalayarak, yine arka
bacağının dış yüzeyinde bulunan keseye dolduruyor.

Etraftaki çiçeklere baktığımda, o çiçeklerde başka arı olmadığını görüyorum. Yalnız çalıştığına göre, bu arı mutlaka bir öncü arı olmalı. Toplu olarak işe çıkmadan evvel, iyi bir çiçek tarlasının tespiti için öncü bir arı göndermişler. Öncülük görevini üstlenen bu işçi arı, bulduğu çiçek tarlasının yerini gidip koloniye haber verecek.

Hummalı bir çalışma içinde. Kesesinde sımsıkı bir çiçektozu topağı meydana gelmiş. Bu toprak gittikçe büyüyor. Amma bereketli çiçekmiş ya! Topla topla bitmiyor. Gidip koloniye haber vereyim hemen. Herbiri bir çiçeğe dalsın. Akşama kadar çalışırsak, bir yıllık rızkımız çıkar. Kraliçe çok sevinecek. Hoşçakal çiçek... Bir yere ayrılma sakın, biz hemen döneriz.

Uçup gidiyor. Bunların yuvası mutlaka yakınlarda bir yerdedir. Durup dikkatle kulak kesiliyorum. Geveze çırçır böceklerinin feryatları arasında, kulaklarıma belli belirsiz gelen arı vızıltılarını duyuyorum. Yabani erguvanlar, mersin ağaçları ve böğürtlenlerle kaplı taşlı ve dar patikayı takip ederek, çalılığın içlerine doğru merakla ilerliyorum.

Etraf sessiz. Çırçır böceklerinin zır zır öten seslerinden başka bir şey duyulmuyor. Bir de, yaklaştıkça belirginleşen, yükselen ve netleşen arı vızıltıları... İşte ordalar. Belli bir mesafeden, onları dikkatle izlemeye

başlıyorum. Kaçak arılar bunlar. Yani tahtı ele geçiren genç kraliçenin mağdur ettiği eski kuşak... İktidardan düşürülen ve kovandan atılan yaşlı kraliçenin vefalı ve sadık kolonisi... Gelip bir dala yuva yapmışlar. Balmumundan, altıgen prizmalar şeklinde hücreleri olan sağlam bir petek dokumuşlar. Yaz boyunca içini balla dolduracaklar, kış boyunca da afiyetle yiyecekler.

Besin kaynağının yerini bulan öncü arı, çevresinde geniş bir halka oluşturan koloniye, bu kaynağın yerini dansla bildiriyor. Peteğin üstünde, önce sağa doğru bir daire, sonra sola doğru bir daire çiziyor. Bu hareketiyle, çiçek tarlasının kovana olan uzaklığını anlatıyor. Sonra, aşağıdan yukarı doğru peteğin üstünde düz uçuyor ve kuyruğunu hızlıca birkaç kez çırpıyor. Bununla da, besin kaynağının yönünü belirtiyor. Güneşe doğru uçulacak...

Genç kraliçe bizi öz yurdumuzdan çıkardı. Fakat rızkımız kesilmedi, ey koloni! Bu kutlu haberle mutlu olduk. Sevincimizi anlatacak bir kelime bulamıyorum. Bizi ve rızkımızı yaratan alemlerin Rabbına şükürler olsun. Kraliçemizin yumurtladığı larvalar hayırlı uğurlu olsun, aziz olsun, mübarek olsun. Kılıcımız keskin olsun, kanadımız kuvvetli olsun, peteğimiz balla dolsun.

Besin kaynağına ulaşabilmeleri için, güneşi arkalarına değil, önlerine alıp uçmaları gerekiyor. Bunu biliyorlar. Çok rahat anlaşılabildiklerini ve aralarında hiçbir iletişim sorunu yaşamadıklarını görüyorum. Cariyeler kraliçe sarayında kalsın! Dadılar da larvaların yanından ayrılmasın! Biz işçiler, çiçekler diyarına gidiyoruz.

Arsız uğursuzu uğratmayın yurdumuza! Saraylarımız size emanet! Ey koloni! Yolumuz açık olsun, rızkımız bol olsun... Bismillahir-Rahmanir-Rahim. Hadi bakalım, vız, vızz, vızz... Ortalığı birden kaplayan vızıltılarla, besin kaynağına doğru uçuşmaya başlıyorlar. Onların keskin kılıçlarından (iğnelerinden) sakınmak için, bir çalının ardına gizleniyorum.

Arıları kendi dünyalarında bırakıp yürümeye devam ediyorum. Gerçek nedir biliyor musunuz? Gerçek, kesitsel bakış açınıza, sınırlı bilincinize sığmayan bir sonsuzluktur. Gerçek, düşüncenin taa kendisidir. Düşündüğünüz ve hayal perdesine aktardığınız her şey, zihninizde gerçek bir evrene dönüşür. Fakat bu evren; sınırlı, kesitsel, dar ve karanlık olabilir.

Doğa, evrimleşen hayattır. Kendini yenileme gücüne sahiptir. Evrimleşerek, amacına doğru gelişme bilgisine sahiptir. Sizin hiçbir şey yapmanıza gerek yok. Siz ona zarar vermeyin yeter.

Sık böğürtlenlerle kaplı dar patikadan çıkarak, anayol kenarında yürümeye başlıyorum. Yürürken, tepemde ansızın patlayan seslerle irkiliyor ve yukarda uçuşan çığlıklara bakıyorum. Sonbaharda güneye göçen ve orda kışlayan kuşlar, Alibey Adasını makaslayarak, Ayvalık üzerinden tekrar kuzeye dönüyorlar. Ha gayret çocuklar!.. Uçuş yüksekliği normal. Hava koşulları iyi. Ortalık kararmadan Bulgaristan ormanlarına ulaşır, bu geceyi orda geçiririz. Oranın çok besili kurbağaları var. Bir süre bakıyorum onlara. Taa uzaklarda, Burhaniye-Edremit taraflarında küçülerek gözden kayboluyorlar.

Gökyüzü masmavi. İnsana ürperti veren bir derinlik, çekicilik, sonsuzluk... Güneş, tüm ihtişamıyla parlıyor. Yeni bir hayatı doğurmaya hazırlanan toprak, gerinerek derin bir uykudan uyanıyor. Patika bitiyor. Anayola çıkarak yürümeye devam ediyorum. Doğa, hiç tükenmeyen bir enerjidir.

Sürekliliği olan, evrimleşen, gelişen, kendini yenileyen, üreyen, çoğalan bir enerji... Doğada her şey kendi kendine işler. Siz farkına varmadan hücreleriniz ölür, yerine yenileri gelir. Arı, kırlara balözünü toplamaya çıkar. Kuşlar güneye göç eder. Dünya yörüngesinde dönmeye devam eder. Çirkin tırtıl, kozasını kırarak dünyalar güzeli bir kelebek olur.

Anayoldan gelip geçen arabalar hiç eksik olmuyor. Yanımdan hızla geçen bir araba ilerde duruyor ve arka arka gelerek bana doğru yaklaşıyor. Kim olduğunu merak ediyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse, karşıma bir tanıdığın çıkmasını istemiyorum. Tamamen yalnız ve sessiz bir gün... Bütün istediğim bu. Gelip yanımda duruyor. Arabayı, gülyüzlü, esmer bir bayanın kullandığını görüyorum.

-«Ayvalık'a gidiyorsanız, buyurun sizi götüreyim» diyor. «Yol bayağı uzun...»

-«Evet, ama ben yürümek istemiştim. Gerçekten çok nazıksınız, çok teşekkür ederim.»

-«Peki, siz bilirsiniz» diyor.

Gülümseyerek vedalaşıyor. Sık böğürtlenler yol verse, hep patikadan yürüyeceğim. Ama bazen anayola inmek zorunda kalıyorum. İlerde, anayola paralel giden taşlı patika tekrar başlıyor. Bu dar patikaya girip, yürümeye devam ediyorum. Evrende tıkır tıkır çalışan bir sistem var.

Onu sorgulayamaz, «bu niye böyle?» diyemezsiniz. Sistemi okumak ve ona uymak zorundasınız. Doğayla iyi geçinmek zorundasınız. Onunla çatırsanız, varlık sebebinizi ortadan kaldırmış olursunuz. Bu sistemi değiştiremezsiniz. Siz ancak kendinizi, hayata bakış açınızı değiştirebilirsiniz.

Doğayı canlı bir varlık olarak, kendinizi de doğanın vazgeçilmez bir unsuru olarak algıyorsanız, onu sevmeye başlarsınız. Bakış açınız değişir ve ağaç sizin için sadece «kereste» olmaktan çıkar. Zaten siz ağaçlara baktığınızda «kereste»den başka bir şey görüyorsunuz. Ormanları katletmenizin nedini budur. Sonunda onları da kendinize benzettiniz. Kel kafalı dazlak tepeler çıkardınız ortaya.

Vücudunuzun nasıl bağışıklık sistemi varsa, herhangi bir mikropla karşılaştığında nasıl gerekli önlemleri alıyorsa, sizin haberiniz bile olmadan, bu sistem nasıl tıkır tıkır çalışıyorsa, doğa da böyledir. Oksijeni tüketirseniz, doğa bunun önlemini alacak ve mutlaka kendini yenileyecektir. Siz istesenez de, istemesenez de, doğa bunu yapmak zorundadır.

Yapın, yapın... Elinizden gelen her türlü kötülüğü yapın! Sizi besleyen doğaya nankörlük yapın. Sularınızı kirletin, ormanlarınızı yakın. Ormanlarla birlikte kuş türlerini de yok edin. Balıkları öldürün. Zehirli atıkları toprağa gömün. Gömün ki, bu topraktan beslenenler de zehirlensin. Yeter ki, siz dah çok zenginleşin. Karun olun, Firavun olun, Nemrud olun.

Ne olursanız olun... Ama bu yaptıklarınızın sonuçlarıyla karşılaşacağınızı bilin. Geliyor işte... Sarı sıcaklar geliyor, bekleyin. Yakıp kavuran sarı sıcaklar

geliyor. Kuraklık süreci başladı. Kutuplarda uyuyan buz kütleleri bu sıcaklarda uyanacak, dağ gibi dalgalarıyla üstünüze gelecek.

Eğer siz uyanmazsanız, uyuyan buz dağları uyanacak. Asırlardır yattığı o derin uykusundan birgün uyanacak, üstünüze dev dalgalarını gönderecek. Çürüttüğünüz verimsiz topraklar sulara gömülecek ve suların içinden verimli karalar çıkacak. Dünya bunu yapacak... Fakat size kızdığı için yapmayacak, yapmak zorunda olduğu için yapacak. Gül ektiniz de, diken mi çıktı? Ektiğinizi biçiyor, verdiğinizi alıyor-sunuz.

O derin uykularınızdan uyanmanın vakti daha gelmedi mi? Uyanmanız için daha ne olsun, dünya boşlukta zıp zıp zıplasın mı? Volkanik dağlar ateş mi kussun? Zaten uğultuları daha şimdiden duyulmaya başladı. İçinde fokur fokur kaynayan öfkesini, o akıcı ve yakıcı ateşini, bir gece siz uykudayken üstünüze kusacak. Dağlar bunu yapacak...

Ama size kızdığı için yapmayacak, temizlenmek, yenilenmek istediği için yapacak. Döktüğünüz kirlerden arınmak için yapacak. Püskürtülen o kızgın lavlar, yüzyıllar sonra verimli topraklara dönüşecek. O topraklarda yeni bitki örtüleri oluşacak. O bitki örtüleri oksijen üretecek. Çünkü tükettiniz...

Zehirli atıklarla, para ve güç uğruna, soluduğunuz havayı tükettiniz. Oksijen bitti. Doğa, kendini yenilemek, oksijen üretmek zorunda. İşte bu nedenle dağlar ateş kusacak üstünüze. Bir gece derin uykularda yakalayacak sizi. Gül ektiniz de, diken mi çıktı? Ektiğinizi biçiyor, verdiğinizi alıyorsunuz.

Doğanın, sizin yaptıklarınıza verdiği tepkidir, karşılıktır bu. Sürekli değişen, gelişen, evrimleşen doğanın işleyen yasasıdır. Vücudunuz, açılan yaraları nasıl kendiliğinden onarma bilgisine ve gücüne sahipse, doğa da öyledir. Doğa, engellenemeyen bir akıştır, canlıdır ve hayatın sürekliliğidir. Siz ormanlara zarar verirsiniz, fakat tepki yanardağlardan gelir. Çünkü doğa, tüm çeşitliliğine, renkliliğine, zenginliğine rağmen tektir, bütünseldir. Parmağınız kesilse gözleriniz ağlar. Tırnağınızın ucundan ufak bir parça kopsa, bütün vücudunuz acı çeker.

Yeraltı nükleer denemelerle, dünyanın damarlarını çatlattınız, kabuğunu kırdınız. Ama bunu yaparken, dünyanın da sizin gibi «canlı» olduğunu düşünmediniz. Dünya sizden daha canlıdır. Kendini yenileyecek ve çatlayan kabuğunu onaracak. Sallanarak, açtığınız o boşluğu dolduracak.

Sallanacak... Birgün mutlaka sallanacak. Maden yataklarınızı, petrol kuyularınızı, enerji santrallerini-

zi ve reaktörlerinizi alıp başınıza çarpacak. Çelik kasalarda sakladığınız hisse senetlerini, banka cüzdanlarını, kredi kartlarını, çek defterlerini alıp başınıza çarpacak. Gül ektiniz de, diken mi çıktı? Ektiğinizi biçiyor, verdiğinizi alıyorsunuz.

Bitmek bilmeyen hırsınızla, salgın hastalıkları da siz çağırıyorsunuz. Suçu, Afrika ormanlarında yaşayan zavallı maymunlara yıktınız. Hayır, maymunlardan gelmedi o hastalık. Kirli düşünceleriniz üretti o hastalığı. Siz ürettiniz... Ortaya siz çıkardınız o mikrobu! Hücresel kütlenizi mahveden tüm hastalıkların kökeni zihinseldir, hücresel değil. Kininizle, nefretinizle, bencilliğinizle ürettiniz.

Ozon tabakasını da hallettiniz sonunda. Bu delik gittikçe büyüyecek, günün birinde güneşin zararlı ışınlarıyla yüzyüze geleceksiniz. O zaman nereye kaçacaksınız, Venüs'e mi? Hiç heveslenmeyin. Venüs sizi kabul etmeyecek. Dünyanın canına okudunuz, şimdi sıra Venüs'e mi geldi? Hımm?

Niye yumruklarınız sıkılı, dişleriniz kenetli? Öfkeli misiniz yoksa? Dişleriniz niçin gıcırıyor? Beni döverek susturmak mı istiyorsunuz? Siz eğer öyle yaparsanız, «peki, peki, siz haklısınız» diyeceğimi mi sanıyorsunuz? Beni susturarak, gerçekleri değiştiremezsiniz. Ateşe girdiyseniz, yanacaksınız. Sulara in-

diyseniz, boğulacaksınız. Ne ektiyseniz, onu biçeceksiniz. Ne verdiyseniz, onu alacaksınız. Gül ektiniz de, diken mi çıktı?

Derin uykunuzdan uyanmanız için, ille sarsıcı bir olay mı olsun? Hayır, olmasın. Masallarla, ninnilerle uyuduğunuz uykularınızdan, o derin uykularınızdan, sarsılarak uyanmayın, kendi bilincinizle uyanın. Uyanın ki, Hiroşimalar ve Çernobiller bir daha yaşanmasın.

Kayalıklara iyice yaklaşıyorum. Burda çok muhteşem bir manzara var. Dağ yarılmış sanki, her iki tarafı dik kayalarla kaplı. Yol, içe doğru üçyüz metre kadar kıvrılarak gidiyor ve ilerde, kıvrımlı kayaların arasında gözden kayboluyor. Sesin toplanması için, ellerimle ağzımı çevreleyerek bağıyorum:

-«Senden nefret ediyoruuum!..»

Karşılıklı uzanan sarp ve kıvrımlı kayalarda yankılanan ses, bana aynı şekilde karşılık veriyor. Sonra ellerimle ağzımı yine çevreleyerek:

-«Seni seviyoruuuum!..» diye bağıyorum.

Yankılanan ses, beni sevdiğini haykırıyor. Hayata ne vererseniz, hayattan onu alıyorsunuz. Ne ekerse-niz, onu biçiyorsunuz. Evrensel yasalar böyle işliyor.

Bütünselliği Kavramak

Sarp kayalıklar arasından geçerek, sola kıvrılan yolda ilerliyorum. Çıkmam gereken çok kısa bir yokuş var. Doğanın koynunda kaybolmuş gibiyim. Fakat ben aslında Alibey Adasının etrafında yarım bir daire çiziyorum. Sonra bir köprüyle Lale Adasına geçeceğim. Lale Adasına varınca, Ayvalık hemen karşıda zaten. Dönüp ardıma bakıyorum. Kayalıklar orda... Denizin köpüklü mavisiiyle kucaklaşıp, güneşin parlak ışığıyla harelenmiş, gümüş renginde ıslıl ıslıl ışıldıyor.

Sarp kayalar geçit vermediği için yol burda tepeye doğru çıkıyor ve kıvrılarak tekrar aşağı iniyor. Yokuşu nerdeyse yarılardım. Güneş tam tepede... Baharın henüz ortaları olmasına rağmen ortalık cayır cayır yanıyor.

Deniz aşağıda... Ben yokuşu tırmanıp yükseldikçe, hırçın dalgalarıyla kayaları döven deniz taa aşağılarda kalıyor. Büyüleyici manzarasıyla, ötelere doğru masmavi uzanarak gidiyor, komşu adaların ve kıv-

rımlı mor dağların arasında gözden kayboluyor. Bu olağanüstü güzelliği seyrederken, hayatın bütünselliğini düşünüyorum. İnsanın doğayla organik bağı ve ayrılmaz içiçeliğini...

Ortalık, çırçır böceklerinin çıgıllıklarıyla adeta inliyor. Sanki varlıklarını kanıtlayabilmek için yırtınıyorlar. Çalılarının içinden, gizemli hışırtılar ve kuru otları çıkırdatan ayak sesleri geliyor. Bunun ne olduğunu anlayabilmek için, önce durup sesi dinliyorum. Bir süre sonra, yaşlı bir kaplumbağa, çalılarının içinden ağır ağır çıkarak geliyor ve önümde duruyor. Nefes nefese kalmış, çok yorgun görünüyor. Bir süre sessiz bakıştıktan sonra çömelip sırtını okşuyorum.

-«Merhaba. Ben Şeytan Sofrası'na gidiyorum. Senin yolculuk nereye?»

-«Benim şeytanla işim yok. Çekil başımdan!»

-«Tamam ya, ne dedik biz? Niye hemen kızdın ki, fena bir şey mi söyledik?»

-«Sabahtan beri bir lokma yiyecek bulamadım. Kıtlık mı geldi yoksa?»

-«Elma ister misin? Yoksa ekmek mi?»

-«Elma ver ya, ağzım kurudu susuzluktan. Eski-den buralarda dikendutu olurdu, ekşi ekşi yedim. Böğürtlenlerin kökü kurudu sanki. Açgözlü kuşlar hepsini silip süpürüyor. Sen kimlerdensin?»

-«Ben mi? Ben filancanın oğluyum desem sanki tanıyacak mısın?»

-«Tanırım ya, söyle sen...»

-«Ben çok uzaklardan geldim. Berlin’de yaşıyorum. Al bakalım, bu elma senin. Afiyetle ye, için serinlesin.»

-«Kendini mi kaybettin yoksa?»

-«Nerden bildin?»

-«Bilmeyecek ne var ya... Kendini aramıyorsan, taa Berlin’den çıkıp, buralara niye geldin? Şeytanın karanlık çukuruna inip kaybolmadıysan, birgün belki kendini bulursun.»

-«Şeytan çukuru?»

-«Oraya giren, karanlık bir labirente girmiştir. Oradan bir daha çıkamaz. Dağlarda dolaşan bir şaşkın olma. Kendi içinde dolaşan bir gezgin ol. Gir de bir kendi içine bak. Sen eğer kendini kendi içinde bulamıyorsan, başka nerde bulacaksın?»

-«Sen bilge misin?»

-«O nedir?»

-«Bilge... Bilge işte. Sen bilge bir kaplumbağaya benziyorsun. Cahil cühela değilsin bizim gibi. Yani çok şeyler biliyorsun.»

-«Bir şey biliyorsan, bu bildiklerin birgün sana tuzak olabilir. Onları satarak, şan-şöhret çukuruna ine-

bilirsin. Bildiğini biliyorsan, bu da başka bir şeytan çukurudur. Kibire kapılıp hapy yutarsın. Sen en iyisi, bir şey bildiğini bilmeyene git.»

-«Biraz açıklık rica etsem...»

-«Kapalı mı oldu?»

-«Eh, biraz...»

-«Kapalı olan senin bilincin ya. Benim söylediğim çok açık. Cahili bilir misin?»

-«Bilirim, evet.»

-«Kimdir o?»

-«Gerçeği bilmeyen...»

-«Gerçeği bilmeyen, ahmaktır. Ahmaklık, şeytanın en derin ve karanlık çukurlarından biridir. Ama bir de, bilmediğini bilmeyen vardır ki, o da cahildir. Cahillik, çıkışı olmayan bir şeytan labirentidir.»

-«Çok enterasan!.. Başka neler var?»

-«Neler yok ki... Bilen, alimdir. Ama bildiğini bilen, ariftir. Bir de, bildiğini bilmeyen vardır ki, sen git onu bul.»

-«O nerededir?»

-«Sende... Sen kendini eğer kendinde bulamıyorsan, onu başka nerde bulacaksın?»

Elmayı parçalayıp, önüne koyuyorum. İstekle yemeye başlıyor. Kaplumbağa elmasını yerken, ondan mücadele rica ederek yoluma devam ediyorum. Yoku-

şu çıkarken, yaşlı kaplumbağanın söylediklerini düşünüyorum. Demek içimizde, açığa çıkaramadığımız bir «bilge» var?

-«Kaplumbağa bana bunu söyledi. «Sen git onu bul» dedi. «O nerde?» dedim, «o senin içinde, ahmak, onu kendi içinde bulamıyorsan, başka nerde bulacaksın?» dedi. Sezdirmeden, ince ince iğneledi beni, ağzımın payını bir güzel verdi...»

Yaşlı kaplumbağa, söyledikleriyle bilincimde yeni bir halka daha açtı. Genişleyip açıldım, onun söyledikleriyle çoğaldım sanki. Ünün, servetin ve makamın dayanılmaz cazibesine ve çekiciliğine kapılıp kaldıysanız, yolunuzu aydınlatacak ışığı bulamazsınız. Ama bu, «ünlü olmayın, zengin olmayın, önemli makamlarda bulunmayın» anlamına gelmez.

Onları taşıyabilecek bir olgunlukta olmanız gerekir. Onlara itibar etmeden yaşayacaksınız. Bireysel çıkarlarınız ve küçük hesaplarınız için, onları kullanmayacaksınız. Onlarla kibirlenip, çevrenize onlarla caka satmayacaksınız. Onları hayatınızın merkezine koymadan ve onların etrafında fırıldak gibi dönmeden yaşayacaksınız. Onları taşıyabilecek olgunluk düzeyi budur.

Yoksulluk aslında içinizdeki bilgeye ulaşmanız için daha uygun bir ortamdır. Yoksul olduğunuz için,

zaten mütevazı bir yapınız vardır. Kibirden ve bencillikten zaten uzaksınız. Çalışan, üreten, paylaşan, seven, yardımlaşan bir kültürün içinden geliyorsunuz; bu nedenle olgunlaşmaya zaten uygun bir yapınız vardır. Onlar, pahalı takıların ve değerli taşların çeşitlerini bilirken, siz acıların çeşitlerini bilirsiniz. O pahalı takılar, onları, kibrin derin vadilerine indirirken, cahilliğin ve bencilliğin bataklığına götürürken, acılar sizi alıp olgunluğunuzun zirvesine çıkarır. Acılar, sizi kendi kemalinizle buluşturur. Acılar fırınında pişerek, içinizdeki bilgeyle tanışırsınız.

Bilgeliğe giden yolda, en büyük engel nedir, biliyor musunuz? Kendi negatif duygularınız... Kendinizden ve insanlardan nefret ederek, bilge olamazsınız. Doğayı sömürerek, insanlara zulmederek, çalarak, yalan söyleyerek olamazsınız. Yarışarak, rekabet ederek, rakibinizi karalayarak ve kıskanarak olamazsınız. İçinizdeki bilgeyle buluşabilmeniz için, mutlak bir yalnızlığa ve derin bir sessizliğe ihtiyacınız vardır. Kendi yalnızlığınız ve sessizliğinizden başka hiçbir şeye ihtiyacınız yoktur. Mala, mülke, üne, unvana, kariyere kesinlikle ihtiyacınız yoktur. Tersine, bilgeliğe giden yolda onlar büyük engeller, patlamaya hazır gömülü mayınlardır. Onlar, gizli tuzaklar, akışı durduran girdaplardır.

Yokuşun sonunda, sola dönüp, aşağı doğru inmeye başlıyorum. Biraz ilerde yol eğimini kaybediyor ve tekrar düzleşiyor. Sık böğürtlenlerin arasında, denize doğru bükülerek giden yolda ilerliyorum. Çalıların içinden çıkan ürkek bir sincap, korkuyla bir ağaca tırmanarak bana bakıyor.

-«Korktun mu?» diyorum.

Kim olduğumu anlamak ister gibi dikkatle bana bakıyor. Durup bir süre ben de ona bakıyorum. Neredeyse vücudunun büyüklüğüne eşit, kocaman, püsküllü bir kuyruğu var. Çok şirin. Korkmasını gerektiren tehlikeli bir durum olmadığını anlayınca, ağaçtan inerek, çalılarının arasında kayboluyor. Yalnızlık, sizi hiç yalnız olmadığınız bir yere götürür...

Orda hiç yalnız olmadığınızı anlarsınız. Çünkü siz orda özne değilsiniz. Kendinizi özne olarak algılamadığınız için, nesne de yoktur. Siz her şeysiniz. Kendinizi «her şey» olarak algılamak, nasıl bir şeydir? Dünyayla bütünleşirsiniz. Birbiriyle çelişen zıt fikirler, görüşler, akımlar, ideolojiler, hepsi sizde birleşerek bir sentez oluşturur. Farklılıklar sizin için ortadan kalkar ve hayat sizin için tek bir yapıya dönüşür. Kendinizi işte bu sonsuz bütünde bir zerre... veya kendinizi, o bütünü içinizde taşıyan bir zerre olarak algılersınız. Derinleşir ve durgunlaşırsınız.

Sessizlik, sizi hiç sessiz olmadığınız bir yere götürür. Orda, tüm seslerin tınlayan nağmelerini işitirsiniz. İçinizde tınlayan uyumlu seslerin hazzıyla dolup taşarsınız. Hissettiğiniz tek şey, uyum ve güzelliştir. Hayatınızda, birbiriyle çelişen hiçbir şey bulamazsınız. Başkalarına aykırı gelen en zıt şeyler bile sizde uyumlu bir sentez oluşturur. Dininden, milliyetinden, cinsiyetinden, sosyal konumundan dolayı, hiçbir insan, sizde ayrıcalıklı bir yer tutmaz.

Bilge, tüm bilinç boyutlarını birebir yaşayarak, tanıyarak, kendi bilincinin zirvesine çıkmıştır. Bilge için artık çıkılacak bir zirve yoktur. İnilecek bir çukur da yoktur. Olması gerektiği yeredir. O, berrak bir ayna gibi pırıl pırıl olmuştur. Ona baktığınızda kendinizi görürsünüz. Ona söylediğiniz her sözü, siz aslında aynadaki adama, yani kendinize söylemiş olursunuz.

Bilgeyi kolayca karalayabilir, ona çamur atabilir, onu kolayca «hırsız»lıkla ve «hain»likle suçlayabilirsiniz. Nesimi'yi işkenceyle öldüren aynı kişiler, Halacı Mansur'un kollarını ve bacaklarını çaprazlama kesmiştir. Pir Sultan Abdal'ı asanlar da onlardır. Peygamberleri, «yalancı» diye taşıyanlar, sürgüne gönderenler ve çarmıha gerenler de onlardır. Eskinin köle tacirleri, içinde yaşadığınız modern çağın umut ta-

cirleri olmuştur, ya da yalan satan bir gazetenin tiraj müdürü veya tencere-tava müdürü olmuştur; ama mantık aynı, ruhsal evrim düzeyi aynı, yaşadıkları dalga boyları aynı, frekans aynıdır. Aynı frekansta oldukları için, birbirine benzeyen cızırtılı sesler çıkarırlar, uyumlu sesleri bozmak için parazit yaparlar. Fakat bilgenin sesi, o parazitleri aşar ve hedefe net olarak ulaşır.

Bilge için, «acı» ve «hüzün» de yoktur. Düşük bilinç katlarında yaşanan «acı» durumları, bilge, «ders» olarak görür. Bakış açısı budur. O olayları deneyimler, gereken dersi alır ve serbest bırakır. Kendinde tutmaz. Çünkü bilge «an»da yaşar, geçmişte veya gelecekte değil... Bilge için, «dün» yoktur, tıpkı «yarın» olmadığı gibi. Hakkında söylenen ileri-geri laflara, boş lakırdılara ve yalanlara takılıp kalmaz.

Özne-nesne ilişkilerini çoktan aşıp geçtiği için, kendi bedeniyle ilgili hiçbir sorun yaşamaz. Yeme, içme, çok uyuma, tembellik gibi düşük bilinç düzeylerinde yaşanan davranışlardan uzaktır. Alışkanlıkları, saplantıları, bağımlılıkları yoktur. Toplumun değer yargıları da onu hiç ilgilendirmez. Bu değer yargıları onu zaten yönlendiremez ve şekillendiremez. Onun için, «övülmek» ve «yerilmek» arasında bir fark yoktur. Övülmeye, alkışlanmaya, onaylanmaya ihti-

yacı yoktur onun. Zenginlik ve yoksulluk, onun için farksızdır. Yunus Emre'nin, «ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim» sözü, hayata bu bilinç düzeyinden bakılarak söylenmiştir.

Bulduğum adayla, karşı dağın arasında kalan denizin görünen kısmı, giderek görüş alanımın dışına çıkıyor. Çok sıcak olmasına rağmen, zaman zaman denizden tatlı bir serinlik esiyor. Biraz dinlensem çok iyi olacak. Oturabileceğim güzel bir yer arayarak, sık çalılarla kaplı, taşlı ve dar patikada yürümeye devam ediyorum. Sık çalılarının içinde oturmak istemiyorum. Bildiğim kadarıyla, ilerde denizi gören açık bir alan olacaktı. Adımlarımı açarak, oraya kadar yürümeye karar veriyorum.

Bilgelik, açık denizlere benzer. Kendisi olmayanla sınırlandığında, artık kendisi değildir. Bilgeliği kuşatan ufuklar yoktur. Güneşin hiç batmadığı ve gece- nin yaşanmadığı bir yerdedir. Algılanamayan diğer boyutlara ve oralarda tıkr tıkr işleyen hayat planlarına inanmayabilirsiniz. Maddeyle sınırlı karanlık bir hücreye kendinizi hapsedtiyseniz, hayata kesitsel bakar, maddenin ötesini göremezsiniz.

Ama kendi yaşadığınız boyutun hangi nicel katmanına inerseniz inin, sizi şaşırtan bir bilgelikle karşılaşacaksınız. Bilgelik, sonsuzluğun kendisidir. Ya da,

bu sonsuzluğu kendi içinde yaşayan ve onunla bütünleşen bir birimdir. Hayat, sizin hayalinize sığmayacak kadar geniştir. Ona kesitsel bakarsanız, mutlu olamazsınız. Bilgelik, bütünselliği kavramaktır.

İsminizin önündeki unvanlar sizi işinizde belki uzman yapabilir, ama o unvanlar sizi asla bilge yapmaz. İyi bir politikacı olmanız, iyi bir insan olmanızı gerektirmez. Yalan satan bir gazetede, tencere-tava dağıtan bir tiraj müdürü olabilirsiniz; ama bu, yalancı olmadığınız, cahil olmadığınız anlamına gelmez. Zengin bir işadamı olmanız; hilebaz ve sahtekâr olmanıza engel değildir. Bu unvanlarınızla «bilge» olamaz, ama belki etrafınıza çamur sıçratan diplomalı bir cahil olursunuz. Çünkü, içinde yaşadığınız bu çağda, cahillik, diploma gerektiren ve çok aranan bir özellik oldu.

Bilgelik, koşulsuz olarak sevmek ve hayatı coşkuyla kucaklamaktır. Basitlik değil, ama sadeliktir. Gösterişten, şatafattan, kibir ve gururdan uzak bir sadelik... Sınavla, diplomayla kazanabileceğiniz bir unvan değildir. Bilgelik, hissedilerek yaşanan bir bilinç düzeyi, bir bakış açısıdır.

Para için katil olabilir, makam ve servet için dalavukluk yapabilirsiniz. Sahte parlaklığıyla, şöhret, aklınızı başınızdan kolayca alabilir. Şöhret uğruna,

iç güzelliğinizi, huzurunuzu, sizi mutlu edebilecek o güzel sadeliğinizi yitirebilirsiniz. Çünkü siz, çok ünlenerek, çok mutlu olacağınızı sanırsınız. Ama olamazsınız... Belki doymamış bazı duygularınızı geçici olarak tatmin edebilirsiniz. Alkışlanarak, onaylanarak, «değerli» ve «saygın» bir insan olduğunuz his-sine kapılabilirsiniz. Çölde serap görüyor, boş hayallere düşüyor olabilirsiniz. Ama mutlu olamazsınız.

İçinizdeki bilgeyle tanışmamış olmanızın nedeni, bilgisiz olmanız değildir; bilgisiz olduğunuz halde, bilgisizliğinizi kabul etmemenizdir. Sizi, bilgisizliğinize inandırmak nerdeyse imkânsızdır. Zaten buna inanacak olsanız, eksikliğinizi farkederek ve ihtiyacınız olanı aramaya başlarsınız.

Bilmediğiniz başka bir şey ise, dünyanın zengin mutsuzlarla dolu olduğudur. Zaten bunu bilmiş olsanız, sizi uçurumun eşiğine kadar götüren hırsınızdan ve açgözlülüğünüzden kolayca vazgeçebilirsiniz. Fakat onlara baktığınızda, onların iç dünyalarında gide-rek büyüyen yangını göremezsiniz. Sadece havuzlu villalarını, şatafatlı hayatlarını ve muhteşem arabalarını görürsünüz. Çünkü, siz sadece yüzeye bakar, yüzeyde yaşar, yüzeyi görürsünüz. Baktığınız nesnenin, görünmeyen gizli boyutuyla değil, sadece görünen biçimiyle ilgilenirsiniz.

Bilge ise, baktığı şeyin gerçek doğasını görür. Size çekici ve cazibeli görünen mevkileriniz, bilge için çok kirli bir yerdir, sıkılır orda. Siz onu hep «tek başına» dolaşırken görürsünüz, fakat o aslında hiç «yalnız» değildir. O derin sessizliğinin altında, tüm seslerin ve renklerin uyumlu senfonisini dinler. Sakin görüntüsünün altında, derin bir bilgi hazinesi, huzur ve mutluluk vardır.

Bilgelik; servetle, makamla, şanla, şöhretle kazanabileceğiniz bir unvan değil, sadeleşerek ulaşabileceğiniz bir bilinç düzeyi, bir bakış açısidir. Arzularınızdan ne kadar sıyrılır ve ne kadar sadeleşirseniz, o kadar bilge olursunuz. Ne kadar bilge olursanız, o kadar seversiniz. Ama önce kendinizi, sonra kendinizle birlikte her şeyi seversiniz. Egonuzu yıktığınız, benlik dağını aşmış geçtiğiniz için, ufkunuz açıktır, kendinizi her şeyle bir bütünlük içinde algıyorsunuz. Mutluluk işte budur.

Bilgelik, isminizin yerine kullanabileceğiniz bir sıfat değildir. Kartvizitinize yazabileceğiniz ya da isminizin önüne takabileceğiniz bir unvan da değildir. Çok okuyarak, çok bilerek bilge olamazsınız. Siz ancak gerçeği içinizde hissederek ve derinden yaşayarak bilge olursunuz. Her şeyi karşılıksız severek ve tüm boyutlarıyla hayatı kucaklayarak olursunuz. Sa-

deleşerek olursunuz. Bir çöplük dağı haline getirdiğiniz zihninizi; rekabetten, kıskançlıktan, öfkeden, bitmeyen arzulardan ve gelecek korkularından arındırdıkça sadeleşir, sadeleştikçe bilge olursunuz.

İşte nihayet açık alandayım. Burası hafif tümsek bir yer. Çiçekli yaban otlarıyla kaplı bir alan... Burdan bakınca, gördüğüm manzara beni derinden etkiliyor, adeta büyüleniyorum. Aşağıda, adanın kayalıklarıyla kucaklaşan deniz, yandaki büyük adanın çevresinde ve uzaklardaki dağların eteklerinde kıvrılarak masmavi uzanıyor. Konaklamak için, mükemmel bir yer. Denizden gelen serin rüzgâr, omuzlarıma kadar inen uzun saçlarımı bir bayrak gibi dalgalandırarak, adanın içlerine doğru esip gidiyor. Sağ omuzumdan, sol koltuk altıma doğru çaprazlama taktığım çadır kumaşından kalın çantamı çıkarıp yere bırakıyor ve toprağa sırtüstü uzanıyorum. Of!..

Haramiler Yolu Kesti

Oturduğum yerden bakınca, ötelere doğru uzayıp giden denizin sadece bir kısmı görünüyor. Etrafım, Alibey Adasının irili ufaklı tepeleriyle çevrili. Aşağıda kayaları döven dalgaların uğultusu bana kadar ulaşıyor. Yırtınırcasına öten çırçır böceklerinin çığlıklarına karışan kuşların neşeli cıvıltıları, uyumlu bir armoniyi ortaya çıkarıyor. Bir de şu yaşlı kaplumbağanın bana söyledikleri... Onun söyledikleri, bir uğultu gibi dönüp duruyor beynimde. Yıllar önce damladığım durgun suya yeniden damladım sanki. Yeniden halka halka açıldım, çoğaldım, genişledim...

Çantamdan bir elma çıkarıp, istekle yemeye başlıyorum. Kütür kütür, yeşil, sulu bir elma... Tadı da çok hoş... Elmanın kalan posasını atıp, çantamdan suyu çıkarıyor, kana kana içiyorum. Bilgeliğin belirtisi cömertliktir. Cahilliğin belirtisi de cimrilik... Şu elmaya bakar mısınız?

Size önce görme yeteneği veriliyor, sonra da, görüntülerin ve renklerin en güzeli sunuluyor. Sesi, ko-

kuyu, tadı algılayabilme yeteneği veriliyor; sonra da, ses, koku ve tat sunuluyor. Oksijen ihtiyacınız olduğu için mi oksijen var, yoksa oksijen olduğu için mi oksijen ihtiyacınız var? İhtiyacınız olan vitaminler, enzimler, mineraller cömertlikle veriliyor. Ne bir eksiklik, ne bir fazlalık... Bunun mucize olmadığını mı düşünüyorsunuz? Hayat mucize değilse, nedir?

Elmanın, bilinçten bağımsız bir tadı var mıdır, yoksa o tat, kendini algılayan ve değerlendiren bir bilinçle mi ortaya çıkıyor? Verici istasyonu kurdunuz, fakat alıcı istasyon yoksa, bu radyo dalgaları ne işe yarar? Gören, işiten, koklayan, tadan bir birim yoksa; görüntünün, sesin, kokunun, tadın ne anlamı var?

Yaşadığınız ortama bakar mısınız? Dünya, o mükemmel atmosferiyle, kendi doğasını bir ana rahmi gibi sarmalıyor. Birbirinden farklı ve bağımsız olarak algıladığınız varlıkların herbiri, diğerinin varlık nedeni oluyor; hayvanların varlık nedeni bitki örtüsü, bitki örtüsünün varlık nedeni akarsular, akarsuların varlık nedeni dünya, dünyanın varlık nedeni güneş, güneşin varlık nedeni galaksi, galaksinin varlık nedeni evren... Peki evrenin varlık nedeni?

Oturduğum yerde bunları düşünürken, tahmin ettiğim gibi başım sigarasızlıktan yine dönmeye başlıyor. Uyuşma yok, sadece biraz dönüyor.

-«Dön!..» diyorum. «İstedğin kadar dön!.. Senin dönmen hoşuma gidiyor. Bana sigara içmediğimi hatırlatıyorsun. Dön başım, dön!.. Fırıldak gibi dön!»

Baş dönmesi bu kez çabuk geçiyor. Bilinçaltım artık beni kandıramıyor. Bu nedenle de ısrar etmiyor. Sonra toprağa sırtüstü uzanıp, gökyüzüne bakıyorum. Masmavi, derin, sonsuz... Sonu yok!.. Başı da yok!.. Eşi yok, benzeri de yok!..

-«Allahım... Bu ne gizemli bir hayat? Bu nasıl bir ilim? Bu ne derin bir sevgi?»

Varlığın çokluğunda, renklerin çokluğunda, seslerin çokluğunda kaybolan gizemli bir teklik, yalnız olmayan bir yalnızlık... Bir «an»da derinleşen sonsuzluk... Ve derin bir sessizlikte gizlenen muhteşem senfoni orkestrası...

Biraz önce attığım elma posasının üzerine karıncaların üşüştüğünü görüyorum. Bu yaramaz küçük şeytanlar, elma posasına öyle bir üşüşmüşler ki, onu kısa sürede bitirebilirler. Onların elmaya oburca saldırışlarını biraz izledikten sonra, birkaç metre uzayıp giden koloniye görüyorum. Birçokları yollarda, sanki kokusunu almışlar gibi elma posasına doğru koşaradım geliyorlar.

Koloniye izlemeye başlıyorum. Bir ağacın dibinde, toprağa oyulmuş yuvayı nihayet bulabiliyorum. Yu-

vadan çıkan toprak, yuvanın yanbaşında kocaman bir dağ oluşturmuş. Karınca boyutlarına göre orantıldığında, bu dağ belki Erciyes'den daha büyük.

Sağ tarafta, biraz ilerde, koloniden ayrı başka bir karınca görüyorum. İri bir karınca... Kendi büyüklüğünün iki-üç katında bir yaprak, yeşil bir yaprak taşıyor. Bayrak taşıır gibi yaprağı dik tutmuş ağzında. Öyle de hızlı gidiyor ki, canavar gibi. Küçük koloniyi bırakıp, onu izlemeye karar veriyorum. Giderken, kendisi gibi iri yapılı başka karıncalarla selamlaşıyor.

İri karınca, çalı dibindeki yuvaya geldiğinde, yaprağı bırakıyor. Kıç tarafını yuvaya sokarak, yaprağı ağzıyla içeri çekmeye çalışıyor. Fakat hayır!.. Yaprak, yuvanın deliğine göre çok büyük! Bir süre düşünüp, başını kaşıdıktan sonra, sonunda bir çözüm buluyor. İçeri seslenerek, diğer karıncaları çağırıyor.

Yuvadan, sesi duyan işçi karıncalar çıkıyor. Bunlar, yaprak taşıyan bahçıvan karıncadan daha küçük. Hepsi birden yaprağı içeri çekmeye çalışıyor. Fakat boşuna bir gayret içindeler. Yuva deliği, yaprağa göre çok küçük. Bu kez başka bir çözüm bulmakta gecikmiyorlar. İri cüsseli bahçıvan karınca, getirdiği yaprağı, testere gibi sağlam çenesiyle kesmeye başlıyor. Diğerleri de, onun kestiği yaprak parçalarını içeri taşıyorlar.

Küçük dişi karıncalar, bu yeşil yaprakları çiğneyerek hamur haline getirecekler. Sonra onu, yuvanın tabanına serecekler ve çürümeye bırakacaklar. Hasat mevsimi geldiğinde, çürümüş yaprak hamuru üzerinde mantar yetişecek. Mantarı çok seviyorlar.

Daha sonra diğer küçük karıncaların kolonisine yöneliyor, merakla izlemeye başlıyorum. Onlar başka bir dünyadalar. Elma artığına doğru akın akın koşmaya devam ediyorlar. Daha şanslı olanlar, çöpünden çekirdeğine kadar silip süpürmüşler bile. Fakat hâlâ gelenler, elmanın son kalıntılarına ulaşmak isteyenler var. Kuyruk çok uzun. Umudun, sabrın, azmin ve kararlılığın canlı görüntülerini izliyorum.

Yuvalarına yaklaşıyorum. Elmadan haberleri olmayan şanssız karıncalar da var. Onlar hummalı bir çalışma içindeler. Kıştan kalma tohumu döllenmesin diye yuvadan dışarı taşıyorlar. Yuvanın önünü iyice temizleyip, otlardan arındırarak, kendilerine bir harmanyeri açmışlar. Yuvadan çıkardıkları tohumu bu harmana sererek bahar güneşinde kurutacaklar ve böylece toprak altındaki yuvada onların döllenmesini engellemiş olacaklar.

Bu sırada, kırmızı renkli, kıvrık çeneli, iri yapılı üç karınca dikkatimi çekiyor. Haydut gibiler... Çok hızlı yürüyorlar ve hiçbir engel tanımıyorlar. Sanki

belli bir hedefe odaklanmış gibi kararlılar. Yuvadan dışarı tohum taşıyan küçük karınca kolonisine doğru hızla yaklaşıyorlar. Niyetleri pek iyiye benzemiyor.

Eyvah! Yuvaya giriyorlar! Biraz sonra, yuvanın içinden çılgınlıklar gelmeye başlıyor. Panik içinde, birkaç işçi karınca dışarı fırlıyor. Haydut karıncalardan ikisi, koşarak onları yakalıyor ve anında boğarak öldürüyor. Daha sonra yuvadan çıkan işçi karıncalar, kardeşlerinin yardımına koşuyor, ama onların bu fedakâr davranışları ve direnişleri boşa çıkıyor.

Bu haydutlar, yuvadaki larva ve kozaların tümünü yuvanın önüne çıkarıyorlar. Sonra yağmaladıkları bu koza ve larvaları alıp, esir kampına, yani kendi kolonilerine doğru yola çıkıyorlar. Hemen bir çöp alarak, harami karıncaları engellemeye, onları hedeflerinden saptırmaya çalışıyorum. Fakat çöpün etrafını dolanarak, engeli sabırla aşıyorlar ve büyük bir kararlılıkla yollarına devam ediyorlar.

Bunlar çalışmayı sevmedikleri için, hep bu kolay yolu seçiyorlar. Çaldıkları larvaları ve kozalardan çıkacak olan larvaları, işçi karınca oluncaya kadar büyütecekler. Sonra da onları esir olarak kullanmaya başlayacaklar. Esir karıncaları çalıştırarak, tahtlarında krallar gibi yaşayacaklar. Açgözlü tiranların, ülkenizi işagâl ettiklerini düşünün!

Bu haydutların, bazen işçi karıncaların kraliçesini öldürerek, koloninin başına geçtikleri, öldürdükleri kraliçenin tahtına kurulup, hayatları boyunca avatadan beslendikleri de oluyor. Yani bunlar resmen darbe yaparak, küçük işçi karınca kolonisinde, gücü ve iktidarı ele geçiriyorlar. Şunlara bakın!.. Emeğin ve demokrasinin düşmanları her yerde aynı oluyor demek? Bunlar hep aynı dalga boylarının varlıkları mıdır, nedir? Karınca veya insan, çatışarak gelişen hayatın negatif kutbunu temsil edenler nasıl da birbirine benziyor?

Ben artık gitmeye hazırlanırken, bir uğurböceğinin, uçarak gelip bir yaprağa konduğunu görüyorum. Bu böcek, siyah benekli kırmızı kostümüyle çok şık. İnsanlar aleminde onun adı «uğurböceği»dir, ama karıncalar aleminde onun adı tam tersi... Karıncalar ona «uğursuz böcek» diyorlar.

Yaprağın üstünde, panik içinde sağa sola koşuşturan bir karınca var. Çok tedirgin. Eyvah!.. İşte şimdi hapi yuttuk! Nerden çıktı lan bu uğursuz böcek? Yeşil yaprağın üstünde, yeşil renkli bir yaprakbiti var. Her ikisi de yeşil olduklarından, onları birbirinden ayırdetmek oldukça zor. Karınca, kuru bir yaprak parçasını iterek, yaprakbitini saklamaya çalışıyor. Fakat çok geç!

Uğurböceği, yaprakbitinin kokusunu çoktan almış bile, ona doğru yöneliyor. Acele yok. Panik yok. Kendinden emin adımlarla, ağır ağır yaklaşıyor. Yaprakbitinin yanına gelince, karıncanın sürükleyerek getirdiği kuru otu, kuvvetli bir kanat darbesiyle itiyor ve karıncanın saklamaya çalıştığı yaprakbitini açığa çıkarıyor. Yutar mıyım lan ben? Çekil önümden, çekil! Cunbur lop! Hımm!.. Pek de lezzetliymiş! Var mı lan daha? Doğru söyle bak, seni de yerim ha!.. Peki, peki, zırlanıp durma! Uğurböceği, yavaş yavaş yürüyerek yaprağın ucuna geliyor, kanatlarını açıyor ve başka yaprakbiti bulmak için başka yapraklara uçuyor. Üzüntüden kahrolan çoban karınca, sızlana sızlana yuvaya dönüyor. Bir yaprakbitine sahip olamadın! Yazıklar olsun sana!..

Karıncaları kendi dünyalarında bırakarak, yürümeye devam ediyorum. Uzaklarda, denizin ve gökyüzünün mavisiyle bütünleşmiş mor dağlar görünüyor. Fakat benim aklım hâlâ karıncalar diyarında...

Bu küçük varlıklar, yaprakbitlerini evcil bir böcek haline getirmişler!.. Onların tatlı sindirim artıklarıyla besleniyorlar. Hayvancılıkla uğraşan bu çoban karıncalar, kış boyunca, yaprakbitlerinin bakımıyla ilgileniyorlar. Tıpkı koyun sağır gibi, yaprakbitlerini dürtükleyerek, onlardan çıkan tatlı sıvıyı emiyorlar.

Bahar geldiğinde, çoban karıncalar, bu yaprakbitlerini dışarı çıkarıyor ve onları beslenebilecekleri yaprakların üzerine bırakıyorlar. Yaprğa yapışarak beslenen yaprakbitleri, çoban karıncaların gözetimi ve koruması altındadır; fakat işte bazen böyle şanssızlıklar da olabiliyor. Hiç yoktan bir uğurböceği uçarak geliyor, karıncanın kış boyunca ve binbir zahmetle besleyip büyüttüğü yaprakbitini kapıp gidiyor.

Aşağı doğru yürüdükçe, kayalara çarpan dalgaların sesini daha net duymaya başlıyorum. Güneş artık eğilmeye başladı. Denizden tatlı bir ikindi serinliği esiyor. Önümdeki kıvrımı dönünce, iki adayı birbirine bağlayan köprüyü görüyorum.

«Sonsuzluk» olarak tanımlanan sürekliliği, hayatın sürekliliğini doğuran, içinde yaşadığınız doğadır. Kanıksadığınız için, size doğal ve sıradan gelen en mucizevi gerçekler onda gizlidir. Doğa, kendini çeşitli formlarda devam ettiren, kendini sürekli yenileyen, evrimleşen, sürekli gelişen bir varlıktır.

Küçük ayrıntılarda bile muhteşem hayat planlarının sürekliliği sağlanır. Bu hayat realiteleri, farklı boyutlarda ve aynı boyutun çeşitli nicel katmanlarında, tüm ihtişamıyla hükmünü sürdürür, yasalarına işlerlik kazandırır. Doğanın her zerresinde, hepinizi şaşkına uğratacak derinlikte bir hayat planı döner.

Karıncalar, yapacağınız içe dönük çalışmaların en bilge rehberleridir. Küçücük bir alanda koca şehirler kurarlar. Üreyip çoğalırlar, çalışıp kazanırlar, çalıp cırparlar. Ekerler, biçerler, kış için ambarlarında saklarlar. Kraliçeleri, örduları, işçileri vardır. Çiftçileri, çobanları, haramileri vardır. Onların haramileri de yol keserler. Emegin düşmanları her yerde aynıdır.

İşte Lale Adası ve Ayvalık... Genç aşıklar gibi bakışıp duruyorlar. Biraz ilerde Alibey Adası nihayet bitecek ve köprüden Lale Adasına geçeceğim.

Bir zeytin ağacı görüyorum... Çalıların içinde tek başına duran güzel bir zeytin ağacı... Ben yapayalnız bir zeytin ağacıyım. Çekirdeklerimde binlerce başka zeytin ağaçlarıyla nasıl yalnız olurum? Ben küçücük bir zeytin tanesiyim. Çekirdeğimde binlerce yeşil tanenin ağacıyla nasıl küçük olurum?

Bir yanımla, Newton fiziğine uygun bir realiteyim, doğada yapayalnız dolaşan bir şaşkınum ben. Diğer yanımla, kuantum fiziğine uygun holografik bir realiteyim, içinde doğayla dolaşan bir gezginim ben. En küçük zerrem deryadır benim ve deryada küçük bir zerreyim ben...

Kırık Aynalar

İkindi serinliğinde, nihayet iki adayı birbirine bağlayan köprüye ulaşıyorum. Karşıda, Lale Adasına serpilmiş yazlık konutlar görünüyor. Onun karşısında da, tüm güzelliğiyle Ayvalık yatıyor. Görkemli dağlarla çevrili derin bir vadideyim sanki.

Yürüdüğüm onca yola rağmen kendimi yorgun hissetmiyorum. Köprü kaldırımında, zihnimden geçenleri izleyerek, karşıya, Lale Adasına doğru yürüyorum. Zihnimden geçen rasyonel düşüncelerin, aslında, güneşin önünden geçen bulutlar olduğunu fark ediyorum. O bulutları serbest bıraktığınızda, tüm ihtişamıyla parlayan güneş açığa çıkıyor. Bulutları tuttuğunuzda ise, sizi aydınlatan ışıktan yoksun kalıyorsunuz.

Köprüden Lale Adasına geçmem, beş-on dakika sürüyor. Anayolu izleyerek, büyük tepenin etrafını dolanmak yerine, otellerin önündeki dar patıkaya sapıyorum. Böylece, Lale Adasını, Ayvalık'a bağlayan dolgu köprüye daha çabuk ulaşıyorum.

Hava güzel olamsına rağmen, halk plajı oldukça sakın görünüyor. Bir kahve içmek için plajın barına yöneliyorum. Bir yer bulup oturmadan önce tuvalete giriyor, serinlemek için soğuk suyla elimi-yüzümü yıkıyorum. Aynaya bakmak istediğimde, aynada, örümcek ağını andıran çatlaklar görüyorum. Çatlak aynadaki yamulmuş görüntüm bana ürperti veriyor. Bana çok uzak, çok yabancı bir görüntü... Kendimi tanıyamıyorum.

Bara gelip oturuyor ve bir kahve istiyorum. Kahvemden daha ilk yudumu alırken, canım sigara istiyor. Hayır, hayır!.. Canım değil, bilinçaltım istiyor. Can, ruh demektir. Ruhum sigara istemiyor, alışkanlıklarımı ve davranışlarımı yönlendiren bilinçaltım istiyor. Bilinçaltım artık fazla ileri gitmeye başladı!

Beni sürekli yanıltan, çıkmaz yollara sokan bilinçaltım... Ey beni yönlendiren, çekip çeviren, beni hayatın girdaplarına sokan, beni yük hayvanı gibi kullanan bilinçaltım!.. Seni düelloya çağırıyor ve sana resmen meydan okuyorum! Seni şu kendi ellerimle bir hamur gibi yoğuracağım ve sana istediğim biçimi vereceğim!..

-«Dön başım!... Senin dönmen hoşuma gidiyor. Ne güzel dönüyorsun!.. Fıldır fıldır dön, fırlıdak gibi dön!..»

Kahvemi yudumlarken, biraz önce gördüğüm kırık ayna takılıyor aklıma. Kırık aynada yansıyan bozuk görüntüm, bana, toprağını terkederek, büyük şehirlere tıkış tıkış dolan insanın dramını ve hazin durumunu hatırlatıyor.

Kırık aynalara hiç baktınız mı? Görüntünüz orda nasıldır, biliyor musunuz? Bilmiyorsanız, gidin bir bakın. O görüntüde, dört tane gözünüz, iki tane burununuz, üç tane ağzınız vardır. Kırık aynaya baktığınızda, yamulmuş yüzünüzü belki her şeye benzetebilirsiniz, ama asla kendinize benzetemezsiniz. Kendinizi, kırık aynalarda bulamazsınız.

Şehrin kalabalığına karışıp gittiğiniz halde, kendinizi hâlâ yalnız ve çaresiz hissediyorsanız, varlığınıza kırık aynalara yansıttığınız içindir. Her şey olabiliyor, fakat bir türlü kendiniz olamıyorsanız, tek nedeni, kendinizi düzgün bir aynada değil, kırık aynalarda aradığınız içindir. Siz düşman mısınız kendinize? Kendinize böyle uzak düşecek, yabancılaşacak, ihanet edecek kadar düşman mısınız?

Düşmanlarınızı niçin dışarda arıyorsunuz? En büyük düşman sizin içinizedir. Dönüp kendinize bir bakın. Bir bakın, kimin tuzağına düşüp, hangi kuyulara indiniz? Kendinizi nasıl yargılayıp, nasıl mahkûm ettiniz, nasıl kilitlediniz?

Hiç eksiğiniz olmasın. Sizin de onlar gibi özel arabalarınız, özel estetikçiniz, korumalarınız, avukatlarınız, menajeriniz, yalakanız, basın sözcünüz, dalkavuklarınız, kuaförünüz, şakşakçılarınız olsun. Her şeyiniz olsun...

Bunların hepsi onlarda var, sizde de olsun... Fakat onlar yalnız kaldıklarında, kendilerinde övünebilecekleri, sevebilecekleri, alkışlayabilecekleri hiçbir şey bulamıyorlar. Yoksulluk işte budur.

Bu nedenle deliler gibi ekranlara koşuyor, sahnelere koşuyor, kalabalıklara koşuyorlar. Kendi değerlerini ve saygınlıklarını, sizin ilginiz ve alkışlarınızla ölçüyorlar. Siz onlara ilgi göstermediğinizde, onları alkışlamadığınızda, silikonlu dudaklarını, riyakâr bakışlarını, plastik göğüslerini onaylamadığınızda, tüm güçleri tüketiyor, boş bir çuval gibi yığılıp kalıyorlar. Onlar, sizin özendiğiniz, gıptayla baktığınız, özdeşleştiğiniz insanlardır. Kırık aynalar işte onlardır. Onlar, düzgün görüntünüzü yamultan kırık aynalardır.

Kahvenden son yudumu da alarak garsona parayı ödeyip çıkıyorum. Dolgu köprüünün geniş kaldırımında yürümeye başlıyorum. Lale Adasının yükselen tepesini ve o tepeye serpilmiş yazlık konutları arkama alarak, Yunus Emre Parkına doğru gidiyorum.

Ayvalık, karşı dağın koynunda, kendini tatlı bir ikin-di serinliğine bırakmış dinleniyor. Doğadan koptu-nuz ve «taşı toprağı altın» diyerek büyük şehirlere tikiş tikiş doluştunuz.

Sanki iskâmbil kâğıtlarıyla bir gecenin içinde tepe-lerin başlarına çürük «kondu»lar kondurdunuz. Bu-nu yaparken, yaklaşan depremi hiç düşünmediniz. Su, kanalizasyon, elektrik, yakıt gibi temel ihtiyaçları da düşünmediniz. Sağlık sorunlarınızı, çocuklarını-zın eğitimini, sosyal ve kültürel etkinliklerinizi de dü-şünmediniz. Bunları hiç düşünmediniz. Önem bile vermediniz. Ama sizin çok «önem» verdiğiniz o «gös-terişli ve şaşalı hayat» da, size önem vermedi. Tenez-zül edip, semtinize bile uğramadı. Varoşlarda kendi yoksul kaderinizle başbaşa kaldınız.

Artık sığmıyorsunuz. İstanbul, birçok Avrupa dev-letlerinden daha kalabalık oldu. Bu şehrin merkezin-de çılgın eğlence merkezleri ve ışıklı vitrinleriyle lüks mağazalar varken, varoşlarında okul bile yok. Doğa-dan koparak, gelip kafeslere girdiniz. O daracık kon-dulara tikiş tikiş doluştunuz. Şimdi artık her şeyinizi marketlerden alıyorsunuz.

Fırınlara gidip, mıncıklaya mıncıklaya ekmeğin tazesini seçiyorsunuz. Ektiğiniz nohut, biçtiğiniz no-hut, şehirde karşınıza leblebi olarak çıktı. Ona bile

para bulamıyorsunuz. Kendi toprağınızdan uzaklaştınız ve inek sağmayı unuttunuz. Önceleri peyniri, ayranı, yoğurdu, kaymağı kendiniz yapardınız. Buğdayı ambarlara kendiniz doldururdunuz. Ekerdiniz, biçerdiniz, savurur sererdiniz, öğütür yoğururdunuz, pişirir yerdiniz. Kuşlar uzaklara göçüp de yapraklar rengini altın sarısına dökmeye başladığında, hasat mevsimi, bolluk-bereket mevsimi başlardı. Sepet sepet ürünler kaldırırdınız.

Evinizin önündeki sulak bahçelerde bol yeşil sebzeleriniz olurdu. Altın başaklı buğdaylarınız, mercan gibi kayısılarınız, zümrüt gibi üzümлерiniz olurdu. Mayhoş elmalarınız, sarı sarı ayvalarınız olurdu. Erikleriniz, armutlarınız, dutlarınız olurdu... Hem kendiniz yerdiniz, hem komşularınız yerdi, hem de kurtlar kuşlar yerdi. Artanı da, kurutup kaynatıp kışa hazırlardınız. Bunlar şimdi artık yok. Pazarlara girdiğinizde, dudaklarınızı yalayarak, bunlara hırsız gibi uzaktan bakıyorsunuz.

Köprü oldukça rahat. Her iki tarafında geniş kaldırımlar var. İzin sezonu başlamadığı için, arasıra geçen belediye otobüsleri ve tektük arabalarla köprü trafiği çok sakin. Toprakla bir dostluğunuz vardı...

Toprakla öyle bir dostluğunuz vardı ki, «ana» derdiniz ona. Onunla adeta konuşur, halleşirdiniz. Onu

apalar, gübreler, sulardınız. Eker, biçer, toplan, satar-
dınız. Bağlarda, bahçelerde, tarlalarda çınlayan kah-
kahalarınız, taa uzaklardan duyulurdu. Fakat siz onu
terkettiniz. Size hiç yalan söylemeyen, ihanet etme-
yen, sizi bağrina basan, cömertlikle besleyen, seven,
evktle kucaklayan «ana»nızı terkettiniz...

Hayvanlarınızla bile güzel iletişim kurardınız;
geh, bli, bli, bli!.. Deh, deh, ş!.. Hoo hah!.. Acıkmiş
mı benim güzel danam! Çok mu acıkmiş benim sarı
kızım! Aman da ne tombul memeleri varmış! Aman
da ne severmiş yeşil otları! Anasını mı özlemiş benim
güzelim! zlemiş de çok mu ağlamış!..

şimdi güya iletişim çağında yaşıyorsunuz, hepi-
nizin cebinde o küçük uyduruk cihazlardan ikişer
tane... Çocuklarınız bile daha şimdiden internet kur-
du oldular. Dünyayla iletişim içindesiniz. Fakat evi-
nizde eşiniz ve çocuklarınızla iletişiminiz yok. Aynı
mahallede, hatta aynı binada yaşayan komşularınızı
bile tanıımıyorsunuz.

Kendinizden yle uzaklaştınız ve kendinize öyle
yabancılaştınız ki, kırık aynalarda yansıyan görüntü-
lernizi kendiniz bile tanıyamıyorsunuz. Beyninizi
bloke etmişler sanki. Kendinizden daha çok onları
düşünüyorsunuz. Onların sahte aşklarıyla uyuyup,
onların sahte aşklarıyla uyanıyorsunuz. Onların kı-

yafetleri, artan kiloları, sarkan göğüsleri size dert oluyor. Onların kalçalarında biriken yağ, yüzlerinde çıkan sivilce, günlük hayatınıza giriyor. Onların kıskançlıkları, öfkeleri, egoları, arzuları size dert oluyor. Gündeminizde sadece onlar var. Onlardan başka hiç derdiniz yok.

Onlarla uyuyup, onlarla uyanıyorsunuz. «Eğlence programı» diye adlandırdığınız madrabaz panayırlarında, uyduruk magazinlerde, anahaber bültenlerinde onlar var. Onların kirli ilişkileri size mükemmel ve parlak gösteriliyor. Ama onlar mutsuz!.. Bunu hâlâ anlamıyor musunuz?

Telefonlarınız artık cebinize girdi. Canınız sıkıldıkça zırt zırt arayıp, ardı arkası gelmeyen sorunlarınızla birbirinizi cendereye alıyorsunuz. Asansörle inip çıkmaktan merdivenleriniz yosun tuttu. Yürümeye üşeniyorsunuz. Kılınızı kıpırdatacak haliniz yok... Evinizin karşısındaki markete bile arabanızla gidiyorsunuz. Uyku ve uyuşukluk hali, üstünüzden hiç eksik olmuyor. Tembelleştiniz. Tembellikten fok balıklarına döndünüz. Şişman, yuvarlak, tombul, çok tatlı, sevimli, şirin şeyler oldunuz.

Önce televizyonunuzu kapatmak için, kalkıp düğmesini çevirirdiniz. Şimdi artık yattığınız koltuklarınızda tüyünüzü bile oynatmadan ve ne aradığınızı

kendiniz bile bilemeden, kanaldan kanala egirge gibi zıplıyorsunuz. Her an, hayranlığınızı artıracak, size derin derin i geirtecek, gösterişli, şatafatlı, yaldızlı hayatlarla yüzyüze geliyorsunuz. Kıskanıyor, seviyor, öfkeleniyor, alkışlıyorsunuz. Ne istediğini bilmeyen şaşkınları oynuyorsunuz. Sürekli açlık ve tatminsizlik içindesiniz.

Orda gördüğünüz sahte dünyanın içinde kendinizi adeta kaybediyorsunuz. Onların gösterişli ve şatafatlı hayatlarına bakıp, onlar gibi olamadığınız için, kendinize kahrediyor, kendinizi küçümsüyor, kendinizi sevmiyorsunuz. Kendinize ihanet ediyor, en büyük kötülüğü yapıyorsunuz.

Onlara benzemeye çalışırken, kendiniz olmayı unutuyor, kırık aynalardaki grntnz kendiniz sanıyorsunuz. Siz onlar gibi olabilmek için can atarken, onlar, kendileri bile, kendilerini sevmiyorlar.

Karşı kaldırımında, ellerinde çantalarla ters yöne giden iki kadın var. Halk plajına gidiyor olmalılar. Köprüyü nerdeyse yarılamak üzereyim. Sağım solum deniz, nm Ayvalık ve arkam Lale Adası... Eskiden sıksık komşu ziyaretleri olurdu. Birlikte kahveler içilir, sohbetler yapılırdı.

şimdi artık ziyaretler bayramlarda bile yapılmıyor. Muhabbet kesildi. Selam kesildi. Hatır gönül sa-

yılmaz, kâdir kıymet bilinmez oldu. Ev ziyaretleri tarihe karıştı. Kara camlı gözlüklerinizin ardına gizlenerek, cenazeden cenazeye ancak görüşebiliyor ve oralarda hasret gideriyorsunuz. Hal hatır sorduktan sonra, gelecek cenaze töreninde buluşmak üzere ayrılıp gidiyorsunuz. Ama acaba gelecek cenaze töreni kime yapılacaktır?

Kimse kimseyi sevmiyor. Çünkü kimse kendini sevmiyor. Makyajınızla ona benziyorsunuz. Kıyafetinizle şuna benziyorsunuz. Saçlarınızı tıpkı filan gibi yapıyorsunuz. Konuşmanız onu, tavrınız bunu andırıyor. Ortaya, kırık aynalarda yansıyan yamulmuş görüntüleriniz çıkıyor.

Yarattığınız dar ve karanlık hücrelerinizde, kalabalıklar içinde bile yalnızlık çekiyor ve umutsuz bekleyişler yaşıyorsunuz. Bu bekleyişleri, beklediğiniz şeylere ulaşmak için yaşamıyorsunuz. Çünkü, o kadar çok aldatıldınız, o kadar çok hüsrana uğradınız ki, artık neyi beklediğinizi kendiniz de bilmiyorsunuz. O umutsuz bekleyişler, sizin artık yaşam biçiminiz oldu. Alışkanlığınız oldu. O bekleyişler, sizin hiç değişmeyen yazgınız oldu.

Dostunuzdan bir selam bekliyorsunuz; fakat hiçbir dostunuza selam göndermiyorsunuz. Sıcak bir ilgi bekliyorsunuz; fakat o sıcak ilgiyi siz kendinizden

bile esirgiyorsunuz. Saygı bekliyorsunuz. Sevgi bekliyorsunuz. Aşk bekliyorsunuz... Heyecan bekliyorsunuz. Para, şöhret, mutluluk bekliyorsunuz. Çok şey bekliyorsunuz... Bunları bulamayınca, tüm bu beklentilerinizi, arzularınızı, özlemlerinizi, gidip kırık aynalara döküyorsunuz.

Bu bekleyişler, sizde açlık ve doyumsuzluk olarak ortaya çıkıyor. Hiç bitmeyen özlemlerinize sürekli yenileri ekleniyor. Beyniniz, enerji ve duygu sömürüsü yapan bir takım negatif güçlerin işgâli altında. Onlara tamamen bloke olmuş durumdasınız. Yağmacıların işgâli altındasınız. Kolayca teslim olarak, zihninizi o parazitlerin sömürgesi haline getiren sizsiniz. Hiçbir zaman kendinizden daha büyük bir düşmanınız olmadı. Sizi kuşatan ve hapseden zindan, sizin karanlık duygularınızdır.

Köprü bitmek üzere. Sol tarafımda, dik bayıra kurulmuş eski Ayvalık evleri var. Ana cadde burda ikiye ayrılarak, biri Burhaniye-Edremit tarafına gidiyor, diğeri de köprüye bağlanarak, Alibey'e gidiyor. Denizi ve Lale Adasını sağıma alarak yürüyor, Yunus Emre Parkına giriyorum.

Parlayan Bir Ayna

Yunus Emre Parkında, aynı hızla yürümeye devam ediyorum. Kıyıya bağlanmış balıkçı sandalları, suyun üzerinde beşik gibi sallanıyor. Parkın içlerine doğru ilerledikçe, kıyıda ağ dokuyan balıkçılara rastlıyorum. Küçük çocuklar, oyun alanında, parkın salıncaklarında sallanıp, kaydıraklarında kayıyorlar. Biraz ilerledikten sonra, sola dönüp, parkın iç kısmına giriyorum. Parkın ortasında bir Yunus Emre heykeli... Yunus'un karşısına oturup bir su içiyorum.

-«İşte parlayan bir ayna!» diyorum.

Kendinizi seyretmek istiyorsanız, gidip o kırık aynalara bakmayın, Yunus'a bakın... Ona baktığınızda, içinizdeki çöplük dağını görürsünüz. Nasıl kirlendiğinizi, nasıl bir karanlıkta yaşadığınızı görürsünüz. Bu ayna size şeklinizi göstermez, iç dünyanızı gösterir. Cesaretiniz varsa, ona bakın. Ona baktığınızda, tüm çirkinlikleriniz ortaya çıkar.

Ona baktığınızda, bağımlılıklarınızı, saplantılarınızı, alışkanlıklarınızı görürsünüz. Kendinizi tanı-

maya başlarsınız. Neyin etrafında dönüp durduğunuzu, nelere değer verdiğinizi ve nelere değer vermediğinizi anlarsınız.

Ona baktığınızda, bitmek bilmeyen arzularınızı görürsünüz. Arzularınızı «sevgi» mi sanıyorsunuz? Cinsel isteklerinizi, özentilerinizi, özlemlerinizi, beklentilerinizi «sevgi» mi sanıyorsunuz? Sık sık sevdiğinizi söylüyor, ama aslında sevginin ne demek olduğunu bilmiyorsunuz. Çıkarlarınıza uyan her şeyi seviyor, çıkarlarınıza uymayan her şeyden nefret ediyorsunuz. Hiç yaşamadığınız, küçükken peri masallarında dinlediğiniz bir şeyi nerden bileceksiniz! Adınızın önündeki unvanlar, o uzun unvanlar, sevgiyi bildiğinizi ve yaşadığınızı göstermez. Servetiniz, şöhretiniz, bunu göstermez.

Sevginin nasıl bir şey olduğunu merak ediyorsanız, karşınızda oturan şu taş heykele bir bakın. O size sevginin nasıl bir şey olduğunu anlatsın. Ama sizin ona bakmaya cesaretiniz var mı? Bakarsanız, içinde gecenin karanlıkları gibi büyüyen nefretinizle karşılaşsınız. Kininizle, kıskançlığınızla karşılaşsınız. Bu duyguların sizde yarattığı karanlığı belki o zaman daha iyi görürsünüz. O aynaya baktığınızda, siz ancak kendinizde olanı görebilirsiniz. Kendinizde olmayanı göremezsiniz o aynada.

Ekranlara çıkıp, birbirinize aşık olduğunuzu söylüyorsunuz. Aşk, sizin kıraç topraklarınızda bir gecede ortaya çıkan ayrık otları mı? Aşık olabilmeniz için, önce o dağ gibi benliğinizi yok etmeniz gerekir. Siz aşkın nasıl bir şey olduğunu biliyor musunuz? Aşk, karşı cinse duyduğunuz istek değildir. Cinsel arzularınızı aşk sanmayın... Cinsel arzularınızı tatmin etmek, acıktığınızda içli köfte yemek kadar doğal ve sıradan bir olaydır. Sıkıştığınızda tuvalete oturmanız kadar olağandır. Fakat aşk bir masal değil, olağanüstü bir duygunun yaşanmasıdır. Aşık olduğunuz varlıkta yok olursunuz. Egonuz yok olur! Kendiniz için değil, siz artık «o»nun için, sadece onun için yaşarsınız. O, her kim olursa, onun için!

Oysa siz aşık olduğunuz insana bitinizi bile vermezsiniz. Tersine, ondan bir şeyler koparmaya çalışırsınız. Artık birbirinizden koparabileceğiniz bir şey kalmadığında, birlikteliğiniz de biter. Sizin sevgiden anladığınız işte budur.

Bir sabah uyandığınızda, kulağınızın dibinde küçük bir sivilce görseniz, dünyanız kararır. Küçük olan göğüslerinizi büyütme ve büyük olan kalçalarınızı küçültme için, doktorlara koşar, koca bir servet harcarsınız. Bütün bildiğiniz, o uyduruk şarkılar!.. O uyduruk şarkılarınızla topladığınız paraları, götürüp

servet avcılarına yatırılırsınız. Biraz az yeseniz, böyle tombul olmayacaksınız. O zaman yağlarınızı aldır-maya da hiç gerek kalmayacak!

Boya küpüne girip çıkmaktan hiç yorgunluk duymazsınız. Bir sarışın olursunuz, bir esmer... Sonra da çıkıp, aşık olduğunuzu ilan edersiniz. Kime aşkırsınız? Sizi kendi egonuzdan, benliğinizden, bencilliğinizden vazgeçirecek biri mi var? Ama siz daha kendi duygularınızı tanımıyorsunuz. Sizin o hissettiğiniz şey, aşk değil, cinsel açlıktır. Açsınız, aç!..

Siz eğer aşkın ne demek olduğunu bilmek istiyorsanız, parkın ortasında oturan şu heykele bir bakın. O size aşkın ne olduğunu anlatsın. Ona baktığınızda, içinizde büyüyen karanlığın farkına varacak, bencilliğinizi ve cahilliğinizi göreceksiniz. Buna cesaretiniz var mı?

Yunus, sırtında hırkası, ayaklarında çarıklarıyla, bir taşın üstünde oturuyor. Burda, o uzun yolculuğuna biraz ara vermiş. Oturmuş dinleniyor bir taşın üstünde. Biraz sonra kalkıp gidecek... Yunus burda işte, yanıbaşında... Elinde asası, dalında çantasıyla, uzaklara, çok uzaklara, taa uzaklara bakıyor. Ufuklara bakıyor, uzaklarda gökyüzüyle bütünleşen mavi ufuklara... Ben bu uzun yolculuğumda onunla burda buluşuyorum. Selamlaşıp sohbete dalıyoruz.

-«Hayrola» diyorum, «yolculuk nereye?»

-«Arş'a...» diyor. «Kendi içimde bitmez tükenmez yollara düştüm. Derin vadileri geçip, yüksek benlik dağlarını aştım. Ulaşılmaz sandığım ufuklara ulaştım. Uçsuz bucaksız denizlerde hırçın dalgalarla boğuştum. Fırtına gibi estim, gök gibi gürledim, şimşek gibi karanlıkları delip, çağların ötesine aktım. Deli gönlüm divane oldu, aşk ateşiyle yanıp kavruldum.»

-«Cesaretle çıktığın bu içsel yolculukta, bunlar senin engellerin, iç engellerin miydi?»

-«Herkesin kendi iç engelleri vardır. Mesela altın saraylar çıkar önüne, gümüş kaselerde zehir sunulur mesela. Tuzaklar çıkar önüne, çeşitli şeytan tuzakları, girdaplar çıkar mesela, karadelikler, gömülü mayınlar çıkar yoluna.»

-«Şeytan Sofrası'na, güneşin battığı yere gidiyorum. Orası beni kendine çekiyor. Berlin'den çıkıp, güneşin batışını izlemek için taa buralara kadar geldim. Acaba doğru mu yaptım?»

-«Beklentine bağlı... O tepede güneşin batışını izlerken ne bulacağını umuyorsun?»

-«Kendimi... Ben uzak diyarlarda kendimi kaybettim. Anamı kaybettim. Kendimi ve anamı bulmak için düştüm yollara. Hayatla hesaplaşmaya geldim. Girdaplarımdan kurtulmaya, hayatla birlikte, haya-

tın gittiği yere çağıl çağıl akmaya geldim. Maddenin ardına gizlenen gerçeği, o görünmeyen gerçeği bulmaya geldim.»

-«Gerçek senin yoldaşın olsun» diyor.

-«Olsun» diyorum.

Dağlarla çevrili derin bir vadide, dalgalarıyla kıyıları döven masmavi bir denizin koynunda, karşılıklı oturmuş, derin bir sessizlik içinde ufuklara bakıyoruz. Sonra birden nal sesleri ve at kişnemeleri duyuyorum. Dönüp ardıma baktığımda, yukardaki dağın sırtından; atlı, develi, kağnılı, kızaklı, çok uzun bir kervanın geçtiğini görüyorum. Kim olduklarını anlamaya çalışarak, bir süre onları izliyor, sonra hayret ve şaşkınlık içinde Yunus'a bakıyorum.

-«Türkmenler...» diyor. «Onlar, Moğol baskısına dayanamayan Türkmenler... İran'dan, Horasan'dan kalkıp, Anadolu'ya geliyorlar.»

-«İyi ama, bu Moğollar'ın yaptığı doğru mu?»

-«Elbette doğru. Hayatın eğrileri mi var? Eğriler görece, doğrular mutlaktır. Güzel olan Allah, güzel olmayan bir şey mi yarattı?»

-«Ama onlar...»

-«Biliyorum, Moğolların baskı yaptıklarını, zulüm uyguladıklarını düşünüyor ve bu yüzden onlara çok kızılıyorsun...»

-«Evet... Masum insanları yurtlarından çıkarıyorlar. Çoluk çocuk yollara dökülmüşler.»

-«Bırak gelsinler. Onlar buraya ışıkları ve inançlarıyla geliyorlar. Yıkılan Selçuklu'nun yerine belki büyük bir imparatorluk kuracaklar, nerden biliyorsun? Belki de onlar Bizans'ı yıkmaya geliyorlar. Hurafeler yıkılacak, zulüm yıkılacak belki.»

-«Moğollar bilmeyerek bize iyilik mi yapıyorlar?»

-«Her işte bir hayır vardır. Şer gibi görünen şeyler, aslında hayıra alamettir.»

Ne diyeceğimi bilemiyorum, çok şaşkınım... Arkamdaki dağa bir daha bakıyorum. İran ve Horasan topraklarından kalkıp, Anadolu'ya gelen Türkmen boylarının uzun kervanı, köpek ve horoz sesleriyle, dağın sırtında... kıvrılarak giden tozlu yolda gözden kayboluyor.

Merak ettiğim çok sorular var, fakat sormaya çekiniyorum. Benim küçük dünyamda onun sıkılabileceğini düşünerek vazgeçiyorum. Kısa bir sessizlikten sonra, «vazgeçme» diyor, «aklından geçenleri sor. Ararsan bulursun, sorarsan öğrenirsin.»

-«Seni» diyorum, «taa Arş'a götüren nedir?»

-«Aşk...» diyor.

-«Aşk...» diyorum. «Seni taa Arş'a götüren güç, senin aşkın... Peki oraya ulaşabilecek misin?»

-«Takdir edildiyse, inşallah ulaşırım» diyor. «Edilmediyse, sonsuza kadar ben bu yolun yolcusuyum» diyor.

-«Sonsuza kadar...» diyorum. «Seni bu sonsuz yollara düşüren, senin aşkın... Sen kendine baktın da, seni Yaratan'a aşık mı oldun?» diyorum.

-«Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim... Ben kendi aşkım ile avunurum...» diyor.

Derinden etkileniyor, sanki vücuduma elektrik verilmiş gibi sarsılıyorum. Bu ne muhteşem bir söylem! Ne kadar arı, duru, sade bir dil! Bu ne parlak bir bilinç, ne temiz bir duygu, ne büyük bir aşk?!..

-«İnşallah muradın gerçek olur da, Mevlamıza mutlaka ulaşırısın» diyorum.

-«Muradıma, maksadıma eremezsem; hayıf bana, yazık bana, vah bana!.. Kadir Mevlamın cemalini göremezsem; hayıf bana, yazık bana, vah bana!..» diyor.

Parkın kaldırımında simit satan bir çocuğun sesiyle uyanıp kendime geliyorum. Kendimi, Yunus heykelinin karşısında, dalıp gittiğim bankta otururken buluyorum. Kendime geldiğimde; «hayıf bana, yazık bana, vah bana!..» dediğimi işitiyorum. Yunus yok. Ama şimdi karşımda sanki birlikte oturduğumuz anın donup kalmış heykeli var. Sanki taşla demire bürünmüş, gelip burda Yunus diye görünmüş...

Yunus, bitip tükenmek bilmeyen bir kararlılığın, azmin, sabrın sembolüydü. Kendi içinde bir yolculuğa çıktı ve bu yolculuk hiç bitmedi. Siz eğer kendinizi görmek istiyorsanız, ona bakın. O öyle bir aynadır ki, baktığınızda size şeklinizi göstermez, içinizi gösterir. Ona baktığınızda; ne kadar kararsız, ne kadar sabırsız, ne kadar umutsuz ve iyanançsız olduğunuzu, uzun yollara ne kadar dayanıksız olduğunuzu anlarsınız.

O aynaya baktığınızda, kalabalıklar içinde kendinizi «yalnız» hisseder, ama ıssız koylarda tek başınıza dolaşırken, «yalnız» olmadığınızı anlarsınız. Gerçek gücünüzün farkına varırsınız.

Ona baktığınızda, hayata karşı direnmenin ve karşı koymanın anlamsız olduğunu anlarsınız. Doğal akışa uyarak yaşar, gelecekle ilgili endişeler ve korkular taşımazsınız. Bulunduğunuz anın tadını çıkarır ve hayatın derin ayrıntılarında dolaşırsınız. Bu, sizi yüzeyde yaşamaktan, boşluktan ve monotonluktan kurtarır.

O aynaya baktığınızda, dönüp durduğunuz girdapların farkına varırsınız. Bu girdaplardan çıkmanın ve mavi denizlere akmanın keyfini yaşarsınız. Yaşamınızı dokuyan her anın değerli olduğuna inanarak, geçmişe veya geleceğe takılıp kalmazsınız.

Ona baktığınızda, o aynada, içinizdeki dikenleri ve zararlı otları görür ve bahçenizi temizleme ihtiyacı duyarsınız. Gittikçe kirlenen dünyanın farkına varır ve dünyayla birlikte kirlenmemek için, içinizdeki temiz sığınaklara, uzaklara, ıssızlara kaçarınız.

O aynaya baktığınızda; ne kadar yargılayıcı ve suçlayıcı olduğunuzu görürsünüz. Yargılamalarınızla, suçlamalarınızla, kendi içinizde oluşturduğunuz karanlık, sizi dehşete düşürür. Düşmanlarınızı bile hemen o anda bağışlamak istersiniz.

O ayna, size, düşmanlarınızı bağışlamakla, aslında bilincinizi onlardan kurtardığınızı ve sonuç olarak kendinizi bağışladığınızı söyler. Bağışlayarak onlardan kurtulduğunuzda, gerçek anlamda özgürlüğün tadını alırsınız. Bu özgürlük, sizi, Yunus'un engin deniziyle buluşturur. Onun engin deniziyle buluştuğunuzda, bakış açınız genişler, ufkunuz açılır. Sevginin doyumsuz tadına varırsınız. Bağışlamanın ve hoşgörünün yarattığı sessiz huzur ortamında yaşamaya başlarsınız.

İçinizdeki bilgiyi görmek istiyorsanız, parkın ortasında oturan şu taş heykele bakın. Ona bakarsanız, içinizdeki bilgiyi görürsünüz. Onun niçin sabit bir yerde durmadığını, dağlarda mecnun gibi dolaştığını, sürekli yolculuk halinde olduğunu ve aslında neyi

aradığını anlamaya başlarsınız. Bunu anladığınızda, kendinizi ve duygularınızı tanımaya da başlarsınız. Gerçek bir aşkla, cinsel arzularınızı birbirine karıştırmazsınız.

Oturup kaldığım bankta, Yunus'un heykeline bakıyorum. Sadeliğin, güzelliğin, aşkın, bilgeliğin, taşta incelikle oyulmuş, ince ince işlenmiş somut görünüşüne bakıyorum.

-«Ey aşk, büyük aşk!..» diyorum.

Yüzyılların silip atamadığı bu büyük aşkın önünde ufalıyor, küçücük kalıyorum. Aşkın heykeli olur mu? Ama dikmişler işte... Aşkın heykelini dikmişler.

Heykelin altındaki mermere yazılmış şiire takılıyor gözüm. «Mal sahibi, mülk sahibi» dedikten sonra, «hani bunun ilk sahibi?» diye soruyor. Bu sorusunu, «mal da yalan, mülk de yalan, var biraz da sen oyalan» diye yanıtlıyor.

Dürüstlüğü, şeyhinin dergâhında kırk yılda öğrenmedi. Sadece bir «an»da öğrendi, ama bir «an»da öğrendiğini, kırk yılda yaşaya yaşaya bitiremedi. Onu, işte o yaşadığı küçük «an»lar Yunus yaptı. Onun hiç sönmeyen iç yangını, işte böyle küçük bir «an»da tutuştu ve yüzyıllara meydan okuyarak, ışığını taa bugünlere kadar ulaştırdı. Karanlıklar onunla aydınlandı, gönüller onunla buluştu.

Ete kemiğe büründüğünü, Yunus» diye göründüğünü, bir «an»da farketti, küçücük bir «an»da... Ve işte o «an»da, bu gizemli gerçeğin ışığı, zihnini şimşek gibi yalayıp geçti ve koyu karanlıkları o «an»da aydınlattı.

Yıllara sığmayan hayatı, sadece bir «an»da, «ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim» ifadesinde kendini buldu. İşte bu küçük «an»lar, asırlara sığmayacak kadar yoğun titreşimlere sahiptir.

Bu küçücük «an»larda tutuşan kıvılcım, büyük bir yangına dönüştü. Pişti Yunus... Bu aşkın ateşinde olgunlaştı ve gerçek kimliğini buldu. Onu pişiren aşk ateşinin ışığı, asırların koyu karanlığını delerek taa bugünlere kadar geldi ve çağları aydınlattı. Bundan sonra da, yeni kuşakları aydınlatarak, doğal seyrine devam edecektir.

Çantamdaki suyu çıkarıp biraz içiyor ve onu tekrar yerine koyuyorum. Bu sırada yine sigarasızlıktan başımda hafif bir dönme hissediyorum. Kısa bir süre, bilinçaltımın bu umutsuz çırpınışlarını yaşıyorum. Bana yine her zamanki gibi sigarayı hatırlatmaya çalışıyor. Ama boşuna bir gayret!.. Asla onun esiri olmayacağım. Asla...

Yol Verin Dağlar

Balıkçı teknelerinin bulunduğu kıyı boyunca kıvrılarak uzanıp giden ve ilerde köprüyle buluşan park kaldırımında, sekiz-dokuz yaşlarında, esmer, güzel, zayıf bir simitçi çocuk görüyor ve onu yanıma çağırıyorum. Sevinç içinde koşarak geliyor. Bir simit alıp, fiyatını soruyorum.

-«İkiyüz elli...» diyor.

Yılda sadece birkaç hafta ziyaret edebildiğim ülkenin parası bana çok yabancı... Bu yetmiyormuş gibi bir de son zamanlarda yeni para kaosu yaşıyorum. Bu nedenle çıkarıp ikibuçuk lira veriyorum. Çocuk, verdiğim paraya şaşkınlıkla bakıp, «bu para çok ağabı!» diyor.

-«İkiyüz elli demedin mi?»

-«Ben eskinin ikiyüz ellisini söyledim.»

-«Yeni parayla ne yapar?»

-«Yirmi beş kuruş...»

-«Sen ne kadar dürüst bir çocuksun ya!..»

-«Biz haram para yemeyiz!» diyor.

Çocuğun bu sözünden çok etkileniyorum. Yüreğimin bütün telleri sanki aynı anda tınlamaya başlıyor. Bu tınlamalar sanki giderek ilâhi bir senfoniye dönüşüyor bendē. Bu çocuk sanki ikibin yaşında bir bilge gibi konuşuyor; «biz haram para yemeyiz!» diyor. Beyaz gülüşlü, kara bakışlı, vakur duruşlu bir çocuk... Dünyalar güzeli bir çiçek... Öyle çok duygulanıyorum ki, dokunsalar ağlayabilirim.

-«Kim demiş haram diye... O para senin ayaklarına paspas olsun. Ananın ak sütü gibi helal olsun. Sofrana bereket yağsın inşallah. Gülegüle ye!» diyorum.

Parayı kabul etmiyor. Ama ben alması için çok ısrar ediyorum. Boynunu bükerek, «peki» diyor, parayı alarak gidiyor. Yoksa ben incittim mi onu? Uzaklaşan çocuğun ardından seslenerek adını soruyorum.

-«Onur...» diyor.

-«Adın gibi onurlusun, biliyorum. Seni bilmeyerek kırdım mı yoksa? Onur, sen asla yoksul değilsin!»

-«Sağol ağabi...»

-«Sen sağol koç! Allah, kimseye kolay kolay nasip etmediği bir hazineyi sana vermiş.»

Anlamıyor tabii. Fakat beni anlamaya çalışarak gözlerime bakıyor. Onur'un zeytin taneleri gibi parlayan kara gözlerinde inanılmaz bir ışık var. Onur, her şeyiyle etkileyici bir güzellik...

-«Biliyor musun, o hazine ne?»

-«Cık!» diyor.

-«Sendeki gönül zenginliği... O hazine, senin dü-rüslüğün, vakur duruşundur. Daha bu yaşta haramı helali bilişin, bilgeliğindir. O hazine, sendeki yüz gü-zelliği, yüzüne yansımış olan ruh güzelliğidir. Sende mevcut olan bütün güzellikler, açığa çıkmamış olan gizli güzelliklerdir. Senden daha tok, senden daha zengin kim var ki? Var mı ki?»

-«Sağol ağabi...» diyor giderken.

-«Sen sağol koç! Yolun açık olsun. Muradın daim olsun. Acılar senden uzak olsun. Gönülün hoş olsun.»

Onur'un simitleri çok taze, sıcacık. Çok da lezzetli. Keyifle ısırp çiğniyorum. Çıtır çıtır... Yanında keş-ke bir de çay olsaydı!.. Yunus'la vedalaşarak kalkıyor ve yürümeye başlıyorum. Yunus Emre'nin heykelini parkta bırakıyorum, fakat kendisi benimle gidiyor. Çünkü o benim içimde.

-«Hayat eğer bir türküyse, bu türküyü en güzel Yunus okudu» diyorum. «Eğer bir şiirse hayat, bu şiiri en güzel o yazdı. Öyle şiirler yazdı ki, bizi yüreğimize yakaladı. Hepimizin içine, o aşk yangınından bir kıvılcım sıçradı. Öyle şiirler yazdı ki, o şiirler, bizim içimizi ısıttı, yolumuzu aydınlattı. Bizi sarstı, kendimize getirdi...»

Parktan çıkıyor; Ayvalık'ın daracık ana caddesinde, vitrinli mağazaların ve zeytinyağı dükkânlarının önünde yürüyorum. Benzin ve mazot kokusu bırakarak, gürültüyle gelip geçen arabalar, belki de bu şirin kasabanın tek kusuru, fakat önemli bir kusuru olarak kalmaya devam ediyor.

-«Sevgili Yunus, sen bir tanesin!» diyorum. «Başımızın tacı, gözümüzün nurusun. Yediyüz yıldır güneşin ışığını bize yansıtan bir aynasın sen. Aşkı senden, sevgiyi senden öğrendik. Senden öğrendik seni, eğer öğrenebildiysek seni...»

Önlerinden geçerken, tanıdığım zeytinyağı dükkânlarına girip selamlaşıyorum. Hal hatır sorup, çay ikram etmek istiyorlar. Fakat ben onlara, gitmem gerektiğini söylüyor ve o nazik ikramları için teşekkür ederek ayrılıyorum. İki insanın yanyana yürümekte zorlandığı daracık kaldırıma, arabasını park etmekte hiç sakınca görmeyenler de var. Arabaların hızla gelip geçtiği yola iniyor, kaldırıma park edilmiş araba engelini aşarak tekrar kaldırıma çıkıyorum.

Son olarak, seksenlik delikanlı Yusuf Ali Pehlivanın zeytinyağı dükkânına giriyorum. Beni ayakta öyle bir şamatayla karşılıyor ki, caddeden geçen herkes durup gülümseyerek bize bakıyor. Onların baktıklarını görünce, Yusuf Ali Pehlivan daha da çoşuyor.

-«Nerden çıktın sen be ya!.. Hoşgeldin yazar efendi, şeref getirdin be ya!.. Sen bu mevsimde gelmezdin, ne oldu sana, çok mu özledin buraları be ya!..»

-«Özlemez olur muyum pehlivan! Hepinizi çok özledim. Kafam esti, atlayıp uçağa geldim. Ee, nasıl gidiyor işler? Satışlar iyi mi?»

-«İyi olmaz mı be ya! Bunlar her derde devadır, niye yazmazsın kitabına be ya! Bu yağı yüzüne sür, cildin parlansın! Başına sür, kelin kapansın! Lıkır lıkır iç, barsakların yağlansın! Her derde devadır bu, hasta olanlara şifadır bu, yazar efendi, kitabına yaz bunları be ya!..»

-«Yazarım birgün, merak etme sen» diyorum.

Yusuf Ali Pehlivandan izin isteyip ayrılıyorum. Alibey'deki yazlığımızı almamıza yardımcı olan emlakçı dostum, emekli öğretmen Murat Beyin bürosuna doğru yürüyorum.

Yaz ortalarında omuz omuza yürünen bu küçük cadde, izin sezonu henüz başlamadığı için, oldukça tenha görünüyor. Yaz aylarında cıvıl cıvıl kaynayan sokaklar, akşam serinliğinde dolup taşan balık lokantaları, kebabçılar, barlar, renk cümbüşü haline gelen küçük meydanlar şimdi bomboş...

Murat Beyin bürosuna habersizce dalıp giriyorum. Birdenbire karşısında beni görünce çok şaşırı-

yor. Uzunca bir «oooo!» çekerek ayağa kalkıyor. Büroda, karı-koca olduklarını sonradan öğrendiğim iki konuğu daha var. Beni onlarla tanıştırtıyor. Sonra bana dönüp:

-«Hayrola ya, kardeşim benim, bu mevsimde ne işin var senin buralarda?» diyor.

-«Siz burda dört mevsim yaşayacaksınız, bize de tek mevsim yaşatacaksınız!» diyorum. «Yağma yok, Murat Efendi! Bundan sonra böyle! Yazı kışı yok artık! Kafam estikçe pat diye damlayacağım Alibey'e! Çekin kahrımı çekebilirseniz!..»

-«Buyur otur» diyor gülerek. «Reyhan Hanım nerede, o yok mu? Yalnız mı geldin yoksa?»

-«O daha gelmedi. Haziran sonuna inşallah.»

-«Çıktı mı kitaplar?»

-«Ya, şimdi sen başımın etini yiyeceksin, biliyorum. Ama İstanbul'dan gelirken yanıma sadece iki tane aldım, onları da şimdi komşu okuyor.»

-«Hangi komşu? Burhan Bey mi?»

-«Hayır ya, sol tarafımda Fuat Bey var ya... Onun kızı Nalan... Tıp'ta okuyor hani, tanırsın...»

-«Tamam ya, tanımaz mıyım, bizim büyük kızla aynı dersaneye gittiler...»

-«Hah işte, o!.. Nalan... Çok hanım, çok akıllı bir kız... Ben dönünceye kadar bitirecek.»

-«Hayrola, nerden dönüyorsun ki?»

-«Şeytan Sofrası'na gidiyorum.»

-«Bizimkiler Sarımsaklı'ya gidiyorlar. Geçerken seni ordan bıraksınlar. Hah işte geldiler...»

Bürodan içeri, arkadaşımın eşi Esmâ Hanım ve iki kızı giriyor. Kızların biri üniversiteye gidiyor, diğeri henüz lisede. Esmâ Hanım, tıpkı eşi gibi öğretmen emeklisi. Murat Beyden sonra, şimdi de, Esmâ Hanım ve kızlarıyla bir sohbet başlıyor. Eşimin niçin gelmediğini ve ne zaman geleceğini soruyorlar. Onu çok özlediklerini ve sabırsızlıkla beklediklerini de ekliyorlar.

-«Sarımsaklı'ya mı gidiyorsunuz?» diyorum.

-«Evet» diyor Esmâ Hanım.

-«Ne zaman?»

-«Hemen...»

-«Hadi bakalım» diyerek kalkıyorum.

Bu arada, Murat Bey, çay içmeden bırakmayacağını söylüyor. Çaylarımızı içtikten sonra, iki kız, Esmâ Hanım ve ben, arabaya binip gidiyoruz. Bir süre gittikten sonra, Ayvalık'tan çıkıyor, iki tarafı sık ağaçlarla kaplı ormanda hızla ilerliyoruz.

Esmâ Hanım, bir sigara yaktıktan sonra, kızların sorunlarından şikâyet ediyor. Sonra bana da bir sigara ikram ediyor. Sigarayı bıraktığımı söylüyorum.

-«Ne zaman?» diyor.

-«Bu sabah... Bu sabah kesin bir hesaplaşma yaptım, bilinçaltımı programladım ve bir daha görüşmek üzere onunla vedalaştım...»

-«Hadi bakalım... Murat da çok denedi, ama olmadı. Ben de denedim birkaç kez. İkimiz de bir türlü beceremedik. Ama sen başarısın, bizim gibi kararsız değilsin. Üstelik acılısın da... Anneni kaybedeli ne kadar oldu?»

-«Bir aya yaklaşıyor...»

-«Duyunca çok üzüldük, ama elden bir şey gelmez ki!.. Tekrar başınız sağolsun. Onu uğurlamaya geldiniz mi?»

-«Gelmez miyim, Esmâ Hanım!.. Atlayıp geldim. Sevindirip güldüremedim belki. Kucaklayıp hasretini dindiremedim. Ama yüzünü okşadım... Sonra eğilip alnından öptüm. Sonra da üstüne kapandım ve bağırarak ağladım. Bağırarak... Öyle derin, öyle içten ağladım ki, bütün öfkemi, sanki gurbette biriken çeyrek asırlık öfkemi söküp attım.»

-«Onca dert, onca çile, yetmezmiş gibi üstüne bir de hasretlik... Dünya yalan, Sinan Bey, ölüm gerçek. Çekip gitti işte.»

-«Gitti... Babamdan yıllar sonra, bembeyaz giysiler içinde çekip gitti. Ama son yolculuğunda yalnız

bırakmadım onu. Belki başımı göğsüne dayayıp do-
ya doya ağlayamadım. Susturamadım belki hasreti-
mi. Ama geldim... Çiçeklerle geldim.»

-«Ana sevgisi bambaşka oluyor, değil mi? Onun
sevgisi hiçbir şeye benzemiyor.»

-«Benzemez... Artık kimse benden telefon bekle-
meyecek. Kimse sitem etmeyecek bana. Her çaldırdı-
ğında telefonu, sevinçten küt küt atmayacak kimse-
nin yüreği. «Oralar soğukmuş, ceketini almadan çık-
ma dışarı!» demeyecek kimse bana. Kimse onun ka-
dar sevemeyecek beni... Ve kimse uykuda okşamaya-
cak saçlarımı...»

-«Uykuda mı okşardı saçlarınızı?»

-«Yılda bir ziyarete geldiğimizde öyle yapardı...»

-«Bir söz var ya hani, «ana gibi yar, vatan gibi diyar
olmaz» derler. Siz ikisinden de yıllarca ayrı kaldınız.»

-«Kim ondan daha masum, ondan daha temiz,
ondan daha bilgeydi? Kim ondan daha iyi bilirdi top-
rak çapalamasını, dert çekmesini, ağıt yakmasını? Yol
gözlemesini, özlemesini, beklemesini, sabretmesini
ondan daha iyi kim bilirdi? Yanık türkülerde gizli
gizli ağlamasını, evlat yetiştirip gurbete yollamasını,
kim ondan daha iyi bilirdi? Kim ondan daha derin,
ondan daha engin, ondan daha çıkarsız sevebilirdi,
Esmâ Hanım, kim?»

-«Hiç kimse...»

-«Hayatımın özü, sevgimin kaynağı, varlığımın sebebiydi. Kuytulara kaçtım, Esmâ Hanım, kimse görmesin diye gizli gizli ıssızlarda, kuytularda ağladım. Hıçkırıkları duyulmasın diye yastıklara gömdüm yüzümü...»

-«Niye ki?»

-«Kınamasınlar, «koca adam, utanmadan ağlıyor demesinler diye... Birdenbire çocukluğumu hatırladım, Esmâ Hanım, çocukluğumu yeniden yaşadım. Denizin dalgaları gibi kabardı içim, söz geçiremedim kendime. Estim, gürledim, yağmur gibi yağdım. Halka halka genişledim, anılarda çoğaldım... Gençliğimi hatırladım, Esmâ Hanım, beni gurbete yollarken ağladığını hatırladım...»

-«Belki yıllarca hasret kaldığın için, kendini bundan sorumlu tutuyorsun. Ona yıllarca hak etmediği bir hasret, bir özlem yaşattığın için kendini suçluyorsun belki. Ama buna gerek yok. Bence kendine haksızlık ediyorsun. Senin bir hatan yok ki! Yetmişli yıllarda çok acılar yaşandı, biliyorsun. Çok yuvalar yıkıldı, ocaklar söndü. Gencecik çocukları idamla yargılayıp, daha hayatlarının baharında ölüme mahkûm ettiler. Bunları ilk kitabında sen de anlattın zaten, bir fırtınaydı, esti geçti...»

Bazen tırmanarak, bazen inerek, dağların beşiğinde kıvrıla kıvrıla gidiyoruz. Çeyrek saat sonra, Şeytan Sofrası'na yaklaştığımızda, dağın eteğinde inmek istediğimi söylüyorum. Esmâ Hanım kesinlikle kabul etmiyor. Arabasıyla beni Şeytan Sofrası'na çıkarmak istiyor.

-«Fakat hayır, Esmâ Hanım...»

-«Olmaz, hayatta olmaz!» diyor. «Buraların iti var, çakalı var! Bırakmam seni ıssız dağ başlarında! Sonra Reyhan Hanım çok kızar bana!..»

-«Esmâ Hanım, bak gerçekten çok ciddiylim, ben taa Berlin'den buraya, bu dağı tırmanmak için geldim, sen beni burda bırak.»

Sonunda Esmâ Hanımı ikna etmeyi başarıyorum. Şeytan Sofrası'na ayrılan yolda iniyor, Esmâ Hanım ve kızlarıyla vedalaşarak, yoluma devam ediyorum.

Yokuşlar Zirveye Çıkar

Denize paralel üçyüz metre kadar düz gittikten sonra tırmanmaya başlıyorum. Başlangıçta yokuş dik çıkıyor. Bu diklik, aşağı yukarı bir kilometre kadar böyle devam ediyor. Daha sonra zikzaklar çizen kıvrımlı yollar başlıyor. Yürüdüğüm onca yola rağmen yorgun değilim, fakat ben yine de «dayan ey dizlerim!» diyorum. «Bu yokuş çıkılacak, dayan!..»

Yokuşun dik kısmını yarıladığımda, ortalık birden kararmaya başlıyor. Çok kalın bir bulut tabakasının, güneşi kapatarak geçtiğini görüyorum. Geride bıraktığı parlak ve berrak bir güne veda etmeye hazırlanan güneş, ufka doğru gittikçe yaklaşıyor.

Bu yokuş, oldukça dik ve inatçı bir yokuşa benziyor. Sabırla ve kararlılıkla aşılabacak uzun bir yol... Issız bir ormanda yapayalnızım. Her iki tarafım çam ağaçlarıyla kaplı. Bazen inip çıkan özel arabalara rastlıyorum, ama benden başka yaya yok.

Biraz ilerde, yolun sol tarafında iki kişi görüyorum. Yol kenarına kurdukları küçük bir standda bir

şey satıyorlar. Yolu kontrol ettikten sonra sol tarafa geçiyorum. Karı-koca olduklarını tahmin ettiğim bu insanlara, ne sattıklarını soruyorum.

-«Bal» diyor kadın. «Hakiki kovan balı bunlar.»

Masanın üzerine, çeşitli renklerde balla dolu birer kiloluk cam kavanozlar dizmişler. Masada, tadına bakılması için, herbirinden açık kaplarda bir miktar bal ve ayrıca da bir kaşık var.

-«Tadmak ister misiniz?» diyor kadın.

-«Bunların renkleri neden değişik?» diyorum.

-«Bu, çiçek balı» diyor, ilk kavanozu göstererek. «Şu, çam balı, şunlar da farklı dağ çiçeklerinden...»

Sarının farklı tonlarında, beş-altı çeşit bal gösteriyor. Bu kadar çok bal çeşitlerini ilk kez gördüğümü söylüyorum. Arılar, kimbilir daha bizim bilemediğimiz hangi bitkilerden bal yapıyordur?

-«Buyurun, tadın» diyor kadın.

-«Hayır, teşekkür ederim. Ben nasıl olsa satın almayacağım. Sadece ilgimi çektiği için baktım.»

-«Zararı yok beyefendi» diyor kocası. «Satın almanız şart değil, siz yine de bir tadın...»

Tadmak istemediğimi belirtip, teşekkür ederek ve dönüşte belki alabileceğimi söyleyerek ayrılıyorum. Onların tezgâhlarından birkaç adım uzaklaşınca, kadının arkadan gelen sesini işitiyorum.

-«Şeytan Sofrası'na mı gidiyorsunuz?»

-«Evet, oraya gidiyorum...»

-«Çok uzak!» diyor. «Uzak ve oldukça dik bir yokuş. Siz en iyisi yoldan geçen arabalardan birini durdurup, onunla gidin. Yoksa zirveye ulaşamazsınız, akşam akşam yolda kalırsınız. Buralar pek tekin yerler değil.»

-«Ben bir çaresine bakarım, sağolun» diyorum.

Ordan hızla ayrılıp, yolun tekrar sağ tarafına geçiyorum. Asfaltın kenarındaki toprak patikada yokuşu tırmanmaya devam ediyorum. Bulunduğum noktadan geriye doğru baktığımda, beni buraya getiren bir dizi başarısız deneyimler, düşkünlükleri ve umutsuz çırpınışlar yaşadığımı görüyorum.

Yokuşlar dağın zirvesine çıkıyor, acılar da bilincin zirvesine... İç huzurunu ve sevgiyi yakalamak için çıktığınız bu uzun yolda, bilincinizin zirvesine çıkan dik yokuşlarda, bir takım inişler ve çıkışlar mutlaka olacaktır. Bunu bildiğinizde, hedefinize daha emin adımlarla yürüyor, önünüze çıkan engelleri sabırla aşıyor, korkuya, endişeye ve paniğe kapılmanızın yersiz olduğunu anlıyorsunuz.

Ayrıntılara bakarak, başarılı veya başarısız olduğunuza karar veremeniz yanlıştır. Ayrıntılar, hayatınızın kendisi değil, onu dokuyan, nakışlayan ilmi-

lerdir. Sizin en büyük başarınız, sizi ortaya çıkaran hayatınızın bütünü, kendisidir. Cahil olarak girdiğiniz cezaevinden olgun olarak çıkıyorsanız, hayatınızın beş yıllık ayrıntısını oluşturan cezaevi yaşamı, sizin için kötü değildir. Olgunluk derecenizin üst aşamalarına sıçramanız için, ihtiyacınız olan acıları mutlaka deneyimlersiniz.

Hiç öyle bir niyetiniz yokken, birgün alıp başınızı gurbete çıkabilirsiniz. Çünkü orda sizi bekleyen deneyimler ve dersler vardır. Orda sizi uzun ve yorucu bir hayat beklemektedir. Yaşadığınız yabancı ülkenin koşullarına uyum sağlayabilmeniz için, yıllarınızı harcarsınız. Eski birikimleriniz, orda öğrendiklerinizle birleşerek, sizde yeni bir sentez oluşturur. Oysa bunların böyle olmasını siz planlamış değilsiniz. Fakat böyle olur. Hayatın doğal akışı yaşanırken, diğerlerinden hiçbir farkı olmayan sıradan bir gecenin sabahında, sizi sarsacak bir haberle uyanırsınız.

Yokuşun dik bölümü bitmek üzere. Çırcır böceklerini ve kuşları saymazsanız, ormana derin bir sessizlik hakim. Kıvrımı dönünce, yolun sağa doğru yatay gittiğini görüyorum. Daha hızlı yürümem gerektiğini düşünerek, adımlarımı açıyor ve yürüyüş tempomu hızlandırıyorum. Yol burda yatay gittiği için, yürümem daha kolay oluyor.

Ağzımın kuruduğunu hissediyorum. Çantamdan su şişesini çıkarıp, kana kana içtikten sonra tekrar çantama koyuyorum. Yürümemi daha da hızlandırarak, yoluma devam ediyorum. Kendimi hedefe tamamen kilitlemiş durumdayım.

İçinize yöneliyor ve bilincinizin derinliklerinde kendinizi arıyorsanız, yalnızlık kötü değildir. Aslında sizi belli olgunluk düzeyine çıkaran acıların hiçbirisi kötü değildir. Onu «kötü» olarak tanımlayan ve kenara iten, sizin egonuz ve toplumsal değer yargılarınızdır. «Kötü» sandığınız bazı durumlar, bilincinizde dönüşüm yapacak ve hızla gelişmenizi sağlayacak olan dersler, ihtiyacınız olan hayat dersleridir.

Yoksulluk bir okul, zenginlik başka bir okuldur. Bulunduğunuz sosyal konum ne olursa olsun, içinde yaşadığınız hayat, öğrenebileceğiniz derslerle dolu bir okuldur. Bencilliği ve cimriliği deneyimleyerek, cömertliğe ulaşırsınız. Yalan söyleyerek yaşadığınız bir deneyim, size yalan söylememeyi öğretir. Yaptığınız her yanlış, sizi mutlaka bir doğruya götürür. Dik yokuşların nereye gittiğini bilerseniz, kolay olan inişli yolların nereye gittiğini de bilirsiniz.

Yol birden sola kıvrılarak, ormanın derin sessizliği içinde yukarı doğru uzanıyor. Ön tarafımda, orman ve dik bayırdan başka şey göremiyorum. Fakat arka

tarafım açık. Aşağıda, denizin sadece bir kısmı ve birkaç küçük ada görünüyor. Daha uzaklarda, maviye dantel gibi işlenmiş menekşe renkli dağlar...

Acılar, hayatınızın yokuşlarıdır ve kesinlikle «kötü» değildir. Onu «kötü» olarak tanımlayan sizsiniz. Hayatta «kötü» olan hiçbir şey yoktur. Sizin anladığınız anlamda «kötü» olan bir şey yaratılmamıştır. Acılar sizi pişirmek için, yokuşlar sizi zirveye taşımak içindir.

Sola doğru yatay giden yol, kıvrılarak tekrar sağa dönüyor. Artık iyice yükselmiş olduğumu görebiliyorum. Deniz taa aşağılarda kaldı, Ayvalık'a doğru uzanan düz ovanın sadece bir kısmı görünüyor. Etraf, gök mavisine karışmış yüksek mor dağlarla çevrili. Güneş, ufka adım adım yaklaşıyor. Sabahtan beri durup dinlenmeden bağrıışan çırcır böcekleri, hâlâ aynı tempoyla ötmeye devam ediyor.

Yokuşlar sizi dağın zirvesine çıkarır, acılar da bilincin zirvesine... Hayata ordan baktığınızda, hayat size gerçek yüzünü gösterir. Daha önce karanlığında kaybolduğunuz derin vadiler, zirveden baktığınızda, yüzünüzdeki derin çizgilerden daha derin değildir. Sizi bu zirveye çıkaran yokuşlara, hayatınızı nakışlayan acılara teşekkür edersiniz. Acıların kötü olmadıklarını anladığınızda, acıları da sevmeye başlarsı-

nız. Onların, ilmik ilmik dokuduğunuz hayatınızın renkli nakışları olduğunu görerek, onları yaşadığınıza adeta sevinirsiniz. O acıları yaşamıyordunuz, hangi mutluluklara ulaşamayacağınızı görürsünüz.

Güneşin batışına yakın olan bu saatlerde, yukarı çıkan arabaların sayısında bir çoğalma oluyor. İnsanlar, sinemaya gider gibi Şeytan Sofrası'na akın etmeye başlıyorlar. Yukarı çıkan arabalardan biri sağa yanaşıp duruyor. Arabada genç bir çift var. Adam, bana eliyle «gel» işareti yapıyor. Ne istediklerini öğrenmek için yaklaşıyorum.

-«Hadi atla, götürelim seni de...»

-«Hayır, hayır, çok sağolun, ben yürümek istiyorum. Az kaldı zaten...»

-«Peki, sen bilirsin!» diyerek gidiyorlar.

Kendini sürekli yenileyen ve evrimleşerek gelişen hayatı; umutsuz bakışlarınız, bezgin ve yorgun bakışlarınız söndürür. İhtiyacınız olan deneyimleri yaşayarak ve onlardan gereken dersleri çıkararak, bilincinizin zirvesine doğru tırmanır ve o zirveye birgün mutlaka ulaşırsınız. Fakat sizin o umutsuz bakışlarınız, yanan ışıkları söndürür.

Yokuşlar sizi mutlaka zirveye götürecektir. Hayata oradan baktığınızda, sizi oraya çıkaran yokuşlara teşekkür edersiniz. Yıllar sonra baktığınızda, hayatınızı

nakışlayan acılara, yaşadığınız o hüzünlü yıllara, zor yıllara teşekkür edersiniz. Yalanları, suçlamaları ve hakaretleriyle size neler yaptırdıklarını ve sizi nerele- re çıkardıklarını gördüğünüzde, rakiplerinize ve düş- manlarınıza teşekkür edersiniz. Yokuşlarda yorulup kalmadığınız için, kendinize teşekkür edersiniz. Ha- yata teşekkür edersiniz.

Yol burda tekrar sola kıvrılarak, direkt zirveye ula- şıyor. Son kıvrımı da dolandıktan sonra, zirveye doğ- ru tırmanmaya başlıyorum. Geceleri taa Alibey'den seyrettiğimiz o ünlü ışıklı direk burda işte. Tepede, birkaç yüz metre yukarda. Adım adım yaklaşıyorum. Zirveye yaklaştıkça, içimde çırpınan özgürlüğün ka- nat seslerini duyuyorum.

Dönüp ardıma baktığımda, Ayvalık'a kadar uza- nan engebeli alanı görebiliyorum. Deniz, aşağılarda masmavi uzanarak, ötelerde dağlarla kucaklaşıyor. Ufka doğru yaklaşan güneş, göz kamaştıran parlak- lığını giderek yitiriyor.

-«Zirvedeyim işte! Günbatımıyla ünlü Şeytan Sof- rası'nın zirvesinde... Beni bu zirveye, tırmandığım yokuşlar getirdi. Zirvedeyim işte! Bilincimin zirve- sinde... Beni bu zirveye, hayatımı nakışlayan acılar getirdi.»

Şeytanın Ayak İzleri

Şeytan Sofrası'nın karayla bağlantılı olan dik sırtı, yaklaşık beş-altı kilometrelik yol, yani benim yaya olarak tırmandığım yokuştur. Denizle buluşan ön kısmı ise, sarp kayalarla kaplı bir uçurumdur. Bu uçurumun başına gelip, aşağıya baktığınızda, taa aşağılarda, yüzlerce metre derinlerde, batmak üzere olan güneşin renkli ışıklarıyla dans eden dalgaları ve ufkun eteklerine kadar uzanıp giden masmavi denizi görürsünüz.

Denize serpilmiş irili ufaklı adalarla dolu bu manzara, başınızı döndüren bir güzelliğe sahiptir. Sizi deli divane eden, baştan çıkaran, derinden etkileyen, ruhunuzu teslim alan bir güzelliştir bu. Anlatabilir misiniz? Sizi kendine esir eden bu muhteşem güzelliği nasıl anlatırsınız? Şairliğiniz burda beş para etmez. O güzellikle bütünleşemediğinizde, burda kendinizi küçük, zayıf ve yetersiz bulursunuz.

Dünyanın bütün dilleri, bu güzellikleri anlatabilmek için sözcük üretmeye kalkışsalar, ancak yeter-

sizliklerini ve çaresizliklerini üretebilirler!.. Burda, hiçbir dilin sözcüklerine sığmayan bir derinlikte kaybolur gidersiniz. Sarhoş gibi sendelemeye başlar, bir daha toparlanıp kendinize gelemersiniz.

Fakat yaşamaya başlarsınız. Sanki hayatla ilk kez burda buluştunuz. Durgun bir suya damladınız sanki. Halka halka açılıp çoğalmaya başlarsınız. Hiçbir dilin sözcükeriye anlatamadığınız o güzellikleri, en ince ayrıntıları ve boyutsal derinlikleriye yaşamaya başlarsınız.

Sağ tarafta, uçurumun başında, gittikçe büyüyen bir kalabalık görüyor, merakla yaklaşıyorum. O meşhur kayaya bakıyorlar. Kayada, kırk-elli santimetre uzunluğunda, yirmi-otuz santimetre genişliğinde ve on santimetre derinliğinde, kocaman bir iz var. Bunun, «şeytanın ayak izi» olduğuna inanılıyor. Rivayete göre, şeytan, denize serpilmiş olan irili ufaklı adaları dolaşmaya çıkmış ve ayağının birini buraya basarken, diğerini taa karşı adaya basmış. Şeytanın, bulunduğumuz zirvedeki ayak izi, demir bir parmaklıkla çevrelenerek koruma altına alınmış. Şeytan, diğer adalara geçmeden önce, burayı çok sevdiği için, burda bir çilingir sofrası kurmuş. Denizi seyrederek, ufak ufak demlenmeye başlamış. Kafayı çektikten sonra da kalkıp gitmiş.

-«Vay kâfir!» diyor ayak izine bakanlardan biri. «Ne kuvvetliymiş lan bu imansız, kayayı içine geçir-miş!» diyor.

-«Lan bu şeytanın ne büyük ayağı varmış!» diyor bir başkası. «Kaç numara ayakkabı lan bu?» diyor.

Gülüşüyorlar... Ben ordan ayrılarak, çeşmede el-lerimi ve yüzümü yıkıyorum. Sert bir rüzgâr esiyor. Hava oldukça serin. Çantamdan, yakalı yün kazağı-mı çıkarıp giydikten sonra, tabanı kilimlerle döşenmiş çadır-lokantaya giriyorum. Girerken, herkes gibi ben de ayakkabılarımı çıkarıyorum. Burda çok iyi dinle-nebileceğimi düşünüyorum.

Burası, yer sofraları ve halı yastıklarla döşenmiş çok şirin bir mekân. Kenarda bir köşeye oturup, pey-nirli bir gözleme ve köpüklü bir ayran istiyorum. Ar-kama yaslanıp, sanki evimdeymiş gibi ayaklarımı ra-hatça uzatıyorum. Burdan bakınca, aşağılarda, yüz-lerce metre derinlerde, uğultulu dalgalarla salınan ve bazen hırçınlaşak kayaları döven denizi görebiliyo-rum. Bir yandan yemeğimi yerken, diğer yandan, ka-yada derin ayak izi bırakan şeytanı düşünüyorum. Şeytanın, kayayı bile oyan kuvvetli ayakları, bizim bi-lincimizde kimbilir ne derin izler bırakmıştır? Onun ayak izleri aslında bizim benliğimizde, onu niçin dı-şarda arıyoruz ki?

Kendi içinize yöneldiğinizde, orda çok derin izlere, şeytanın ayak izlerine rastlarsınız. Şeytanın, benliğinizde bıraktığı en derin iz, «kibir»dir. Bu duygu sizde öyle kuvvetlidir ki; dağ gibi benliğinizi, egonuz, nefsinizi, bilincinizi aşp, bu duygunuzdan kurtulamazsınız.

Yanlış anlamayın, «vakur»sunuz demiyorum, «kibirli»siniz... Benliğiniz, dağlardan daha heybetli. Üstünüzden başınızdan kibir damlıyor. Kibirle bakıyor, kibirle oturuyor, kibirle kalkıyor, kibirle yürüyorsunuz. Granit kayalarıyla kaplı dağ gibi bir egonuz var. Ardınızda koruma ordusuyla dolaşıyorsunuz. Kimden korkuyorsunuz? En büyük düşman zaten içinizdedir. Sizin, kendi kibrinizden daha büyük, daha tehlikeli bir düşmanınız mı var? İşte sizin o kibriniz, şeytanın taa kendisidir. Çünkü şeytan, o kibrinden dolayı «şeytan» olmuş ve Allah'ın huzurundan o «kibri» yüzünden kovulmuştur. O halde şeytan sizin içinizdedir. Düşmanlarınızı dışarda aramayın.

Sahiplenme duygusu sizde kuvvetli bir rekabet dürtüsü yaratır. Rakiplerinizle savaşmaya ve onların başarılarını kıskanmaya başlarsınız. Öfke, kin, nefret gibi tüm negatif duyguların açılımını yapan, sizdeki kuvvetli sahiplenme arzusudur. Bunlar işte sizin içinizdeki şeytanın izleri, derin ayak izleridir.

Sahiplenme duygusu, tüm diğer negatif duyguların yatağı ve batağıdır. Bir nesneyi tercih edebilirsiniz. Bu tercihiniz, gerçekleşir veya gerçekleşmez, bu sadece bir tercihtir, bakar geçer, güler geçersiniz. Fakat bir nesneye kuvvetli bir arzuyla mutlaka sahip olmak istediğinizde, kendinizi ona odaklayıp, onu hayatınızın merkezi haline getirdiğinizde, saplantı derecesine varan bir tutkuyla ona bağlandığınızda, siz artık çıkışı olmayan bir labirentte, şeytanın karanlık labirentinde dolaşmaya başlarsınız.

Kibirlenerek büyüklük taslamanızın, sadece bir kuruntu olduğunu anlayacaksınız... Kompleksleriniz, kibriniz, nefretiniz ve kıskançlığınız, ruhunuza artık hiç ışık sızdırmaz olduğunda, içine yuvarlandığınız karanlıkları birgün mutlaka farkedeceksiniz.

İçinizde buzdan dağlar gibi yükselen benliğiniz eriyip akacak birgün. O zaman ufkunuz açılacak ve gerçekleri görmeye başlayacaksınız. Büyük bir boşlukta bulacaksınız kendinizi. Sarsılarak uyanacak; makamınızın, ününüzün ve servetinizin, illüzyondan başka bir şey olmadığını anlayarak, hüsrana uğramış olarak uyanacak, derin uykularınızdan sıçrayarak uyanacaksınız.

Yorgunluğumu, oturduktan sonra hissetmeye başlıyorum. Vücudum sanki taş gibi ağırlaşmış, kolları-

mı kaldıracak halim yok. Köşede hamur açan ve pişiren iki bayan var... Ayrıca, onlardan başka, müşteriye hizmet eden genç bir kız da çalışıyor. Genç kızdan bir gözleme daha istiyorum.

-«Ayran kalsın, bu kez sıcacık bir çay, demli, güzel bir çay ver» diyorum.

-«Peki» diyor.

Benden başka, sağ tarafımda oturan genç bir çift var. Onların karşısında, çocuklu bir aile oturuyor. Çocuklu ailenin yanındaki yer sofrasında da, iki bayan var. Sohbet ediyorlar, konuşmalarını rahatlıkla işitebiliyorum. Bu çadır-lokantada sadece ben yalnızım. Hayır, değilim... Bir yanım yüzlerce metre aşağıda denizle çalkanıyor, bir yanım güneşi bekleyen ufku coşkulu türküsünü dinliyor.

Genç kız, gülümseyerek getirdiği gözlemeyi ve çayı önüme bırakıp gidiyor. Gözlemeden bir parça koparıp ağzımda uzun uzun çiğneyerek tadını almaya çalışıyorum. Sonra çayımı yudumlayıp gözlemeden bir lokma daha alıyorum. Yemeğimi bitirdikten sonra, ellerimi yıkayıp tekrar yerime dönüyorum. Yeni bir çay istiyorum ve işte tam bu sırada yine başlıyor. Sigarasızlıktan başım dönmeye başlıyor.

Sağ tarafımda oturan çift ve diğer iki kadın, yemeklerini bitirmişler, keyifle sigara tellendiriyorlar.

Dumanın baş döndürücü kokusu bana kadar ulaşarak, bilinçaltımın eski programını harekete geçiriyor. Bir an, onlara özenerek bakıyorum. Bir sigara istesem mi acaba?

-«Defol şeytan!» diyorum.

Bir anda, sadece küçücük bir anda, şeytanın kuyusuna birdenbire düşebilirsiniz. O anda nereye düştüğünüzü farkederek geri dönerseniz, daha da güçlenmiş olarak yolunuza devam edersiniz. Kendinizi boş bırakırsanız, öyle bir hızla yuvarlanırsınız ki, belki de yuvarlandığınız çukurdan bir daha çıkamazsınız. Eğer düşerseniz; sigara, alkol, kumar, uyuşturucu tuzaklarına işte böyle düşersiniz.

Şeytanın ayak izlerini, adaların tepelerinde aramayın. Çünkü şeytan oralarda dolaşmıyor. O, sizin içinizde dolaşıyor. Onun ayak seslerini işitmiyor musunuz? Öfkeniz, şeytanın sizde bıraktığı en derin izlerdendir. Öfkenizin sesini bir dinleyin, o size kim olduğunu söyleyecektir.

Öfkelendiğinizde, içinizde gürleyen odur. En güzel çiçekleri öfkenizle soldurursunuz. En güzel gönülleri öfkenizle kırarsınız. En duru suları onunla bulandırır, en temiz duyguları onunla kirletirsiniz. Öfkenizle, volkanik dağlar gibi patlar, hayatı yakıp kavuran, hayatı yok eden ateşli lavlar kusarsınız.

Şeytanın ayak izini taşıyan o sağlam kaya var ya, o kaya aslında sizin benliğinizdir. Şeytanın ayak izlerini taşıyan benliğinizin somut görüntüsü, anıtı, heykelidir. Bilincinizi karartan izler, şeytanın ayak izleri, o kayadakinden daha derindir.

Ege'nin şiddetli fırtınaları gelip öfkeyle benliğinize çarparak, orda şeytanın ayak izini oymadı. Denizin hırçın dalgaları bırakmadı o derin izi benliğinizde. Gökyüzünün öfkesi şimşekli yıldırımlar göndermedi benliğinize. Benliğiniz, sağanak yağmurlarla oyularak, ayak izi şeklini almadı. Onu siz kendi öfkenizle oyduunuz. Hırsınızla, nefretinizle, kininizle, kıskançlığınızla, cahilliğinizle, cimriliğinizle oyduunuz. Bunların hepsi, bilincinizdeki adalarda, yani benliğinizde, egonuzda, nefsinizde, bilincinizde dolaşan şeytanın izleri, derin ayak izleridir.

Şeytan odur işte. Sizin zihninizden başka yerde değildir. Sizi saptıran kendi olumsuz düşünceleriniz ve duygularınız, şeytandan başka şey midir? Şeytan, elinde dirgenle dolaşan, boynuzları ve kuyruğu olan bir yaratık değildir. Onu siz uydurdunuz. Şeytan, sizin kendi negatif düşüncelerinizdir.

Artık yavaş yavaş kalkmalıyım. Kalkıp, sonsuzluğu içeren bir «an» yakalamalıyım. Öyle bir «an» yakalamalıyım ki, o «an»ın dışında başka bir «an» ol-

mamalı. Genç kıza parayı ödeyip kalkıyorum. Ayakkabılarımı giydikten sonra, uçurumun başına kadar gelerek, uzaklara bakıyorum.

Uzaklar yok aslında. Her şey yakınınızda. Elinizi uzatsanız, tutabileceğiniz kadar yakınınızda. O koca derya sanki küçülmüş, ayaklarınızın altına hafif dalgalı mavi bir çarşaf gibi serilmiştir. Burdan adalara atlayabilirsiniz sanki... Denize serpilmiş irili ufaklı yirmi kadar ada, yüzen kaplumbağaları andırıyor. Onların sırtına atlayıp, okyanuslara açılabilir, dünyayı dolaşabilirsiniz sanki.

Çevreye baktığınızda, göklerden sağanak halinde inen pozitif enerji yağmuruna tutulursunuz. Yüreğiniz sökülüp yerinden fırlayacakmış gibi çarpmaya başlar. İçinizde duyduğunuz bu ses, aslında özgürlüğe doğru uçan yüreğinizin kanat sesleridir.

Burda, bilincinizin sanki başka bir boyutuna geçer, daha önce algılayamadığınız ses dalgalarını algılamaya başlarsınız. İşittiğiniz ses, o büyük aşkın, içinizi titreten ayak sesleridir. Fakat bu, öznesi olmayan bir aşktır. Bir aşkın öznesi yoksa, nesnesi de yoktur. Özne-nesne ilişkilerini aştığınızda, algılayan siz, fakat algılanan da sizsiniz.

Kendinizi burda bir esintiye kapılmış gibi hissedersiniz. Kendi içinizde, uzun bir yolculuktasınız

sanki. Uzaklara, bilemediğiniz, adını koyamadığınız uzak duygulara, uzak diyarlara gidersiniz. Her şey, sizin için çok yenidir. Her şey, sizin için şaşırtıcı, etkileyici, sürükleyici, baştan çıkarıcıdır. Büyülü bir dünyanın olağanüstü güzelliklerine sarhoş olursunuz. Güneş sanki ilk kez doğdu ve ilk kez batacak... Siz buraya o «an»ı yakalamaya geldiniz.

Siz bu zirveye, «an»ı yakalamaya ve yakaladığınız o «an»da yaşamaya geldiniz. Bu zirveye siz günahlarınızdan arınmaya geldiniz. Siz buraya sevmeye gelmediniz. Sevilmeye de gelmediniz. Böyle bir ikileminiz yok. Fakat siz buraya «sevgi» olmaya geldiniz. Benliğinizi yıkmaya geldiniz. Güneşin billur ışıklığında yıkanmaya geldiniz. Hoşgeldiniz.

An'ı Yakalamak

İnsanlar sanki bir sinema veya tiyatro izleyicisi gibi günbatımının izleneceği yere yavaş yavaş toplanmaya başlıyorlar. Varıp büyük bir kayanın üzerine oturuyorum. Ufuk, tüm renk tonlarında göklerden inen bir ışık yağmuru altında sanki.

Genç kızlar, ufukla buluşmaya hazırlanan güneşi arkalarına almış, objektiflere pozlar veriyor, boşlukta çınlayan kahkahalar ve çığlıklar atıyorlar. Uçurumun başındayız. Aşağı doğru sarp kayalıklar uzanıyor. Aşağılarda, yüzlerce metre aşağılarda, ıslıl ıslıl ıslıdayan deniz görünüyor.

Işıkların kırılarak yansıdığı hafif dalgalı deniz, güneşin battığı ufkun eteklerine kadar dümdüz uzanıyor. Doyumsuz bir akşamın koynundayız. Herkes yerini almış, derin bir sessizlik içinde ufka bakıyor. Ufka bakıyoruz... Ve güneşin batışını izliyoruz. Güneşin batışını sanki ilk kez izliyoruz.

Kalkmak üzere olan, «Şeytan Sofrası» adlı büyük bir geminin yolcularıyız sanki. Okyanuslara açılacak,

yepyeni dünyalar keşfedeceğiz. Hayır, olağanüstü bir durum yaşamıyoruz. Sıradan bir akşamüstü de yaşamıyoruz. Fakat kendi iç dünyamıza kalkmak üzere olan bir geminin heyecanlı yolcularıyız. Kendimizi keşfetmeye gidiyoruz. Derinliğimizi, genişliğimizi, doğal güzelliklerimizi tanımaya gidiyoruz. Uğurlar olsun...

Gemimiz kalkıyor. Yavaş yavaş uzaklaştığımız kıyıda, el sallayarak bizi uğurlayan insanlar var. Onların arasında, beyaz giysiler içinde anamı görüyorum. Denizin köpüklü sularından çıkan renkli bir ışık hareliyor anamı. Işıklar içinde el sallıyor anam. Dualar okuyarak beni uğurluyor. Anamın dualarını işitebiliyorum. Kendi içime, gizemli bir dünyaya dualarla uğurluyor beni. Sonra o renkli ışıkları kırıp yansıtan dev dalgaların ardında kayboluyor anam.

Sarp kayalı kıyılardan, ıssız koylardan, dar boğazlardan geçiyor, engin denizlere açılıyor. Dev ateş topu birdenbire patlayarak boşlukta dağılıyor, sayısız renk kıvılcımları gökyüzünde dans etmeye başlıyor. Sonra toplanarak bize doğru akıyor ve bir ışık topu halinde gelip denize düşüyor. Yanımda Reyhan'ı görüyorum. Reyhan, denize düşen ışık topuna hayranlıkla bakıyor. Oysa ben tedirginim, neler olduğunu anlamaya çalışıyorum. Neler olduğunu soruyorum.

-«Sebepler...» diyor Reyhan. «Bilincimizi çalkalayan, dalgalandıran sebepler... Göklerden ışık gibi süzölerek bilincimize inen ve duyguları açığa çıkaran sebepsiz sebepler...»

Birlikte denizin çıldırdığı anı görölyoruz. Dağ gibi yükselen dev dalgalarıyla, kayaları dövmeye başlıyor. Kuşlar cıyak cıyak öterek uzaklara kaçıyor. Sürün-genler, böcekler, teknil canlılar, gizlendikleri kaya kovuklarından başlarını uzatıp, korku ve dehşet içinde denize bakıyorlar. Öfkeden köpürölüyor deniz, çıldırıyor, sıradağlar gibi yükselen köpöklölü dalgalarıyla hızlanarak geliyor, geliyor, küt diye vuruyor kıyılara. Ada sallanıyor, sendelemeye başlıyor. Neler olduğunu soruyorum Reyhan'a

-«Öfkemiz...» diyor. «Kendi içimizde öfke böyle kabarıp çoğalıyor. Böyle şahlanarak geliyor ve benliğimize böyle çarpıyor işte. Kapanmayacak yaralar açıyor bizde, derin izler bırakıyor...»

İki beyaz yunus çıkıyor köpöklölü sulardan, boşlukta ışıklı hareler çizerek, tekrar sulara dönölüyor. Denizin öfkesi yatışmaya başlıyor ve yükselen dalgalar yavaş yavaş iniyor. Rahatlamaya başlıyorum. Neler olduğunu soruyorum Reyhan'a.

-«Sevgi...» diyor. «Öfkeleri dizginleyen sevgidir işte. Onun gücü başka hiçbir duyguda yok» diyor.

Sonra deniz durgunlaşarak beşik gibi sallanmaya başlıyor. İçinde yolcularıyla beşik gibi sallanıyor gemimiz. Sallanıyoruz... Şeytan Sofrası'nın sallandığını hissederek uyanıyorum. Derin, çok derin uykulardan uyanıyorum sanki.

Etrafıma bakıyorum. Reyhan yok. Anam da yok. Yoklar... Anam kayboldu, ışıklı dalgaların ardında kaybolup gitti... Hayır, olmadı, kaybolmadı, o benim bilincimde. Her şey gibi, hayatın bütünselliği içinde, o da bilincimde. Sonsuza kadar benimle olacak, sonsuza kadar...

Yağmur gibi yağmaya başlıyorum. Yüreğime söz işlemiyor. Dinlemiyor beni. Siyah camlı gözlüğümü takmaktan başka çare yok, görmesin kimse. Avutamıyorum onu, susturamıyorum içimdeki çocuğu. O çocuk hiç büyümedi, hiç... Hep anasını arıyor. Anasını istiyor...

Bazı şeyler vardır ki, anlatamazsınız. Fakat sadece yaşarsınız. Kendi içinizde, bir ömre sığmayacak derinlikte ve yoğunlukta gizli realiteler yaşarsınız. Onlar, zaman ve mekânla sınırlı olmayan gerçeklerdir. Sonsuz zaman süreçlerini sadece bir anda yaşar ve yaşadığınız o «an»dan dışarı çıkamazsınız. Yoktur çünkü... Onun dışında, «geçmiş» ve «gelecek» diye bir şey yoktur.

Yakaladığınız o büyülü «an»da, gelecekle ilgili derin düşlere dalamazsınız; çünkü yoktur... Ve çünkü o «an»da ve «orda» yaşadığınız güzellikler, düşleyebileceğiniz tüm düşlerden daha güzeldir. Geçmişe de saplanıp kalamazsınız, yoktur çünkü... O «an»da ve «orda» yaşadığınız güzellikler, geçmişin en derin acılarını bile doyumsuz hazlara dönüştürebilecek sihirli bir güce sahiptir.

Ve çünkü artık yoktur... Sizi zirveye çıkaran yokuşların yorgunluğu yoktur artık. Sizi olgunlaştıran, kemale erdiren, sizi hayatınızın ve bilincinizin zirvesine çıkaran acılar yoktur. Sadece bir «an» vardır, ulaştığınız o muhteşem an... Orası, hayatınızın zirvesidir. Orda sizi kuşatan hiçbir şey yoktur.

Hiçbir sözcükle tanımlayamadığınız bu güzelliği, ruhunuzun derinliklerinde yaşamaya başlar, gizemli bir gücün etkisiyle adeta büyülenirsiniz. Yıllarca gizli kalmış iç güzellikleriniz yavaş yavaş yüzeye çıkmaya başlar. Birdenbire herkesi ve her şeyi sevmeye başladığınızı farkedersiniz. Düşmanlarınızı bile...

Sevgi, ancak kendi benliğinizden vazgeçtiğiniz zaman yaşayabileceğiniz bir durumdur. Özne-nesne ilişkilerinde sevgi yoktur. Karşılıklı yararlanma, karşılıklı çıkar vardır belki, ama «sevgi» yoktur. Sevgi, şartsız ve koşulsuz olduğunda, nedensiz ve karşılık-

sız olduğuunda vardır. «Özne»yi ortadan tamamen kaldırdığınızda ve «nesne» olarak algıladığınız her neyse, onunla bütünleşerek, kendinizi «o» olarak algıladığınızda yaşanacak bir bilinç boyutudur. Sevgi, başlıbaşına bir güzelliştir. Güzelliğin, algılanabilen ve yaşanabilen boyutudur belki. Tamamı değil...

Güzelliği hiçbir şekilde anlatamazsınız. Onun, sözcüklere, tablolara ve notalara sığmayan bir genişliği ve derinliği vardır. Fakat onun yakalanabilir ve yaşanabilir bir boyutu da vardır.

Onu, «an»da yakalayıp, yaşamaya başladığınızda, gülü dikeniyile birlikte seversiniz. İniş-çıkışlarıyla birlikte hayatı seversiniz. Kendinizi, kendiniz olmayanla birlikte, koşulsuz ve nedensiz sever, sadece seversiniz. İçinizdeki o muhteşem güzelliğe ulaştıkça sevdiginizi, sevdikçe güzelleştiginizi farkedersiniz. Çünkü insan sevdikçe güzelleşir.

Belleğinize burda öyle güzellikler nakşedilir ki, bir daha o güzelliklerden asla kurtulamazsınız. Siz artık hayatınızın merkezine, yaşadığınız «an»ı koyar ve sarhoş gibi o «an»ın etrafında dönmeye başlarsınız. Hesaplaşacak düşmanlarınız, mahvedilecek rakiplerinizi yoktur burda. Şirketleriniz yok, ödenmesi gereken bonolarınız ve yükselmesi gereken cironuz yoktur. Yoktur artık.. Kimseyle görülecek bir hesabı-

nız yoktur. Kendi kibrinizden, nefretinizden, cimrilüğünüzden, kıskançlığınızdan, cahilliğinizden, bençilliğinizden başka düşmanlarınız yoktur.

Yükselmesi gereken tirajınız yok, kırılması gereken reyting rekorlarınız yoktur. İpin hem altında, hem üstünde oynayamazsınız burda. Cambazlık yapamazsınız. İkiyüzlülük, vefasızlık, hainlik, sahtekârlık yapamaz, yalan söyleyemez, kimseyi kandıramazsınız. Kimseyi incitemez, kimseye çamur atamaz, yağlı karalar çalamazsınız.

Dağlara meydan okuyan benliğiniz, buz dağları gibi eriyip denize akar. Denizle bütünleşir, onun kadar derinleşir ve genişlersiniz. Onunla dalgalanır ve onunla durgunlaşırsınız. Burda rüzgârla bütünleşir ve onunla adalarda gezintiye çıkarsınız. Güneşle bütünleşirsiniz burda. Onunla ufka yaklaşarak, gökyüzüne kızıllık yayan bir akşamın evrensel mesajını yayarsınız.

Pembeleşen gökyüzüyle bütünleşirsiniz. Ve onun kadar derinleşir ve onun kadar sonsuzlaşırsınız. Kızaran bulutlarla boşlukta dolaşırsınız. Her renkte ve tonda titreşen sonsuz yaşam realiteleriyle bütünleşerek, doyuma ve hazza ulaşırsınız. Bunun için şair olmanız gerekmez. Evliya olmanız hiç gerekmez. Sadece insan olmanız ve kanıksadığınız hayata heye-

canla bakmanız yeterlidir. Sizi kuşatan, sarmalayan ve kendi doğasına hapseden kalın kabuklarınızı kırmanız yeterlidir. Negatif duygularınızla oluşturduğunuz koyu karanlıklardan çıkmanız ve sürekli akan hayata katılmanız, hayata sadece bir «merhaba» demeniz yeterlidir.

Dağlara benliğinizle meydan okuyamazsınız artık. Çünkü o inatçı ve sağlam egonuzu, şirketin çelik kasasında bıraktığınızı ve buraya çırılçıplak yüreğinizle geldiğinizi anlarsınız. Kirinizden ve günahlarınızdan arınır, tertemiz olursunuz. Sevmenin ve mutlu olmanın sonsuz hazzını yaşarsınız.

Yakaladığınız ve yaşamaya başladığınız an, öyle bir andır ki, içinde sonsuzluğu taşır. İçiçe aynalar gibidir. Bir «an»dan, diğer «an»a geçerek, değişik zaman süreçlerini aynı «an»da yaşarsınız. Bir yanınızla kızaran güneşi uğurlarken, diğer yanınızla parlayan güneşi karşılırsınız. Bilincinizle maddede yaşarken, süperbilincinizle maddenin ötesine geçersiniz.

Sizin için artık sadece yaşadığınız an vardır. Öyle bir an vardır ki, o anın içinde, tüm zaman süreçlerinin akışını izlersiniz.

Öyle bir an yakalarsınız ki, zaman, o anın dışında silinip yok olur. Sadece içinde yaşadığınız bir an, hiç bitmeyen ve yaşadıkça sonsuzlaşan bir an vardır. Gü-

neşin nar gibi kızardığı ve ufka besmeleyle yaklaştığı bir anda yaşarsınız. Ve bu anda, yaşanmış ve yaşanacak tüm zamanları yaşarsınız.

Güneş, alev topu gibi kızarmış ve sanki genişleyerek, iki-üç kat büyümüş. Ufukla buluşmak üzere. Bu büyük buluşmanın finalindeyiz. Olağanüstü bir görüntü... Güneş sanki ilk kez batıyor. Her akşam ona baktığınız halde, onu göremediğiniz için, ilk kez batıyor. Onu kanıksadığınız için, ilk kez batıyor.

Hayatı kanıksadığınızda, bakarkörden hiçbir farkınız kalmaz. Sağlığınızın değerini ancak onu kaybettikten sonra anlarsınız. Cezaevine düştüğünüzde, özgürlüğünüzden daha değerli hayatta hiçbir şey olmadığını anlarsınız. Vatan hasreti, gurbete çıktığınızda yakmaya başlar içinizi.

Hayatı kanıksadığınızda, güneş hiç doğmaz sanki. Güneş hiç batmaz. Rüzgâr esmez sanki. Şapkanızı alıp kaçıduğunda veya şemsiyenizi ters çevirdiğinde farkedersiniz onu. Fırtınaya dönüşüp, teneke barakalarınızı başınıza çarptığında, çatılarınızı uçurup, ağaçları kökünden söktüğünde, onun varlığını daha iyi farkedersiniz.

Belki de bu yüzden şiddetli sarsıntılarla uyanıyor, ateş püskürten volkanların kızgın lavlarına derin uykularda yakalanıyorsunuz. Çünkü hayatla ilgilenmi-

yor, toprağın nabzını, havanın nabzını, suyun nabzını dinlemiyorsunuz. Belki bu yüzden dehşetli gökgürültüleriyle uyanıyor, ateşli yıldırımlara yakalanıyorsunuz.

Sadece stres ve kaos üretiyorsunuz. En kolay işleri bile içinden çıkılmaz hale siz getiriyorsunuz. Dışınızda bulunan değersiz nesnelere sahip olabilmek için, içinizde bulunan değerli hazineleri nasıl feda ettiğinizi bilmiyorsunuz. Mevki ve kariyer için; hoşgörünüzü, dürüstlüğünüzü, inancınızı, sevginizi, değerli olan ne varsa hepsini kaybediyorsunuz.

Hayatı kanıksadığınızda, hayatın ayrıntılarına inmek ve «an»da yaşamak imkânsızlaşır. Baharın ve sonbaharın ne zaman geldiğini anlayamazsınız. Bir de bakarsınız ki, koca yaz gelip geçmiş, ağaçlar çoktan solmaya başlamışlar... Yaprakların renk değişimindeki güzelliği yakalayamadığınızda, pembeleşen gökyüzüyle bütünleşemediğinizde, sabahları kuş cıvıltılarıyla uyanıp, akşamları rüzgârın uğultusunu ve dalgaların sesini dinleyerek sahilde dolaşmadığınızda, hayatınızda kocaman boşluklar açılır. Birgün gerçeği anlayıp kendi içinize dönseniz bile, orda kocaman bir boşlukla karşılaşsınız.

Kaşıkla toplayıp, kepçeyle dağıttığınız için, taksitleriniz hiç bitmiyor. Sizi intiharın eşiğine kadar sü-

r kleyen kredi kartı bor clarınızla o kadar dolusunuz ki, bir   ekilde derinleşen renklerin sonsuzlu unu farkedemiyorsunuz. Ak am serinli inde kızıla bürünen bulutların varlığını farkedemiyor, sulara inen ayın  avkında türküler s yleyemiyorsunuz. Bir sabah kalkıp, aynaya baktığınızda, sizi deh ete d   eren ya lı bir insanla kar ıla ıyorsunuz. O lanın büyüyüp  niversiteye ba ladı ını, kızın evlenip  olu a çocuğa karı tı ını, sonradan farkediyorsunuz. Ya amınızı sürekli erteledi iniz ve «an»da yaşamayı atladı ınız için, dönüp hayatınıza baktığınızda, renksiz ve desensiz dokunmuş, ilmik hataları ve bo luklarla dolu bir halıyla kar ıla ıyorsunuz.

Kızaran ve kızardık a olağanüstü bir büyüklüğe eri en güneş, ufka doğru adım adım yaklaşırken, denizde ışıkların dansı başlıyor. Su dalgalarında kırılan ışık, bütün renk tonlarını yansıtan sihirli bir vizyon kazanarak, insan ruhuyla etkili bir iletişime geçiyor. Bu olağanüstü güzelliğin karşısında sanki diliniz tutuluyor, onu tanımlayacak bir sözcük bulamıyorsunuz. Y re iniz heyecanla çarpmaya başlıyor.

Doğa burda kendini anlatmıyor. Kendini size belli bir formda sunmuyor ve kendini size dayatmıyor, zorlamıyor; «beni  v, onayla, beni sev, bana açık ol!» demiyor. Doğa burda sadece kendini ya ıyor. Siz ona

bakıyorsunuz ve ona aşık oluyorsunuz. Her şey kendiliğinden oluyor. Her şey bir anda oluyor. Siz onu sadece seviyorsunuz.

Ne algıalarsanız, onu algılıyorsunuz. Belki olağanüstü bir güzelliği, belki de sıradan bir akşamüstünü yaşıyorsunuz. Fakat «nasıl» algıalarsanız, «öyle» yaşıyorsunuz. «Neyi» yaşarsanız, «o» oluyorsunuz. Ruhunuzda «hissederek yaşadığınız şey» oluyorsunuz.

Dağların doruğundan gökyüzüne pembe bir ışık saçılıyor sanki. Evrensel bir aşkın en heyecan verici anı yaşanıyor. Güneşle dünyanın gerdeğe hazırlandığı bir andasınız. Aşkın o büyük ateşi, hazdan titreyerek dudaklarını uzatıyor ve dünyanın ufkundan öpmeye başlıyor. Bu dudak dudağa buluşmada, utançından yüzü kızarıyor göklerin.

Deniz, sarıdan kırmızıya, pembeden turuncuya kadar, tüm renk tonlarında titreşerek, bu buluşmanın sevincini yansıtıyor. Billur gibi bir ışık parlıyor uzaklarda. Denizin dalgalarıyla, kırıla yansıya bize doğru yaklaşıyor. Daha Şeytan Sofrası'na ulaşmadan, karşı adanın kayalarına çarparak parçalanıyor. Kaya-lık; kırılan, dağılan, parçalanan ve yansıyan bu ışıklı sularla parlamaya başlıyor.

Hayatı kanıksadığınızda, onda, birbirini tekrarlayan sıkıcı günlerden başka hiçbir şey bulamazsınız.

Kuşlar ötmez sanki. Tohum döllenenmez toprakta. Kozasını kırıp çıkmaz kelebek. Hücreleriniz ölmez, dirilmez. Her şey durağan, her şey sıkıcıdır sanki. Hayat sanki birbirini tekrarlayan monoton günlerden ve gecelerden ibaret bir döngü, kısır bir döngüdür.

Gece değil, sanki bir kâbus çöker üstünüze. Yaşamak, taşınması zor bir yük haline gelir. Hayatı ve kendinizi taşıyamaz olduğunuzda, alkol ve uyuşturucudan güç almaya çalışırsınız. Bazen de boş hayallerle ekranlara koşar, orda, herkesin önünde umutsuz çırpınışlar yaşarsınız. Sanal bir alemde, ikiyüzlülerin ve sahtekârların dünyalarında, kendinizi ve hayatı unutmaya çalışırsınız.

Hayatı kanıksadığınızda, hergün geçtiğiniz sokaktaki ağacı görmezsiniz. Mevsimlerle gelen renk değişimlerini yaşayamaz, «an»ı yakalayarak, hayatın derinliklerine inemezsiniz. Birbirinizin kuyusunu kazmakla o kadar dolusunuz ki, kazdığınız kuyuya düştüğünüzü, ancak o kuyunun dibini boyladıktan sonra farkedersiniz. Birbirinizin başarılarını kıskanmakla o kadar dolusunuz ki, hasedden mosmor kesilir, öfkeden deliye dönersiniz. Ve çamur atmaya başlarsınız. Sağınıza solunuza çamur sıçratan bir yalan makinesi olursunuz. Hayatı kanıksadığınızda, tüm bu yaşadıklarınız size çok normal gelir. Siz işte bun-

dan dolayı değişme ihtiyacı duymaz ve durduğunuz yerde döner kalırsınız. Dönüp kaldığınız için, akamaz ve gidip mavi denizlere dökülemezsiniz.

Güneş, karşı dağın doruğunda dev bir alev topu gibi parlıyor. Dağların ardından, büyüleyici bir kıızılık yayılıyor gökyüzüne. Ötelerde, kenarları alev kıızılığında parlayan beyaz bulutlar dolaşıyor. Bütün renkler, pembenin titreşim hızına ayarlanmış sanki. Onunla uyum sağlamayan, onunla bütünleşerek yeni ışık dalgaları yaratmayan hiçbir renk yok. Bu muhteşem dekoru ve görüntüyü bozan hiçbir renk, varlık sahnesine alınmamış sanki. Bütün renklerin parlaklığı ve gözalıcı güzelliği, sanki pembeden çıkararak yayılıyor gökyüzüne.

Dağların ardından çıkararak, kuzeye doğru akmaya başlayan siyah lekeler görüyorum. Gittikçe yaklaşan ve büyüyen bu küçük siyah noktaların, yuvaya dönen göçmen kuşlar olduğunu anlıyorum. Bizi soldan makaslayarak, Ayvalık'a doğru süzölüp gidiyorlar.

Hayatı kanıksamaya başladığınızda, siz artık sabahları yorgun uyanır ve akşamları yatağa yorgun girersiniz. Hergün aynı filmi izlemekten bıkkınlık gelir. Kendi dışınızda, sizi eğlendirecek değişik bir şeyler aramaya başlarsınız, ama bulamazsınız. Çünkü aradığınız şeyler zaten sizdedir. Mutsuzluğunu-

zun ve tutsaklığınızın, hayata bakış açınızdan kaynaklandığını anladığınızda, bu bakış açınızı değiştirerek, sevgiyi yakalayabileceğinizi, özgür ve mutlu olabileceğinizi de anlamış olursunuz.

Hayata yeni bir açıdan bakmaya başladığınızda, sizin için önemli olmayan bazı ayrıntılar ön plana çıkar. Bir çekirdek gömersiniz toprağa ve onun büyümesini izlersiniz. Dibini çapalar, suyunu ve gübresini verir, onunla konuşmaya başlarsınız. O, sizin yakın bir dostunuz olur. Her sabah ordan gelip geçtiğinizde, onunla selamlaşırsınız. Bir sabah onu, öfkeli bir rüzgârın gazabına uğramış gördüğünüzde, yakın bir dostunuzu yitirmiş gibi içiniz acır.

Ordan her gelip geçtiğinizde, bir zamanlar orda yaşayan bir fidanınızın bulunduğunu düşünerek hüznlenirsiniz. Bu hüznle birlikte, dokuduğunuz halının desenlerine, hiç yoktan bir de fidan eklenir. Bir daha hiç çıkmamak üzere hayatınıza girer. Sizin hayatınızda artık bir de «fidan» olur. Bu, böyledir işte. Hiç önem vermediğiniz bu küçük ayrıntılarla hayatınızı zenginleştirerek, ortaya muhteşem bir tablo çıkarırsınız. O tablo, sizin hayatınızdır.

Hayatı kanıksamaya başladığınızda, bir çocuğun mavi gözlerinde, kara gözlerinde derinleşen hüznü, kahkahasında çınlayan yaşama sevincini ve saçların-

da parlayan güzelliği göremezsiniz. En güzel şarkılarda ve şiirlerde bile kendinizi bulamaz, hüznlenemez, ağlayamaz, gülemez ve heyecanlanamazsınız. Hayata alışır ve onu kanıksarsanız, sadece yüzeyde yaşar, ayrıntılara inemez ve «an»ı yakalayamazsınız.

Güneş, yarın sabah tekrar doğmak üzere, ufkun ardında kayboluyor. Yok artık... Güneş yok. Sanki bilinmeyen bir boyuttan bugün indiniz dünyaya. Güneş sizin için ilk kez battı. O anı yaşamaya geldiniz. Öyle bir an yakaladınız ki, o anda, içinde tüm zaman süreçlerini taşıyan sonsuzluğu yaşadınız, sonsuzlaştınız. Bir gemiyle, kendi içinizde uzun bir yolculuğa çıktınız. Kendinizi yeniden keşfettiniz, içinizde şimdiye dek tanımadığınız adalara rastladınız. Derin vadilere indiniz, dalgalı denizlerde yüzdünüz, yüksek zirvelere çıktınız.

Güneş yok artık... Ufukta sadece kızıl bir aydınlık var. Maviyle kucaklaşarak, ötelere doğru yayılan kızıl bir aydınlık... Dağların doruğundan, gökyüzünün derinliklerine, billur gibi bir ışık süzülüyor. Dağlar sanki hüznü bir karanlığa bürünerek, yarın sabah tekrar doğacak olan güneşi beklemeye başlıyorlar.

Deniz de öyle... Sanki gizemli bir karanlığa gömülerek, doğacak güneşin ilk ışıklarıyla dansa hazırlanı-

yor. Kuşlar, böcekler, çiçekler ve ağaçlar, doğacak güneşin ilk ışıklarıyla uyanmak üzere, gizemli yalnızlıklarına çekiliyorlar.

Siz de öyle... Güneşin batışıyla birlikte sanki sizde de bir şeyler batıyor. Hüzünlü bir yalnızlık başlıyor. Sessiz ve karanlık bir gecenin sonunda, hayat yeniden başlayacak... Sanki ilâhi bir mesaj yayılıyor boşluğa. Bu muhteşem görüntülerle, sanki hayatın sürekliliği ve sonsuzluğu anlatılıyor. Derin ve sessiz bir karanlığın ardından, yarın yeniden doğacak olan güneşi umutla beklemeye başlıyorsunuz. Umutlar hiç tükenmiyor. Hayata heyecanla bakarsanız, bu ilâhi mesajı alabiliyorsunuz.

Vehbi Bardakçı
Berlin, 19 Haziran 2006